

Zágoni Attila

A sóderhivatal

Paródiák

TARTALOM

JUBILEUM

BALOGH EDGÁR

Apropó, lopótök!

SÜTŐ ANDRÁS

Táncos léptű zsákbaftás

VÍVMÁNYRIPORT

Stílbútor a rengetegben

MOLNÁR H. LAJOS

Ciment Márton meg miegymás

PORTRÉ

Mában élő matuzsálem

BODOR PÁL

Veréb és lyukkártya

PALOTÁS DEZSŐ

Szortyos tél

LÁNYOK, ASSZONYOK

Nőnap i férfititok

HORNYÁK JÓZSEF

Egy teltkarcsú szív

PANEK ZOLTÁN

Szószátyár tekintet

SZÍNIBÍRÁLAT

Világot jelentő zsinórpádlás

HUSZÁR SÁNDOR

A pepita brigád

KÉPZŐMŰVÉSZET

A tárlatvezető

PÁLL LAJOS

Vászoncseléd

URBANIZÁCIÓ

Szinte világszint

BODOR ÁDÁM

A rozsdamart remete

BÁLINT TIBOR

Habókos bégetéssel...

EGY KIS MELLÉKES

Legyen légy!

MAROSI BARNA

Bányászgomblyukban öntözőrózsa

INTERJÚ

Félálomban

MIKÓ ERVIN

Gátország ostroma

ÚJ TOLLAK

Két lábbal bicegve

CSELÉNYI BÉLA

Langgaléta csecsemő

A TUDOMÁNY VILÁGA

Fotocellás tyúkszemirtó

SZŐCS ISTVÁN

Érvek-ebek harmincadján

LÁSZLÓFFY ALADÁR

Kozmikus potyautas

CS. GYÍMESI ÉVA

Motivált mögöttség

ÚTLEÍRÁS

Bőrönd a légsákban

BANNER ZOLTÁN

Kenguruk földjén

NEMESS LÁSZLÓ

Hánykolódó házipapucs

KÖNTÖS-SZABÓ ZOLTÁN

Bádofgorsor elindul

KÁNYÁDI SÁNDOR

Nagy harang, nagy galamb

KISREGÉNY

A sóderhivatal

Jubileum

Ki ne emlékeznék arra a vidám, madárfütytős napra, amikor száz esztendővel ezelőtt világra jött egy kalimpáló, gyér hajú csecsemő, akit az utókor a melodikus madártan nagy öregeként tart számon. Mintha csak most történt volna, amikor éjfél ütött az ingaóra mánusa, és gőgicsélni kezdett az a nagy tudós, ki halála után a Nagy Posztumusz Plecsnit is megkapta.

Illő tehát, hogy néhány tollvonással megrajzoljuk a múlt század utolsó negyedének nagy csecsemőjét, nevezetesen dr. Pacsirtha Károlyt, aki már születése után úgy döntött, hogy kiterjeszti védőszárnyait a madarak fölé. Ebben persze nagy szerep jutott szüleinek is, akik éjjelente fülesbagolyként virrasztottak mellette, és reggelenként becéző csipogással, rigófüttyel vagy - ha mélyen aludt - vonatfüttyel költögették. Ha megéhezett, kizárólag madártej adtak neki, abba madárlátta kenyeret aprítottak, és leggyakrabban madárnyelven szólottak hozzá.

Ezzel az indítatással magyarázható, hogy Pacsirtha Károly ötesztendős korában madáretetőt helyezett el a verandán, hatéves korában pedig megette belőle a fagyos szalonnát. Mindössze hétéves lehetett, amikor szülei vel részt vett egy olyan expedíción, amelynek tudományos célja az utcabeli jómadarak kézrekerítése volt. Nem sokkal később a függőcinkéket majmolta, s amikor személyesen is lepottyant a földre, élethűen kezdte utánozni a bölömbika hangját.

Nem fér tehát kétség ahhoz, hogy egész életében csakis a tudománynak élt és halt, s ez a szenvedély annyira hatalmába kerítette, hogy amikor a vadrucák költöztek, szeretett volna ő is nyomtatott „V” betű lenni...

Szerencsére ez nem sikerült neki, s így alkalma nyílt tollbamondani azt a csőrelméleti dolgozatot, melynek alapján beválasztották az akadémia levelező tagjai közé. Amikor a hírt meghallotta, olyan boldog volt, hogy madarat lehetett volna fogatni vele, ha a madarak nem repültek volna el.

Tudományos adalékként megemlíthetjük még, hogy dr. Pacsirtha Károly élete folyamán egyetlen tollfosztó kalákába sem ment el, hiszen köztudott, hogy aki felteszi életét a madarakra, az egykönnyen nem veszi le onnan.

Örülünk tehát annak, hogy száz esztendővel ezelőtt olyan tudós bébivel gyarapodott a tudomány tárháza, akire nemcsak az emberek, de - fél szemmel - még a madarak is felnéznek...

Balogh Edgár

Szenvedélyes közéleti hadakozásai közben nyikorgó várkapukat döngtet, és begyepesedett szélmalomokkal kel birokra. Lándzsát tör amellett, hogy ne egymás szemében keressük a gerendát, hanem a korhadt mennyezet alatt, és ha megtaláltuk, kopogjunk be vele az illetékesekhez, hogy pecsétetes papírokkal dúcolják alá a plafont.

Maxiómáinak egyike, hogy: tájóság és népiség úgy fonódik össze, mint sarló a kalapács-mozgalommal.

Apropó, lopótők!

(In medias res-aurant) A kupében a kemény, életerős atyafiaknak - ma is talány számomra - csak sánta hetesre futotta erejükből, amíg falatozni nem kezdtek.

- Kiveszőfélben a kapros mártás, a cibere és a százhusz évesek találkozója - mondotta egy zsúpfedeles „gyárista”.

- Rendezzenek honismereti vetélkedőket - indítványoztam, mintha darázs-fészekre ültem volna.

- Odalett a tordai pecsenye is - toldotta meg a szalmatető atyafi dohogását egy suhanc.

- Népi és urbánus táplálkozás fölé nektek kell pallót helyeznetek - magyaráztam az ifjoncnak, amikor rájöttem, hogy a Fok-Hagymás felől fúj a szél.

- Szerintem a honi gasztronómia és az európai asztronómia egy húron pendül - szögezte le a vitát a népelet nyomkeresésére indult gitáros, sárgaréz kolomppal a nyakában.

Divat lett tehát az ódon, az avítt. El is mondom útitársaimnak, hogy a honi tájóság fogalmát morzsolgatva - mely legföljebb szerény gyepkockája lehet egy átfogóbb dunavölgyiségnek - prágaiságom diákévei jutnak eszembe. Akkor még szőréen ültük meg az apostolok lovát, hogy a tiszta forrásnál érjük tetten a szarvasokká vált fiatalembereket, a csűrben a kámforrá vált cséphadarót és a keresztútnál a kantáros fazekat, amint éppen dúdolja: „Két út áll előttem, melyiken induljak?”

Most, megváltozott tereptárgyak között is vallom, amit a Beton-rengeteg egyik Ábele aposztrofált a minap: azért vagyunk a világon, hogy a Monostoron otthon legyünk benne. Noha magam sem kételkedem abban, hogy honiságunk talajba gyökereztetése cement járdáinkon nem könnyű, úgy vélem, akkor is fújtatnunk kell, és ütnünk kell a vasat, ha a tömbházi humusz csak virágcserepekben vagy a tévé képernyőjén terem.

Percig sem feledhetem, hogy ittenségünk és mostanságunk forgácsai kérdőjellé kunkorodnak én tintás esztergapadom alatt...

*

Vissza a forrásvidékhez, hajtogatta egy másik utam alkalmával a kalauz, és népi származású lopótökökkel ellenőrizte, hogy a korszokban nem visz-e valaki kútvizet. Aprópó, lopótök, és még aprópóbb, borospince! Mindkettőről egy dohos várkastély ötlük eszembe. Többször jártam ott, eleinte csak kukoricacsöveket és rágcsálókat tároltak a boltívek alatt, később - hosszas utánajárással - elintézték, hogy kenyérnek való búza és patkánynak való méreg is helyet kapjon ott. Dicséret érte a helyi szerveknek, akik nem nyughattak addig, míg a stukkós mennyezet jobb jövőt nem látott!

Sokszor elidőztem ott, fél kézzel egy gótikus ablakkeretet tartottam (a szű reneszánszát élte benne), féllel a lehetőségeket latolgattam. Nos, használhatnók a várat nevelőintézetnek is, akkor a sarokbástyában térdepeltetnők kukoricaszemre a csínytevő siserahadat. Ha viszont vendéglátó egységgé léptetnők elé, akkor a lőrésen békés tüzek nyaldosnák a lármafákon piruló kürtöskalácsokat. A zajos fák végét - nyilvánvalóan - táplálkozástudományi ismeretekkel felvértezett erdővidéki menyecskék fognák.

S hát még a barlangszínház? - hasít belém a sötétség az egyik alagútban. Nem is olyan régen cintányért, üstdobot és - vargyasi kifejezéssel élve - süldőhegedűt, vagyis csellót álmodtunk a fűrtökben lógó denevérek közé. A szárnyas egerek röpködése láttán ide-oda csapongott képzeletünk, s próbáltuk megfejteni a közömbösség sztalaktitkait. Később, sajnos, egész oktávval hanyatlott a lelkesedés, de én most is állítom, hogy belhoni ifjak egészséges kirajzása az itthoni tájba megfontolandó, mert csak tőlük várhatjuk, hogy móresre tanítsák a hajcihőhöz szokott bőregereket.

...És még nem is szoltam arról, hogy a barlang vizéből ingyen - kvázi: bérmentve - temérdek akvarell készíthető.

Sütő András

Akkortájt született, amikor Bogár Zsuzsikát mezítláb szalasztották el egy csupor zsírért, és Misi, a csillagos homlokú, egyetlen pakli dohányt vásárolhatott a vegyesboltban.

Otthoni élményeit tarka mezei csokorba kötötte, de gondosan ügyelt arra, hogy virág és mák-virág lehetőleg átellenben legyen, legfeljebb osztályharcosan kerüljön egymás mellé. Később, az emberiség nagy sorsproblémáit feszegette, például Damoklész kardján a lesújtani készülő hajszálat.

Realitásérzékre vall, hogy a puszta kamarát sosem tévesztette össze a tele spájzzal, és hogy a díszes, keleti perzsákat nézegetve is, a mi rongyszőnyegeinket rendezte sajtó alá.

Táncos léptű zsákbaftás

Tengelyakasztó sárban cuppog a táncos léptű, mezősegi emlékezés. Pedig van mit keresnünk kőbe, Márvány-tengerbe kívánczó homlokráncaink mögött. Példának okáért: egy téesz-nyugdijba vonult, küllőtlen, fogatlan kereket. Nem akármilyen végett, és nem is Illés szekerekéből valót, hanem otthonit, gyökérnyomásost, hamubasültet. Olyat, amilyent mifelénk a háziszóttos emberek gyémánttermészete helyez a ház bütüjére - gólyacsalogatónak...

Félig- és félresikeredett kritikusok legyezővel alászállt ejtőernyősei a fejemre is olvasták, hogy a gólyahívogatót nem valamelyik kulák szekerekéből oroztam el. Valóban, akkor a bizalmatlanság rigósurrantásai közepette kockázatos volt koraérett barackot nyomni a Konvenció megcsontosodott feje búbjára. Részint kenderinges valóságunkra mutattam, részint arra, hogy a jóindulat kék ege alatt foltok, stoppolások csillagraja pompázik ruhánkon. Az illető azonban nem volt rá kíváncsi, sőt a velencei szecesszió láttán is a gyűlésromantikát emlegette.

Ujjal mutattam akkor a gyermekded égre. Egy sárgalábú körözött fönn, falustársaim pedig eső előtti hangyaboly-mozgásba kezdtek. A hírt, miszerint gólya érkezett, aszerint fogadták. A sárgalábú azzal a fészek-meleg jóindulattal keringett, amely csak kiválasztott békáknak juthatott osztályrészül. Az emberek nyakukat tekergették az ég felé, arcukra kiült az édes-tej-jóság, kedvük pedig magasra nyúlánkozott, akár a kamaszodó vadszőlő.

- Ne nyúlánkozzanak jobban! Maradjon ki-ki az anyabölcső ringásközelében! - vezényelt egy rajoni küldött, aki nem volt még tisztában a gólyakelepelés ideológiai hátterével.

Az emberek hangvétele azonban továbbra is családi volt: édes bátyámoztak, drága nénémeztak, Mikes tántija volt az egész község, egy valamirevaló Rodos-tavacska nélkül. Pirinyó falunk feje fölött azonban újabb bogáncsok és újabb mohácsok gyülekeztek. (Abban az évben tényleg elvesztettük a vetési csatát.) De a gólya tovább keringett, és én ifjúságom csikó-örömét ugrasztottam feléje. Egy fiatal pár - a lét mindenkori diktátuma szerint - lábujjhegyen óvatoskodott a mézeshetek virágos mezejéről házasságuk süppedő zsombékjaira. Csak a küldött nem akart az ismeretlen jövő aknamezejére lépni.

- Ez az egész gólyamese nem más, mint porhintés a kisdedek és a kiküldöttek szemébe - pirított ránk a magas lóról, mely terepjárónak is beillett.

- De a világirodalom nagyvásári sokadalmában ott találni a Grimm testvéreket is - pirítottam vissza ifjúságom paradicsomi szigetéről.

- Igen, de hátha a gólyatáncot a nyereg alatt puhítottátok? - folytatta égő csipkebokorra váltan, majd két környi vesszőfutásra ítelt engem példastatuálás végett.

Egyik ősöm - igaz, kissé tatárdúlva - kévébe gyűjtött össznépi emlékezéssel rúgtatott vissza az idő bugyrába, a többi falubeli viszont a nyíltszíni hallgatás védősáncai mögé húzódott.

- Gólya, gólya, gilice... - énekelték nekiveselkedve, miután lehullt egy lyukacsos zápor, és paszulykarókból rögtönzött gólyalábakra álltak.

- Ahogy a török hódoltság végét türelemmel kivártuk, a gólya leszállását is kivárhatjuk - mondtam egy-két tétovázó konjunktúra-lovagnak.

- Az a legnagyobb baj, hogy nem lehet tudni, mi van a gólya szájában - gombolkozott ki, és szaggatta meg felsőruháit a küldött. - Ha csak egy szalmaszálat is keresztbe tesz a fészkében, nekem azt tudnom kell - folytatta, egész villányi szénát téve a hatalmi visszaélés szekerére.

- Vajon nem hozott-é némi adókedvezményt? - érdeklődött a csecsszopók naivságával egy apróság, feresztőteknőjével bójaként ringatózva az általános érdeklődés hullámverésében.

- A tények nyersebb föltárását várjuk! - torkolta le pulykaberzenkedéssel a bárónő, miközben fonott kalácsvéget áztatott a teadélután illatában.

A tekintetek szittyá nyílhegyként fúródtak a vendégmarasztaló szülőföld sarába. Dámvadként iramló gondolatainkra ismét a heródesi küldött sütötte el mordályát:

- Ez a gólya égtájak, horizontok fölött szállt... Én tudni akarom, hogy most merre veszi az irányt. Különben is, a hatalom mindenkori szólásmondása szerint: „Cuius regio... vagyis, akié a rigó, azé a gólya is.”

- Nagyságos fejedelem! - kiáltottam legalább hét sovány esztendővel annak utána, de nem a rajoni küldöttnek, hanem másnak utána. - Tarisznyákon a sok zötykölődéstől egymásra torlódtak a csíkok, mi légyen hát a történelmi zsákba futással?

- Lepényevés! - kurjantotta az alexandriai makedóm előtt egy csíki fuvaros, aki annak idején a kelleténél nagyobb húzott a lóra.

Vívmányriport

Stílbútor a rengetegben

Áporodott fenyőillat friss benzinbúzzal fűszerezve... Igen, ez a vágter. Éles fejszéikkel és hegyes csőreikkel favágók meg harkályok riogatják a kukacokat, valamint egymást, nehogy rájuk zuhanjon a fa. Időnként a hernyótalpas traktorok is araszolnak egyet-kettőt, napjaink lüktetését tolmácsolva a vadonnak, mely még csak hallomásból tudja, hogy lenn, a völgyben cirkulák vinnyognak, és álmukban stílbútorra hajtják fejüket.

Épp zajló, havasi gondolataimat igyekszem lecsendesíteni, amikor megzörren mögöttem egy bokor, és jobb vállamra hatalmas mancs nehezedik. A férfias szorítás jól felszerelt mozgóműhely satupadját juttatja eszembe, de hegyi környezetben lévén, mégis inkább vérmedvére gyanakszom.

- Hát, csak ön az, Szelindek József, a fő vadonfelelős? - ocsúdok fel magaslati ájultságomból a második vödör víz után.

- Úgy bizony, én vagyok. A vérmedvék elmentek málnászni - nyugtat meg Szelindek, miközben egy jól kivehető csapásra mutat ott a bokrok között, a saját arcán. - A medvék hozzák a málnát, mi meg adunk hozzá porcukrot - súgja meg végül a teljes valóságot, mely ragyogóan példázza ember és állat egymásrautaltságát itt fenn, a havason, hol cukrászdának vagy egyéb nyalánkságnak bottal ütheted a nyomát...

- Szereti-e az állatokat, kedves Szelindek József? - szegzem neki az első duplacsövű kérdést mutatóujjammal kissé ravaszkodva.

- Hogyne szeretném, élek-halok értük... S az állatok is élnek-halnak értem. A legtöbben persze inkább ez utóbbira hajlamosak, mivelhogy meglehetősen precízen célzok...

- Na de, célzáskor, nyilván nem az a cél, hogy kioltsa az állatok életét, elfújja életük pislákoló mécsesét...?

- Szó sincs róla! Mi, vadondászok, ha meghúzzuk a ravaszt, akkor azt csakis a vad iránti tapintatból tesszük. Gondolja meg, amelyiket leterítettük, annak többet nem kell izgulnia, hogy felfalják a farkasok, vagy nyomtalanul nyoma vész...

- Lenn, a faluban a madarak azt csiripelik, hogy ön, kedves Szelindek, rajong az erdei muzsikáért...

- Imádom. Ahogy a gyantaszag megcsap, én máris magam előtt látom a világ leghíresebb vonósnégyesét... Ilyenkor késedelem nélkül bekapcsolom kazettás magnetofonomat. De nemcsak a gyantaszag vesz le a lábamról... Ugyanezt teszik az erdőtlő taligák elé fogott lovak is. Még hozzá a farkukkal... Mert a lovak farkáról nekem kizárólag a hegedű vonója jut eszembe, s ilyenkor eltűnődöm, vajon melyik ló farkának adatik meg, hogy nyirettyűként végezze pályafutását, és első kézből hallhassa a legkülönfélébb opusokat, divertimentókat...

- S a csermelyek, patakok csobogása?

- Azok, sajnos, ezután is csobogni fognak. Egészen addig, míg betonvályúba nem fogjuk őket.

- Igaz, hogy maguk számon tartanak minden levelet, ápolják és felkarolják az öreg fákat?

- Mondhatni, csakis ezt tesszük. Ahogy korhadni, repedezni kezd valamelyik, mi mindjárt résen vagyunk. Sőt, ha az eset megkívánja, a nagyobb mókusokat leparancsoljuk róluk, nehogy kidőljenek a sok ugrabugrálástól. Nálunk nem babra megy a játék. Ha felborul az ökológiai egyensúly, könnyen maga alá temethet valakit.

- Ez a terebélyes vágter ökológiailag nyom valamit a latban?

- A kivágott fák tényleg nyomnak, de a mérleg másik serpenyőjébe a bútorokat tesszük. Nyilván, elsősorban a nagyobb kredenceket és a hármasszekrényeket. Azokból egypár darab is könnyen visszabillenti az ökológiai mérleg nyelvét...

Szelindek József dísztelen szavai - akárha kövek lennének - súlyos fenyőtobozokként koppannak szívemen. Ettől újból szemügyre veszem a vágteret, s a mezítelen fatörzsekben lassanként felfedezem az otthoni faragott ebédlőbútor, a vasalódeszka és a szekrényfiók sejtelmes körvonalait...

Búcsúzól a kivágott fák évgyűrűit vizsgálom. Igen, mindenik évgyűrű fényes bizonyítéka annak, hogy ezek az egyenes derekú fák mind egy szálig el vannak jegyezve a bútorigarral. Termékeny frigyükből gyermekágy születik, esetleg hintaló, amelynek gyantaillatú farkáról ezután Szelindek József jut eszembe. Nyakában távcső lóg, vállán pedig csőre töltött kazettás magnetofon.

Molnár H. Lajos

...És akkor egy picit porrá pörkölődtem *című* könyvében azt fejtegeti, hogy a fortyogó acél olykor a gőzölgő lábvizet is lepipálja, és aki átmegy a tűzön, azt túlfelől a kedvesnővér meg egy jópofa mentő várja. Ezenkívül kideríti, hogy Ciment Márton úgy is megállhatja helyét mint kemence, úgy is, mint élmunkás.

Ciment Márton meg miegymás

- Jó napot kívánok!

- Ho-hó, nem úgy van az, hogy kívánunk valami semmiséget a kapusnak s beszlisszolunk a gyárba. Ez nem paplanpuhító vállalat, itt kőkemény acélokat edzenek. Mondja, hallott maga egyáltalán Ciment Márton élmunkás kemencéiről? Na jó, jó, értem én, hogy most csak egy vívmányüstöt szeretne kitenni az újságba, lehetőleg melegjében, de akkor tessék magnetofonra venni az igazgatót...

*

- Ahogy elnézem, ön munkás. És, ahogy hallottam, valaki átszlisszolt a tűzön, és megmentette valami acél életét...

- Ja igen, hát nálunk vannak ilyen vitézkedések. Az ember ilyenkor nem magát nézi, hanem a könyvelőséget, s még a csillagokat is képes lehozni, csak hogy zavarba ne jöjjenek a plán tekintetében. Ha idejében ráhibázik a bajra, férfiasan közbelép, ha későre, akkor angyalian felszáll. De ilyenkor kifogástalanul népszerűsítik. Többször is kezet ráznak vele, megköszönik, ahogy illik. A múltkor is valaki rossz irányba menekült, én véletlenül épp azbesztruhában lófráltam, úgyhogy kivittem őt ölben. Amire kiértünk, egy kicsit meggyúlt rajta a konfekció és egy kicsit anyaszült meztelen lett, de azért teljesen birtokolta a felfogóképességét, mert engem apukának szólított, mivelhogy visszaadtam az életét. Ezenkívül, csak azt szeretném kifejezni, hogy életveszélyek hézagosan előadhatják magukat, de akcidentok abszolúte nincsenek...

- Baleset nélkül is lehet életveszély?

- Hát, adódhat egy-egy mákszemnyi akcident, de csak abban az esetben, ha nem szemfüles az ember. Ezek viszont csak negyven-ötven százalékos égések, úgyhogy kevesen teljesítik a száz százalékot. És még szinte kell is az ilyesmi, mert a melós nem vág fel, hanem szerény marad mindhalálig, sőt minden akcident után jobban hegyezi a fülét. Mire nyugdíjazzák, már csupa szemfű, ahogy az előbb is kifejeztem. Egyszer nekem is volt egy mákszemnyi égésem, négy hónapig heverésztem, de mi azon igyekszünk ilyenkor, hogy ne keltsünk pánikot. Ha valaki megég, még kacag is hozzá, hogy milyen jópofán füstölt, hogy pillanatok alatt Ádám-kosztümbe bújt, és hogy milyen jól áll neki az Ádám-konfekció. Ilyen viccesek vagyunk mi öntők, a nagy kacagásban nem is tudjuk, a hasunkat fogjuk-e, vagy a forró üstöt, ami le van fektetve a plánba...

*

- Én, kérem, mind elméleti síkon, mind gyakorlati szempontból mérnök vagyok. A múltkor, amikor rohantak, hogy egy daru megkutyálta magát, akkor én elméletileg arra gondoltam, hogy gyakorlatilag a fülünk botját sem mozdíthatjuk. Igen, de gyakorlatilag tétováznai sem lehetett, mert elméletileg nem volt rá utasítás. És akkor a tömegből, legalább egy fejjel,

kiemelkedtek a szerelők, és megzabolázták az acélt. Persze, egy ideig kimondottan optimális körülmények között dolgoztak, úgyhogy minket szinte kivert a sárga irigység, hogy milyen jó, optimális melegecske van odafenn, ezt ki is teheti az újságba...

- Később mintha fröcskölt volna az acél...

- Hát, valóban, ahogy ütött az optimális meleg órája, volt egy pici csillagszórás, de ezt nem muszáj kitenni, mert csillagszórás, ugye, gyakorlatilag télifaünnepélykor is van. Mi viszont végig bátorítottuk a fiúkat, mi a legveszélyesebb helyzetekben is utánuk kiabáltunk, hogy gyakorlatilag csak fel a fejjel, ki a mellé. Az egész mese csak másodpercekig tartott, és csak egy ember pörkölte meg magát, de mi kompótot, diplomataszeletet vittünk neki a kórházba, amire az igazgatónk is sajátfejlőleg bólintott...

*

- Én rég vagyok szakszervezeti elnök, és ez meg is látszik rajtam. Az embereim öntudatosak, optimálisak és szolidárisak. Ha valamelyik benne van a forró pácban, mindjárt nyújtják az ujjukat a bőrátültetéshez. Énnálam a munkavédelem úgy meg van szervezve, hogy még egy szikra sem lépheti át a saját hatáskörét...

- Az előbb mintha valami pácot említett volna...

- Na jó, minden apróságból nem kell szőrszálat hasogatni. Az a teljes igazság, hogy maholnap gyermekjáték lesz acélt önteni. A szorgalmasabbak már gyakorolják is az *Egyedem, begyedemet* és a *Bújj, bújj, zöld ágat*...

- Ön szerint mi szükséges ahhoz, hogy valaki belemásszék a forró üstbe?

- Létra és öntudat. Mind a kettőt mi adjuk. Néha nagyon nívós eszmecseréink vannak a mászkálást illetően. Persze, szeretni is kell az acélt. Van, aki szabad kézzel cirógatja meg az 1600 fokot, mintha dérütött macskakölyök lenne. Az újoncok azt mondják, meleg van ott, de ez csak optikai csalódás. Előfordul, hogy jön az újonc, látja a meleget, akarom mondani a hideget, amit a nagy hajával melegnek érez, és a nyaka közé szedi a lábát. Ilyenkor utána futunk, hogy öntudatot öntsünk belé, ahogy a formákba szokás önteni. Én nagy vonalakban nagyon elégedett lennék velük, de vannak, akik diszkókban olvasnak és amerikai nadrágban öntenek. Volt egy problémás eset, próbáltuk a haját kiénekelni az agitációs brigádban, de csődöt mondtunk...

*

- Azt mondják, ön az, aki tényleg átment a tűzön...

- Hát, igen, mindenesetre előfordul egy kicsit... Amikor láttam, hogy a szegény vezetőség hogyan gyötrődik, mennyire tördeli a diplomás kezét... zutty bé a lerbe. Pedig még piros volt. Azóta nagyon jó véleményeket szoktak adni rólam, nem írják oda, hogy huligán vagyok, vagy hogy kerülöm a borbélyokat. Egy ideig a betegágyon lábadoztam, de csak fél lábon lábadoztam, mert a másik pólyába volt téve, mint a kicsi gyermek, amelyik felsír. És akkor beállított hozzám a vezetőség, és baráti légkörben kérdéseket intézett hozzám, nemhogy legorombított volna, amiért megmentettem az acélt, ami maga után vont a beteglátogatást, ami a szegény vezetőség szabadidejének a rovására ment. Szóval, igazán hálás lehetek, mert a mérnök úr többször is megkérdezte, hogy ízlik a kórterem, a hálótársak hány váltásban horkolnak. Csupa szép emlékem van, az orvosságok is nagyon jó benyomást tettek rám, és a végén már olyan jó formában voltam, hogy a matracomon még most is látszik a formám...

Portré

Mában élő matuzsálem

Ki gondolta volna, hogy Totyogi Róbert bátyánk, a maga kerek száztizenhárom esztendejével, pedzi már a Matuzsálemet! Zörgetésemre ifjonti fürgeséggel rezzen össze, és ejti ki kezéből a koffeintől megélénkült kávécsészét. Folyamatos csoszogását hallva, azt hihetné az ember, hogy alig van túl a száztizenkettőn, szomszédai szerint azonban pihent ésszel abból is nyugodtan letagadhatna kettőt.

Házának alapköveit egy ösvulkán dobta ki magából (azon melegében rakta egymásra Totyogi bátyánk!), a zsúpfedelet őserdei liánokkal kötözte a szarufához, dobkályhájában pedig még mindig találni egy kevés pompeji hamut.

Közvetlen környezete tehát vitathatatlanul a régmúltba utal vissza, Totyogi Róbert viszont ma is a mában él, s ha feltekint, előre néz... Amikor leülök, tinédzsereket meghazudtoló fürgeséggel bólint, hogy jól tettem, utána meg csecsemőket megszágyenítő gyorsasággal elalszik. Körülnézek a szobában, minden a józan, megfontolt életre vall. Totyogi bátyánk mértéktartó és minden bizonnyal vegetáriánus, hiszen ebédlőasztalán a szalonna gondosan le van takarva, a pálinkáspoharak példás rendben, a boroskancsó tetején selyemharisnya (Ej, ej, ki hozhatta ide?), hogy bele ne essenek a cseszlék.

A száztizenhárom éves Totyogi Róbert azonban ma sem ül tétlen. Ahogy elnézem, még álmában is tesz-vesz, bütykös ujjáival babrálgat, horkantásai pedig olyan életerősek, energikusak, hogy a falitányérra festett szarvas időnként ijedten kapja fel a fejét.

Miután felébred, tisztviselőket meghazudtoló gyakorisággal kérdezgeti nevem, aztán a rádió erősítőgombját (fél kézzel!) a maximumra csavarja, és diszkózó srácok hanyag mozdulatával int, hogy a zene így sem elég erős...

Szeretném kiszedni belőle a hosszú élet titkát. Lépésről lépésre haladunk visszafelé az időben, két nap után már az első dugiban elszívott cigarettáknál tartunk. A legénykori, kocsmái verekedéseket valósággal lejátssza nekem, a korhű duhajkodást követően pedig olyan serényen dől végig a pamlagon, mintha egy üveggel ismét föbe kólintották volna.

Egy röpké hét alatt szépen kikerekedik egész élete, eljutunk kérdésem velejéig is:

- Mondja, hogyan érte meg, hogy mi is beérjük önt? Mi a hosszú élet titka?

Róbert bátyám ravaszul úgy tesz, mintha nem értené hozzá címzett, korhű kérdésemet, én meg hamiskásan antik gramofontölcsért formálok kezemmel, és harsogva többször is megismétlem előre megfogalmazott mondataimat.

- Arra az egyre vigyázz, fiam, úgy meg ne öregedj, mint én! - mondja végre sóhajtván. De hogy miként sóhajt most is ez a száztizenkettőnek látszó száztizenhárom éves Totyogi Róbert, az szinte a csodával határos... Az epekedő szerelmesek üde, harmatos sóhajával.

Bodor Pál

Sajátos műfajában, a lírai böklapokban arra noszogtat, hogy humanitárius meggondolásból lehetőleg naponta dúdolgassuk a Szeressük egymást, gyerekek... kezdetű tömegdalt. Igaz, ugyanott felhívja figyelmünket arra is, hogy komisz, törtető emberek esetében egyáltalán nem érdemes átesni a kottatartó túlsó oldalára...

Elhagyva a Gutenberg-galaxist, a televízió képernyőjén állapotodott meg, ahonnan Négy-szemközt a kamerával című levélváltogató műsorával gyakran nyitotta ránk az ajtót, hogy tiszta vizet szuggeráljon a zavaros pohárba. Újabban ismét tollhegygel ébresztgeti hortyogó lelkiismeretünket, és nyomdafestékkal veszi célba normán felüli vadhajtságainkat.

Veréb és lyukkártya

Igen, öregem, most már biztosan emlékszem, greenwichi idő szerint borús idő volt, s egy talmi talizmánt szorongató afrikai varázsló futó esőt meg helyi nyílzáport jósolt, az egyenlítő mentén azonban hobbyból olykor kisütött a nap, és korzózó kreol lányok csokoládébőrét pörkölte még ennivalóbbá, blúzukon átütött a Mount Everest meg a Csomo Lungma csúcsa, hajuk szerecsenszurok éjszakai fénye volt, szemük a resicai kohóké, derekuk fogyókúrázó darazsaké, igen, most már tisztán emlékszem, pajtikám, öt bis nyolc álarcos fegyveres akkoriban akarta pályájáról letéríteni a geoid Földet, és Kovalcsikné az idő tájt fenekelte dedoid fiát, a férje pedig leginkább akkortájt piált... mikor ott, a nagyvárosi bulvár fondorlatos kanyarában megpillantottam az ázott verebet.

Működésbe léptek belső radarjaim, lelki rádírjaim, sztereó-szénkefëim, és hús-vér komputer-énemből, valahol a bal oldali mellényszsebnel, kibújt a képzeletbeli lyukkártya: „Ember, küzdj, és bízva ügyelj a verebekre!” Igen, akkor már intuitív mikroprocesszoraimmal is láttam, hogy egy esetleges gázolás nemcsak stressz, blaszfémia meg szentségtörés lenne, hanem szárnytörés is...

Most már arra is emlékszem, pajtikám, hogy mire odaértem, e lucskos, ikaroszi lény mellett szurkoltak a tudatuk alatt repülni vágyók, megérkezett Kiskazán Géza és Gyeszák Gyula az aradi vagongyár ütközőrészlegéről, eljött Sigfried Bickfitz cingár, de tehetséges bánsági költő, a Viorel bácsi karján lecsoszogott a negyedik emeletről lábadozó neje, befutott néhány jobb érzésű temesvári firobusz, arra kanyarodott egy kulcsszerepet betöltő predeáli serpentin, ott termett a tévé, vagyis: a „miss media”, terven felül szőtt törülközővel vonult ki egy textílgyár, inkubátorokat hoztak a szülészetről, inhalátorokat a teaüzletből, egyszóval mindenki a jobbját mutatta fel akkor.

Jól láttam, vékonypénzű nyugdíjas rángatta le magáról a jégerfelsőt, a frottírgyár munkásigazgatója vállalkozott, hogy a verébről saját kezűleg itatja le a vizet, nyimnyám, de jól nevelt koraszülött perdült ki a meleg inkubátorból, hogy átadja a helyét; igen, most már határozottan rémlik, hogy ott, a kátrányízű aszfaltba gyökerezett lábakkal döbbsentem rá arra, hogy az emberek önzetlenek, az emberek segítőkészek, az emberek: emberek, vagyis - egy tömör kannibál-axiómával élve - ennivalóan jók...

És a Veréb (igen, öregem, most már nagy V-vel írom le félszeg hősünk vezetéknévét, mert ha egy picit is eltöprengünk rajta, rájövünk, hogy épp olyan szürke, mint mi, Emberek, vagy mint Ő: az acélszürke Acél, csak valamivel tollasabb annál, és ha megázik, tán jobban didereg, igen, szóval a Veréb) váratlanul megrázta szürke önmagát, és hűvös földgömbünkről közelebb repült a naphoz, fel egy fa tetejére...

- Figyeld csak! - szólítottam meg töprengő magamat. - Suhogó szívedbe lágy idomú, Bega-parti tavasz költözött, khakiszínű gallérod korai fotoszintézisbe kezdett, aktatáskádban pedig kizöldült néhány megsárgult, névtelen levél.

- Igen - hagytam helyben mozgalmi önmagam, s miután e szolidáris verébmentési akció könnyebb sebesültjeit elszállították, azon morfondíroztam, hogy most a video-vívmányok korában micsoda pompás cine verítéket produkál az élet...

Persze, később a (cine) verítéket letöröltem homlokomról, és örömben még a szürke, vasúti sínparóknak is előre köszöntem.

- Salve! - így én.

- Visó - válaszolták ők, acélos duettben.

Palotás Dezső

A szövegelő raj nemzedékének könnyebben dekódolható tagjai közé tartozik. Forrás-kötete tanúsága szerint első kívánsága az volt, hogy nyomdafestéket lásson a negyedik. Verseinek egy részét zajló jégtáblákra írta, hogy üzenete kézzelfoghatóbb legyen, és olvasás közben könnyebben elolvadjon a szájban. Mesemotívumai közül lóhosszal vezet a top-listán Piroska és Farkaska, akiket a nagy hófúvásban sikerül úgy összeboronálnia, hogy azzal még a tavaszi szelet is gondolkodóba ejti...

Szortyos tél

Mottó:

Messzemásutt, gizgaz között,
két fagyos csont megütkezött...

S evidens, hogy ettől még a Vereskakas taraja is elsápadt volna, neki azonban fogalma sem volt, hogy én nem is sejtem, lévén hogy, ami engem illet, minden bizonnyal, holott félreérthetetlenül, no persze azért lehetséges, hogy utóvégre mégiscsak...

DE GONDOLD MEG, FIÚ:

1. lyuk a belvilágon, félig-stopolt lék,
ám gravitációt az űrben is ennék,
Fiastyúk tojását, hárompercest, lágyat,
szekunder tekercset s némi primer vágyat.

Félő azonban, hogy az időjárás nem játszik kezükre a nudistáknak, mert

2. isa tél van, jajhideg,
hóbuckáznak lelkiileg
csízek, csúzok, kajla fák,
kik Spinozát tagadják -

sört iszik egy tengelice,
bor kellene, bár egy icce
forralt bor és meleg lábvíz,
mesebeli, busás márkíz...

3. messzemásutt szortyos tél van,
dunyhát küldök borítékban,
puha molekulaszervezetet,
hamuba sült, megeheted,

De ha már a kajánál tartunk, el kell még mondanom, hogy a kispolgári falvédőkről leszálló, jól táplált baromfiknak diszkréten avas textilizük van, ez viszont abszolút nem befolyásolja az alábbi varázslatos sztorit:

4. dāmivad duvad be a völgybe,
belebotlik egy kis hölgybe,
„no, nézd csak, Piros meg a Farkas!”
vagány menet, lakodalmas...

Ezenkívül még olyan megfigyeléseket is tettem, hogy Piros fején - a hidegre való tekintettel - kásás hósapka volt, Farkason hózentrág, kezében pedig egy (jég)csapra ütött hordó. Piros barátnőnk ropogósra pirult, jó falatnak tűnt, Farkas - mint annyiszor - hólapáttal a kezében megjátszottá a nagy hóhányót, s ez bizony jól is fogott a nagy hótorlaszok között. De mihelyt a vityillóba toppantak, alapos fejmosásnak néztek elébe: „Bizony mondom nektek, ha még egyszer kapuzárás után jösztek, letöröm a derekatokat!” - intette őket óva a nagymami egy gyárilag esztergált laskanyújtóval. Farkasaknál azonban nyoma sem volt a pillanatnyi zavarnak vagy a tartós berezelésnek; a készülő nemzedéki vitát és a szipirtyót öblös dalolással tették taccsra:

süldő-Farkas ex-halandó
elinalni nem hajlandó
ez a mese az a m i
pesztra lesz a nagymami...

Lányok, asszonyok

Nőnap i férfititok

Az Ügyeletes Nőegylet elnöknőjének irodájában a felmasnizott és copfba font árvalányhajak meghitt, ünnepélyes hangulatot árasztanak.

- Elnöknő, kérem, elmondaná véleményét a nőkérdésről?

- Hogy egészen őszinte legyek, az utóbbi időben a nőkérdés nagyot nőtt a szememben. Úgy is mondhatnám, a probléma felnőtt hozzánk, bevonult mindennapjainkba, megtalálta helyét magánéletünkben. Népi hasonlattal élve, ahol hajdanán fű sem nőtt, ott most bátran állják a sarat a nők...

- Ezzel egyidejűleg a nők hatalma is nőtt, nem?

- Természetesen. A nők kinőtték magukat a családban, alig-alig veszélyeztetett helyet biztosítottak maguknak a konyhában, s ennek következményeként ma már gyakran kerülnek terítékre olyan ínycsikszékek, mint a női szeszély. De jelentős teljesítmény az is, hogy nőttön-nő azoknak a nőknek a száma, akik a nőnap alkalmából virágokkal köszöntik fel egymást.

- Úgy tűnik, a nők sarkukra álltak az irodalomban is...

- Kétségtelen. Ma már sok olyan nőírónk van, aki elsősorban nőkről ír nőknek. A nőegyleti felolvasások hallgatóságát női titok kötelezi arra, hogy a hallottakat csakis nőismerőseiknek mondhatják el. (Szó köztünk maradjon, így biztosítjuk a férfiak folyamatos tájékoztatását a női ügyekről.)

- Van olyan vélemény is, mely szerint a nők és a férfiak szorosabb együttműködése gyümölcsöző lenne...

- Mi is gondoltunk már arra, hogy ezután nem zárjuk ki a férfiakat az összes női szórakozásokból. Megtanítjuk őket a vagdalásosra és, mondjuk, a sóvidéki keresztszemesre. Azok, akik gyengébben varrnak, részt vehetnének a *Férfikézben fakanál* című vetélkedő helyi szakaszán, és jutalomként kapnának öt-öt ételreceptet a francia konyha különlegességeiből. A megyei szakasz győzteseinek dicsérő oklevelet is osztanánk: „Jó multság, férfimunka volt...” felirattal.

- Vajon ez nem jelentené az emancipáció eltolódását az erősebbik nem javára?

- Aligha... Ha mi nők keményen tartjuk magunkat, akkor biztosra veheti, hogy az erősebbik nem gyengébbnek bizonyul.

- Magam is úgy vélem, hogy igaza van. Csak azt nem értem, miért mondja, „mi nők”, amikor mindketten férfiak vagyunk? És egyáltalán hogyan lehetséges, hogy az Ügyeletes Nőegylet elnöknője férfi?

- Szó sincs erről. Természetesen a feleségem az elnöknő, de kiharcolta magának, hogy legalább nőnapokon helyettesítsem. Megkérem azonban, hogy erről egy szót se a sajtóban! Maradjon köztünk, legyen nőnap i férfititok!

- Rendben van, de úgy vélem, hogy ön nem megrovást, ellenkezőleg: dicséretet érdemelne ezért a gavalléros, férfias gesztusért...

- Ó, nincs benne semmi rendkívüli. Magától értetődik, ha csak módomban áll, segítek rajta. Elvégre ő igazán nem tehet arról, hogy az én születésnapom éppen március 8-án van, s hogy a sütés-főzés egész embert kíván...

Hornyák József

Novellahősei röviden, tömören járnak a természetet, és velősen hallgatnak, ha rossz fát tesznek a tűzre. Megfigyelik az erdők, mezők apró rezdüléseit, s szereplői olyan pofon-egyszerű kilengéseknek, amelyek pirospozsgás csattanókban is végződhetnek. Az alábbi írás ékes bizonyítéka annak, hogy egy családban sok minden megeshet, azon kívül pedig még több...

Egy teltkarcsú szív

Pannika pojánai lakása verandáján ült, és jól érezte, hogy a magas vérnyomástól kontyba tűzött hajfonata teljesen kiegyenesedik. Majdnem hajnali öt volt, és pontosan százhusz kiló. Csípőre tett keze urának, Rossebnek jósolt gomolyfelleget, aki az éj leple alatt néhány állami gilisztával elment halászni. A teljes igazság az, hogy a giliszták nem voltak éppen államiak, csak a trágyadomb volt IAS-tulajdon, ahonnan kiásták őket. De lehet-e tudni, hogy az ilyen nyilvántartott kukactársaságtól mi telik ki?

Az asszony annyira aggódott uráért, hogy egészen az erdőig ment, szembe a postással, lássa, nem érkezett-e bár egy képeslap attól a Porcinelli Giovanelló nevű hatökörtől, aki hajdan olasz festő volt, s akiért ő még mindig odavolt. Giovanelló lassanként annyira hozzánőtt Pannika teltkarcsú szívéhez, hogy róla nevezte el azt az adoptált szamarat is, amely házuk körül, a Pojánán remek szimattal válogatta ki a ritkán érkező újságok nívósabb cikkeit, és előételnek azokat fogyasztotta.

Giovanelló, a festő - a szamar közeli névrokona - nemcsak ecsettel, hanem ésszel is dolgozott. Először egy japán gésának csavarta el a fejét, úgy, hogy ferdére húzta saját szemét, és pompás csendéletet ígért neki, tele rizksásával. Később, egy trópusi forrónadrág-kiállításon, talpig bekölnizte magát, és addig tette a szépet egy kreol csajnak, míg az is meg nem szédült...

Pannikát összetoldozott, szállodai lepedőkkel szöktette meg (ma is rajtuk a himzés: Hotel Zerge), utána viszont megmutatta neki a Canale del Morét, a Palazzo del Telefonét, hallgattak egy kevés canzone illuminazionét, a Sójajok Hídkarjánál pedig majdhogynem kinyomta belőle a szuszt. A Sétatér végénél gondoláztak egy keveset, hogy beüljenek-e a csónakba, de végül Pannika megbokrosodott, és Giovanelló ott festette meg.

Pannika aktolgatott már termálvízben is - ilyenkor a mester csak meleg színeket használt -, sőt egy vasúti töltés közelében is, de ennek az lett a következménye, hogy az ott dolgozó katonaság percek alatt a palettáig költöztette a bűnnehéz sínpart.

A teltkarcsú nő még mindig a verandán ült, és már csak száztíz kilót nyomott, annyira aggódott férjéért, aki képtelen volt közbenjárni Giovanellónál, a hétökörnél, hogy legalább egy levlapot írjon neki. Később sétálni ment. Hervadó virágokat látott, a szamar lábán pedig élénk körömfájásra lett figyelmes. Pannika bevitte a konyhába, és friss vízbe tette. A csaci ettől egészen megnyugodott, s amikor majolikacsészéből dulcsászát is adott neki, farkával ösztönösen az ecset mozgását kezdte utánózni. A gesztus relatíve jólesett Pannikának, mert régóta ez volt az egyetlen életjel Giovanellóról, a nyolcökörrel, aki hajdanán felcsípte őt, majd olajra, esetleg temperára lépett.

Pannikának a verandán már a hasára süttött a nap, amikor belépett a szobába. Egy vázából egérfarkkóró kandikált ki, gondolta, vizet tölt rá. Egy fenét! Valóságos egér farka volt... Pannika akkorát visított, hogy a váza sürgősen darabokra törött, és felébredt Rosseb, a férje, akiért annyit aggódott, hogy már alig ütötte meg a száz kilót.

- Hát te nem mentél el pecázni állami gilisztákkal? - érdeklődött Pannika hanyatt fekve, de csípőre tett kézzel, az első veder forrásvíz után.
- Miért mentem volna el? - lepődött meg Rosseb, majd Giovanelló szájából kivette a *Népakarat* című lapot, és a szamar kedvenc falatjait jóízűen kiolvasta belőle...

Panek Zoltán

Hu-moralizáló monológjainak egy szuszra való elolvasása rendszeres légzőgyakorlatot, gyengébb tüdejűektől pedig oxigénpalackot igényel. Novellahősei a négy fal közt vagy a családi perpitvarban diskurálnak egetverő dolgokról, miközben nehézsúlyú érvekkel és könnyed szójátékokkal bombázzák egymást. Panek írásaiban minduntalan kibújik a zsákból a bonyolult férfi-nő viszony, anélkül azonban, hogy a szerző vészfazekakat kongatna, vagy elhúzná valamelyik félnek a nótáját.

Szószátyár tekintet

- Tulajdonképpen mi bajod? - érdeklődött a férfi a szorongás epicentrumával gyomrában.

- Mittudoménmi... - hanyavette oda a nő, hanyag vállrándításnak álcázott deduktív intelligenciával.

- Mégis, mi bajod, kedvesem? Elpattant a húr a nagybőgődön, hogy mindegyre elsírod magad? Jaj, ne válaszolj, kedvesem, nem azért érdeklődtem, hogy válaszolj, csupán tudni akartam mindazt, aminek az ellenkezőjére sem vagyok kíváncsi. Gondoltál már arra, kedvesem, hogy előbb-utóbb megöregszünk? A fiatalok egy idő után teljesen őszbecsavarodnak, erre már a latinok is rájöttek, csak hogy ők nem így mondták, ők latinul beszéltek, például persona non grata, vagyis: a személyvonat nem ingyenes; szóval megöregszünk, és hiúszszemet fogunk viselni, de az is lehet, hogy pápaszemet, elvégre teljesen mindegy. Tényleg, milyen színű a szemed? Jaj, ne válaszolj rá, a szemed majd mindent elmond, biztosan beszédes szemed van, hiszen minden nőnek bőbeszédű a szeme, sőt egyeseknek szószátyár a tekintetük. Ne szólj szád, nem fáj fejem - erre intettelek mindig; ugye, nem haragszol, hogy leintettelek a múltkor, valójában egy teherkocsit akartam leinteni, helyette te fékeztél, kedvesem, te álltál meg, butulinkóm, libulinkóm, ruculinkóm...

Tudod, a másikkal olyan más volt, amikor hazajött, úgy éreztem, hurrikán érkezett a szobába, kitört az egyszemélyes Vezúv a konyhában, aztán kitört egy-egy ablakszem is, zománcmosolyom pedig ráfagyott egy barátfüllel telt félfulű edény peremére. Akkor teljesen feladtam a reményt, ajánlva adtam fel; később visszajött, címzett nem találtatik, de már én sem voltam otthon, az ingerküszöböm alá tette be a postás, fel volt bontva, a küszöbömet felbontotta a postás, akkor jöttem el hozzád, hogy kiküszöböljük a múltat, így jöttem, kopott tudatküszöbvel, kilakoltatva saját énemből, maszek valómból, köszegremeteségemből, szaporán mondogatva magamnak; homó szápiensz, mivelhogy közismerten hó volt, amikor jöttem, közismerten jég volt, amikor jöttem, és nagyon csúszott a bor a töltött káposzta után; most itt vagyok, s mágneses erővonalaidat metszem, hogy közelebb ülj hozzám, kedvesem, látómezőmbe kerülj, és hadd mondjam el végre, hogy nincs mit mondanom neked, csak annyit, ülj velem szemközt, ne sajnáld a percekét, amíg folyékonyan hallgatok. Unod magad, édesem?

- Nagyon. Hull még a hó?

- Igen, de azért nem akarok én most hetet-havat összehordani, viszont hallgatni sem éppen szíнарany, mert a közmondás is azt tartja, néma gyerekek híg a leve, és addig kell ütni a vasat, míg zsák a foltját megtalálja, mert ha én abból indulok ki, hogy valaki a fától nem látja az erdőpásztort, akkor magam alatt fűrészzelem el a tűzifát, márpedig alma nem esik messze a fájától, alma mater nem esik messze a ballagástól, de ha mégis messze esne, jobb félni, mint félnótás lenni, mert aki lassan jár, az elfárad, és munka közben legédesebb a pihenés, még

akkor is, ha egy szabadnap nem a világ, ha viszont vaklárma vezet világtalant, akkor végén csattan az ostor, és egyszer hopp, máskor kopp...

Idáig ért a férfi, amikor váratlanul lekoppant szeme, ő meg lepottyant a díványról.

- Tulajdonképpen mi bajod, bogaram? - érdeklődött a nő némi szorongással retiküljében.

- LEVIS SIT *TIBI* TERRA! Legyen neked könnyű a föld... - sóhajtotta a férfi.

- Nem egészen értem, mit motyogsz, drágám, de ha Tibi is feljön, akkor föltétlen ki kell lakkoznom a körmeimet...

Színibírálat

Világot jelentő zsinórpadlás

Ha egyetlen mondattal kellene a helyére tennünk kedvenc színészünket, Prülit, akkor így fogalmazhatnánk: az ő tragikuma csak az, hogy szerepeiben kevés a komikum. De még így is rendkívül sokra vitte, a kisegítő személyzet a megmondhatója, hogy olykor fel egészen a zsinórpadlásig...

Első beugrása *Az egérfogóba* volt. És itt nem valami aprócska szerepet kellett alakítania, hanem magát az egeret, sűrű bajuszpödrések közepette, teljesen súgás nélkül. Utána, az *Öregházban* egy fondorlatos pókhálót osztottak rá. A második felvonás végén egy rapszodikusán röpködő, életerőtől duzzadó legyet kellett megfognia, de úgy, hogy azt lehetőleg az utolsó sorban is lélegzetviasszafojtva nézzék. Tán mondanom sem kell, hogy ezzel az áttetsző, leheletfinom alakítással sem vallott szégyent: a légy úgy sétált be az oroszlán barlangjába, mintha a színészi pókháló bevásárlónecc lenne.

Nem sokkal ezután a szökött katonát alakította. Annyira élethűen, hogy jó ideig meg sem jelent a próbákon, egyik-másik előadáson pedig kollégáira hárult az a megtisztelő feladat, hogy a közönség előtt titokban tartsák a szökött bajtárs hollétét. A *Duplakanyarnál* már sokáig habozott a rendező... Nem tudta eldönteni, hogy a két éles, egymástól karakterben teljesen elütő útszavardásból melyiket ossza rá. Végül mindkét szerepet neki adta, így tehát egyidejűleg két irányba kellett tekergőznie, természetesen más-más ruhában, hogy ne vegye észre a közönség.

A *Cseresnyéskertben* tolvajlétrát alakított. S milyen élethűen! Amikor a kert dézsmálója rálépett a kezére, ő minden ízében recsegni-ropogni kezdett, úgyannyira, hogy az előadáson jelen levő fürdőorvos a szünetben mofettát ajánlott neki. A fürdő meg a mofetta és az ottani lezser társalgási légkör annyira jót tett neki, hogy *A vágy villamosán* egészen sajátos, lírai felfogásban kezelte az érvényüket vesztett jegyeket, a *Libikókában* pedig képes volt egyszerre mindkét hintavégen szövegelni.

Önzetlenségére jó példa *Az utolsó vonat* összeolvasó próbája. Amikor megkérdezték tőle, hogy ebből a darabból mit osszanak rá, azt válaszolta, szívesen eljátssza az egész szerelvényt, ha a mozdonyt annak rendje s módja szerint feltöltik üzemanyaggal. Nyilván, végül mások is beszálltak a játékba, de egyedül a mi Prülünk volt az, aki súgás nélkül tudta utánózni a vonatkerekek kattogását, s aki - a színpadi történés hitelességének fokozása érdekében - az alagút helyett a tűzoltó által gondosan kiürített sűgőlyukba tolatott be.

Persze, előfordult az is, hogy kis epizódszerepeket kapott. De ő azokat is olyan beleéléssel formálta meg, mintha a darabban ő lett volna a nagyágyú... Volt úgy, hogy egyetlen tálcán mindössze két poharat kellett bevinnie a színre. Amikor elejtette őket, súgás után, de gyönyörű dikcióval mondta, hogy „Csörömp-csörömp!” Ha csak az egyik tört el, és ő mindkét „csörömp”-öt kimondta, akkor nyomban föltálla magát: óriási lélekjelenléttel elejtette a másikat is... És ilyenkor mindig bejött a jól megérdemelt taps. Később már annyira vitte, hogy a poharakat be sem vitte, hanem csak azt mondta, hogy „csörömp kétszer”, és a nézők elhitték, hogy a poharak törtek el...

Csoda-e, ha egy ekkora művész az ujjá köré tudta csavarni a nézőket? Amikor *A vén bakancsos...*-ban ráosztották a huszárcsizmát, ő csak annyit mondott, hogy „csiling-csiling”, és a nézők habozás nélkül elhitték neki, hogy a sarkantyúit verte össze legény módra. Vitathatatlan tehát, hogy bravúros alakításait - és melyik ne lett volna az? - mindig vastappsal jutalmazta a ruhatárnál tolongó nézősereg.

...S hátha még *A fősvényben* ráosztottak volna valami testreszabott skót szerepet. Meggyőződésem, hogy rakott szoknyában azt is épp oly remekül alakította volna, mint *Az elveszett levélben* a pénzespostást...

Huszár Sándor

Anekdotikus felhangú lehangoltságaival és rajtaütésszerű kinevezéseivel vonta magára a közfigyelmet. Írásaihoz a tartósított gyermekkori élményeket többnyire mellényzsebéből szedi elő, hőseinek káderlapját pedig a külvárosi éjből. Szakavatott kézzel megfestett kocsmai freskóin más-más társadalmi kategóriába tartozók elevenednek meg, és isszák ugyanazt a snapszot - olykor rezignáltán, de bátor, szókimondó szürcsöléssel.

A pepita brigád

Azt én már az első pillanatban megblikkelttem, hogy a *Tarka Kérődző*höz címzett kocsmában kissé pepita brigád szokott összeverődni. Kerekdombi viszonylatban a fentnevezett lokál igen előkelő helynek számított, de teljességgel megmásítanók az újkor történelmét, ha tagadnók, hogy a belőle kihallatszó diszkrét csámcsogás olykor elnyomta a közúti forgalom zaját. Persze, az is hozzátartozik a májusfa-illatú valósághoz, hogy a szesztestvérek csak ritkán páholták el egymást, s ha valakinek odasóztak, akkor az nyíltan történt, úgy, hogy a helyben-hagyott is tudott róla.

A teljes repertoár kedvéért el kell még árulnom, hogy a kocsmá falán egy filozofikusan gügye akvarell lógott, vagy ahogy Bingyó, a csapos nevezte: „egy törpe jegenyesor festékben és vízben elbeszélve”. A kanavásznat egy névtelen maestro szignálta, az alatta ékeskedő feliratot viszont Bingyó követte el: „A jegenyék nem nőnek az égig, de neked sokk eséjed van, ha magadhoz veszed a napi fojadék adagodat.” Bingyó egyébként művészalkat volt, és ez akkor derült ki leginkább, amikor a fonnyadt petrezselyemzöldet restaurálta hallatlan nagy szakértelemmel.

- Hogy szavamat ne felejtsem, az úgy volt - törte meg a monoton csámcsogást Firnájsz, az iparoslegény, miután egy colstokkal felmérte, kellőképpen ráirányul-e a figyelem -, hogy egyszer csak ellenséges páncélvonat poroszkált át a tájon. Ez némiképp lehangolólag hatott a bokoraljában elszállásolt partizánokra. A drámai tényálláshoz hozzátartozik az is, hogy a két tábor között majdnem teljesen le volt engedve a ködfüggöny, és a megszállók golyószóróval próbáltak rá színházi kukucskálókat fűzni...

- Csak nem? - érdeklődött Slatyak szubverzív hozzáállással.

- De! - szólt közbe személyesen Blazirt, a vagonterhelő, s mielőtt közös erővel mellékvágányra terelhették volna, úgy kupán törölte Slatyakot, hogy szép ívű röppályája nyomban bevonult az Irisz-telepi aktív folklórkinsbe.

- No, nem kell olyan velősen válaszolni - intette le a vagonterhelőt Lapótya bácsi, a plakát-ragasztó, direktbe célozván ama sarkalatos tételre, mely szerint a gipsz az új munkacsarnokok építéséhez kell, nem pocskolhatjuk törött állkapcsokra.

A vagonterhelőről - íróilag fogva fel saját kocsmái jelenvalóságomat - szóvá kell még tennem, hogy roppant robusztus ipse volt, és annyit nyomott, mint egy jól táplált tolatómozdony. Szelíd vadgesztenye-szemeibe többnyire számárszürkén ült ki a jószándék és a többszöri nekifutással kivitelezett pár elemi.

- Köszönöm, hogy kupán töröltél - rebegte Slatyak -, legalább eszembe juttattad, hogy kérjek még egy kupa bort...

- Sekély e kéj - szabadkozott meglepő irodalmi tájékozottsággal a ceferista, és a továbbiakban a Redaktort figyelte, aki az első snapszok okozta megrázkódtatás után, köntörfalatozás nélkül fogott bele saját melodramájába:

- A munkába szólító dudaszó után épp egy bőrkötésű ponyva salátalapjait faltam félproletár étvággyal, amikor kék kezeslábasban leszólított a Történelem.

- Mondja maga, gátlásos - kezdte a Történelem -, véletlenül nem akar revolver-újságíró lenni?

- Jaj, én nem értek a hatlövetűhöz - szabadkoztam félszegen.

- Nem úgy értem a revolverkedést, hogy a lapnak a harmadik felvonásban feltétlen el kell sülnie. Lelki ujjenyomatai alapján képes maga arra, hogy holnapra megírjon egy himnikus bordalt tizennégy Ciceróval meg más haladó szellemű hősökkel...

- Hogy én itthagyjam a sovány népkonyhát, és félkövér betűket nyomtassak? - kérdeztem a dokkruhás Történelmet, és hangomban nyarádmenti szomorúfüzek remegtek.

- Sorry, ez van - tárta szét munkáskezét a Történelem. - Ne feledje, legyen benne sok Ciceró, mert úgy kéri mostanság. Persze, az csak jó, ha faliújságikként sem vallunk szégyent vele. Esetleg felfigyelnek rá, s tán még a rajonhoz is beviszik. No, nem magát! Ne ijedjen meg, hanem a faliújságot. Persze, falastól. Ők is rosszul állnak építőanyag dolgában.

- Nagy zrí lesz abból, ha nemet találok mondani? - érdeklődtem neorealista tájszólásban a Történelemtől.

- Az érvényben levő dramaturgiai szabályok értelmében most esedékes a figura akkurátus elővezetése - tippelt Lulu, a színházi tűzoltó, aki a viszkít csak mosósózával itta, és bigott módon hitt a kocsmai előadóművészet színvonalasságában.

- Még vak Pali is látja, hogy ebből baj lehet - sopánkodott egy snapsz tövében a koldus, akinek a napszemüveg tanúsága szerint kizárólag a Barátok temploma előtt sértette szemét a fény.

- Na, és miután rovatvezető lett, hol szundizott? - érdeklődött diszkréten a színművész.

- Amíg szerelmes voltam, a májuszákon és a Dolnát úti orgonákon; miután kihevertem, a szerkesztőségi papírkosárban húztam meg magam, kéziratmelegben.

- A húzásról jut eszembe, tankoljunk már végre! - szólt le a bárszékről a Béna Hadfi, aki a háborúban tényleg tankolt, csak hogy láncfalpaival rossz helyre lépett.

- És ön hogyan lett irodalmár, amikor a Vízvárosszálen még azt sem tudta, hogy a karcolat rovásírást jelent-e, vagy verekedés utáni sebhelyet? - kérdezte Puding, a feltételesen szabadlábba helyezett poényilkos.

- Úgy, hogy majdani önmagam fölé nőttem legalább két fejjel. Olyannyira, hogy egyszer csak azon kaptam magam, én vagyok saját magamnak a bátyja. Ez persze, újabb szárnyakat adott a töretlen fejlődéshez. Így lettem saját magamnak a nagybátyja. Egy szép napon azt vettem észre, hogy magázni kezdtem túlhaladott valómat. Természetesen, a rám jellemző könnyedséggel menedékjogot kértem a Tarka Tinóban, és pertut ittam magamagammal. Azóta nem maga-magázódunk, hanem tege-tegeződünk, sőt meglehetősen gyakran kezét is rázunk egymással...

- A további zavartalan parolázás érdekében a Tarka Tejelőt bezárjuk - szögezte le a csapos, és kurzív antikvával felvéste a levélajtóra: „A Peppita Kérdőző lelki tatarozás miatt bizonytalan ideig zárva. A legközelebbi sarki kocsmáig ugyanez HOLNAP REGGEL!”

Képzőművészet

A tárlatvezető

Tisztelt közönség! Mai képzőművészeti kiállításunk lényegre tapintó címe: *Rámás csizmát visel a babám...* Természetesen, a cím jelképes, hiszen rámás csizma alatt a berámázott alkotásokat kell érteni, a viselős babámon pedig a képektől terhes négy falat.

Most pedig indítványozom, vegyük azt a kollektív fáradságot, hogy végigmenjünk ezen olajos, akvarellés, temperamentumos kiállítás mindenik kézimunkáján, és tébláboljunk bár egy percet a nagy, névtelen piktór *Címesincs* képe előtt. Tán mondanom sem kell, hogy ez a kétdimenziós alkotás olyan felemelő érzést sugall, mint egy háromdimenziós lift az ötödik emelet táján.

Ha nyitott szemmel és fogékony szájtátisággal állingálunk a kép előtt, egyetlen pillantással meggyőződhetünk arról, hogy a *Címesincs* alkotás esetében tökéletesen zárt kompozícióról van szó. A képet művészien gyalult és fényesre lakkozott ráma határolja négy oldalról, nem beszélve arról, hogy elől ötmilliméteres üveglap, hátul pedig időtálló kartonpapír szorítja a velős mondanivalót.

A kompozíció központjában magát a festőt látjuk, aprólékosan megvonalmazott homlokráncainak meghitt társaságában. Arcáról lerí a hőmérőt feszítő, negyvenkét fokos alkotási láz, mely valósággal tűzbe hozza azokat a tárlatlátogatókat, akik szívük egész melegét latba vetik, hogy befogadják a képet. De sokatmondó a művész jobb karja is, amely főleg könyökben árulja el ebbe az impozáns pózba való teljes belefeledkezést. Mi több, a képen jól kivehető, hogy az alkotói hev hatalmába kerítette a mester ecsetjét, mely ihletett maszatolásával magára vonja azoknak a figyelmét is, akik nem a terhes falat, hanem a szőnyegmintát figyelik.

A talpig festett önarcképet temperamentumos tájelemek veszik körül. A profán természetet azonban nem másolja a mester, hanem teljesen átkölti: ahol fa van, oda bokrot rajzol, ahol bokor van, oda légyölő galócát, a gomba helyére pedig egyenesen kórházi beutalót pingál. A háttérben kuporgó házakat sem dolgozza ki naturalisztikus pipizmasággal, nem festi meg a tetőt és a benti bútorzatot, hanem csak két-három cserepet visz rá a vászonra, amiből a vak is látja, hogy oda kell gondolni a falakat, az almaszagú pincét és az erőből duzzadó vasbeton fundamentumot.

A háttér, mint mindenik nagy festő hátának a tere, ritmikusan tagolt olyannyira, hogy az az érzésünk, szinte lekottázhatjuk a dombhátak ütemes mozgását, és ujjainkkal tapinthatjuk a hegy lábának egyenletes pulzusát. A képen átszörtető malomárok vize valósággal megtermékenyíti a tájat, sőt arra is céloz, hogy a képrámán kívül rekedt molnár időnként fel szokott önteni a garatra...

Páll Lajos

Tökéletes munkamegosztással dolgozik: amit nem pingál meg más, azt megfesti ő, s amit nem fest meg ő, azt megverseli ugyanő. Ecsetvégre tűzi a zsindeyes háztetőket, a rekedt kakas-kukorékolást és a kehes jószágok kubista ihletésű csontjait.

Verseiben is többnyire effélékről ír, de azokban a parasztingujjakat nemcsak ráncba, olykor rímbe is szedi.

Vászonceléd

Félrecsapom taplósapkám,
lucskos legyen az az inghát -
nem eszem meg, mit ti adtok,
bogrács alatt ülök inkább.

Lefetyel a Korond-vize,
iszapot visz, sajnos nem bort,
ázik térdünk s a bokályunk -
ez abszolút el nem titkolt.

Harangnyelvelik már sok helyt:
cseréptálon percen a máz,
odakozmált a katlanban -
kinn sír a fa, annyira fáz...

Bábakalács, kökény-nóta,
nem köhögök kehes lóra,
asztmás kanca lassan baktat
(innen a rím kimaradhat),
előtte a jövő s jászol,
gazdája egy rúddal rászól;
az udvaron róka, gácsér,
sorba állnak egy tojácsér',
farát hányva fut a csorda,
legyek csípi libasorba',
gólyahírral jön a nagy lány,
pólya kéne, s az még hagyján -
gyűl az ember pereputtya,
széle hosszát alig futja...

Lódul már a menet,
a fogatos szerenád -
mondanám, hogy „állj meg”,
a kötőfék rá se ránt,
sárlik a kanca is,
iszaplik a bihal,
tudja ezt a gazda,
pláne, ha vén szivar.
Durva úton kovakövek
szikráznak, mint a hatlövet,

hétpróbája sügynek, hámnak,
többen pléhkeresztet hánynak...
Filoxéra ez az éra,
bicskát köszörül a torok -
forog már a kerékagyam,
sőt a földgolyó is forog...
Cseréppipa, gizgaz dohány,
darócruha ez az élet,
ványolatlan abaposztó
el-elmállik utóbb végleg -
 mállik
 feslik
 festik
 ecset
vászoncseléd, ringy-rongy birtok
FESSETEK IS!
MIT MIND ÍRTOK?

Urbanizáció

Szinte világszint

- Égbekiáltó ez a csend - kiáltotta az újonnan alakult füzesbimbódi zajbizottság elnöke. - Ma, amikor a lárma világjelenség, és minden valamirevaló település arra törekszik, hogy egyre magasabbra tornássa a saját zajszintjét, épp mi, füzesbimbódiak kullogunk a sor végén. Most, amikor az egész földteke olyan zajos, hogy a közeli golyóbisok élőlényei pár fényévvel odébb vertek sátrat, épp mi, füzesbimbódiak hallgatunk ölbe tett kézzel...

- Zajtársaim, rekordidőn belül változtatnunk kell ezen az áldatlan, suttogó állapoton - szögezte le a bizottság elnöke, s hogy jó példával járjon elől, akkorát csapott öklével a söntésre, hogy a decibelre beállított készülékek literszámra mérték a pohárcsörömpölést. Még aznap megalakították az alzajbizottságokat, sőt a fiók- és alfiók-bizottságokat, amelyeknek tagjai érzékeny műszerekkel (a jó példa kedvéért: vasalt sítakancsokban) mérni kezdték a tücsökciripelést, a levélsusogást és a szitáló eső ipari zaját.

Már az első havi kiértékelőből kiderült, hogy a falu csordája a világzajszinthez képest lábujjhegyen settenkedik haza, a pásztor ostopattogtatása pedig úgy festene a nemzetközi zajskálán, mintha a fában bekötött szájjal percegne a szű. A bizottság azonban a múltból átmentett haladó hagyománynak tekintette a szekérsörgést, és többször is visszatapsolta azt a motorkerékpárt, mely kipufogócsövével hangtompító nélkül lövöldözte az árokszéli gyomot.

Mikor a füzesbimbódiak hírül vették, hogy nemsokára felettes zajdelegáció érkezik a faluba, konzervesdobozokat kötöttek a macskák farkára, és a kövezett úton meghajkurászták őket, hogy jó benyomást keltsenek. A bemutató olyan kitűnően sikerült, hogy a küldöttség tagjai az import földugaszokon kívül igénybe vettek hazai gyártmányú rongyokat is. A meglepő csak az volt, hogy a delegáció mégis azt a kandúrt tüntette ki, amelynek farkáról a leghamarabb leesett a konzervesdoboz.

- Mégpedig azért - magyarázta lelkesen a helybeli zajfőnök -, mert a kandúr észbe kapott, hogy az alkalom fontosságához képest kicsi a konzervesdoboz, és hazaszaladt egy tízliteres mosófazékért...

Bodor Ádám

Az írásaihoz nélkülözhetetlen magaslati levegő megközelítéséhez többnyire vajas kenyeret, zsírozott drótkötélpályát, talpfával fűtött gőzmozdonyt és deszkalével melegített mozdonyvezetőt vesz igénybe. Fent, a teljesen érintetlen ipari tájon, mindig magabiztosan tekint szét, és könnyűszerrel vezet elő olvasóinak olyan tájbagyökerezett, állati hősokeket, mint: egy sereg dolmányos varjú, néhány börzekés olasz, egy nagyon sánta zerge s egy valamivel jobb lábú műtősnővér. Az alábbi írásban egyik legkedvencebb hősről lebbenti fel a titkokat sejtető vizes lepedőt.

A rozsdamart remete

Timis Valér olyan sokat ült egy helyben, hogy lábujjai közt tincsekben nőtt ki a fű. Ez csupán azért említésre méltó, mert Timis sziklapárányon ült, és a bazaltból csak rendkívüli esetben szokott fű sarjadni. Az Izvor-pataka éppen a Timis háza előtt vetett cigánykereket, olyan közel a házhoz, hogy a pizstrángok a tornácra szegzett légyfogópapírról kapkodták le a kaját. Az egész nagy természet rajongott Timisért, a nagyvadak csak az ő tenyeréből ettek, a nagy vadőrök kizárólag az ő italát vedelték.

- Hahó! Hahó! - kiáltott át neki Kis Jovon, a pakulár, aki nagy, fehér köveket legeltetett a meredek oldalon, és növényben a törpefenyőket utánózta.

- Ha hó lesz, akkor bemegyek a házba - nyugtatta meg Timis Valér, miközben a szerpentin hurkait próbálgatta kibogozni. De nem lett hó, csak a hegycsúcsok pipáltak lassan, komótosan, mintha a szigeti személy érkezését várnák a hunyadi állomáson. Amikor a hegyek pipáltak, Timis sosem gyűjtött rá, értelmetlennek tartotta az efféle konkurrenciát.

Valér közelében egyébként vadmacska dorombolt, és természetesen vadpecsenyére fájt a foga. Ezt még a vadidegen is kiolvashatta volna a macska bajsának mozgásából, de vadidegen nem járt arra, hiszen még az iparvasút lihegő gőzmozdonya is csak átalvetővel és kendőbe kötött elemőzsiával merte megközelíteni az eldugott hegylábát. Timishez egyedül a ruszkovai vajkészítő járt fel, s ebből távoli szomszédai arra következtettek, hogy a remetének vaj van a fején.

Egyszer kirándulók érkeztek a hegyre. Körüljárták, megcsodálták Timist. Volt, aki a lábujjai közt kinőtt füvet gyomlálgatta, más a térdai közt kiütközőtt lósóskából próbálta kivenni a rozsdafoltokat. Timis Valér kaszáló mozdulattal elhárította nyájasságukat.

„Timis Valér nem bírja az emberszagot!”, „Timis csak a pézsmaszagot szereti!” - hajtogatták a városiak ezt a két mondatot és az őket körülölgő, jó tüdejű, hegyi legyeket. Valér végre felállt, lábait kiszabadította a dús, sziklai növényzetből, felmálházta a szamarat, lemarházta a városiakat, s az első vízmosásban elindult egy katonai térképen is megjelölt szárazvillám felé. A turisták ellenkező irányba tartottak, s így sosem tudták meg, hogy Timis Valér miért állt fel, szokott-e egyáltalán prütykölni, s ha igen, attól elolvad-e a fején levő tábla vaj. Sőt, mi szomorúbb, arról sem szerezhettek tudomást, hogy a repedői mészégető találkozott-e Valentino Feroce neves sakkmesterrel, s ha igen, játszma közben mekkorát lépett a szekere elé fogott hegyi, mokány lóval...

Bálint Tibor

Könyveinek lapjain gyakran érjük tetten a külvárosi krumplilevest meg a konyhai alvilág fürge csótányait, amint éppen belopakodnak a kortárs irodalomba. A levesszag hitelességet, a csótányok viszont megfoghatatlan lumpen-bájt kölcsönöznek regényeinek.

Bálint Tibor többnyire kis emberek nagy vargabetűit olvastatja el velünk, és hurokban végződő lelki serpentinekre kalauzol minket. Miután zokogó majma könyvespolcainkra csimpázkodott, a szerző apróbb lélegzetű társadalmi freskókat gépelt egy fiktív panaszfalra. E festett vakolatdarabok pajzán jeleneteit bikaeszk elemekkel teszi mozgalmassá.

Habókos bégetéssel...

Fenn a Káskáda-patakánál a hántott kérgű rönkfák anyaszült meztelenül heverésztek az ágyéki erő bozótban. A druzsbások többnyire levitézlett fegyencek voltak, akik szabadulásuk után bükkfagatyát öltöttek magukra, és megtagadva hajdani fejfaácsoló pillantásaikat, feljöttek a rohadék oldalakra dohányért fűrészpont gyártani. Időnyerés céljából mindennap másnaposan ébredtek, és viszonylag sokáig bóklastak a bokrok között, míg ki-ki meglelte a saját büntetett előéletű capináját.

Délben gyalulatlandeszka-levet vedeltek, s utána szélcserezett kosztoscsészéből korhelylevest hörpöltek. Porcelántányért meg cérnalaskával készített húslevest csak a telepes tévében láttak ünnepi műsorokban, a *Fűszerek, gyömbérek és dinsztelt tulipánhagymák* című háziasszonyi tanácsadóban. Mindazonáltal kézzelfogható háziasszonyok dolgában elég gyatrán állottak, és valahányszor visszaadták fáradt csontjaikat az édes anyapriccsnek, cserfakéreg-arcukon felfelizzott két göcs a huruba sötétjében.

A havas lábánál komisz volt az élet, mert nagymosás helyett csak vízmosás akadt, s ha az ember nem serkent föl idejében, bizony vakarhatta a fejét nullásgéppel. Nos, ide zárándokolt fel egy szép napon szemforgató birka, ide, hol az erdőnek vadjai és az iparvasútnak mozdonyai nap hosszát kergetőztek a szakadékok fölött.

És lön pedig, hogy birka egy szép tavaszi napon megérzé az ő rejtett kosságát, és jöve néki, hogy fejjel menjen a panasziroda falának, vagy kibújjék az ő feszes irhabundájából. Mindazonáltal zavaros érzései közepette is tudta koncentrálni annyira, hogy megzabolázza önnön magát, és ne engedjen ennek a kibúvós kísértésnek. De minekutána arcának bozótjában felderenge a két foszforeszkáló szentjánosbogár, szétttekinte, hogy megfelelő partnert keressen magának a nyájban. Meg is látta egy hirtelen fejlett bárányt, de teljesen oktalanul buzoga föl benne a remény szénsavas forrása, mert ama jószág immáron többször is meghasonla a fűben, és nyilván vala tartva a szanepidnél.

Úgyhogy lógó orral méne el birka az ő gerjedelmével egyetemben, és megkönyékez vala egy másikat.

- Vajha leszededgethném irhabundádról a mezőnek töviseit és a terméketlenség bojtortjányait!

- Távozz innen, te satnya birka! - futamoda meg gallérig pirulva a bárány, és zavarában megbotránkoza egy nagy kőben. De birka nem hagyta magát, és bégete utána fennhangon, habókos bégetéssel. Ekkor jelent meg Kovriga, a rajoni számadóbojtár, és kemény kender-szavakból suhogó ostort fona.

- Nem szégyelled magad, birka elvtárs?! Más a járdakészítésnél gürcöl, te pedig szelíd utcabárányokat próbálsz macerálni? Vigyázz, mert ha így folytatod, kinéz neked háromévi szigorított fogyókúra és egy kovácsoltvas rácsú garzon, rusztikus bútorral!

- Vajha megértené az én Kovriga elvtársam - védekeze birka -, hogy az érzéki csábítások hálóját én csak piaci cekkerként használok kufárkodásaim közepette... Tisztátalan érzéseimet pedig ultra mosószerrel szapulom fehérre a Kászkáda vizében.

- Ne ködösítsünk, elvtárs! Tisztában vagyok én az erdőkitermelések klímájával - emelte fel hangját és a keze ügyébe eső capinát a rajoni. Rég bebizonyították, hogy ha a melós csak gömbfákat ölelget, nincs ideje és kedve molett bárányokkal törődni. Ezt a tételt Ipsz Ipszilon neves rajoni költő tartományig jutott versével is aláhúzhatom:

„Nincsen kéj, csak szimpla éj,
meló közben, nappal élj!
És bármily irhabundát ölt,
stagnáljon a jó erkölcs!”

- Vaj ha Kovriga elvtárs nem értené félre az én felebarátnőm körüli buzgólkodásomat. Mert meg vagy mondva, hogy az oktan szemrehányás olyan, mint pubertáskorban a hideg víznek zuhanya, vagy megrögzött spiritisztának az alkoholmentes sör...

- Vajha befognád a lepénylesődet, és a markecoló cafkamárikát levennéd a napirendről! - jöve tűzbe a rajoni bojtár. Minekutána ekképpen folytatá a dorgálást és a tudatformálást:

- Azt akarod, hogy testednek gerjedelmei tovagyrúzzanak a személyzeti osztályig?

- Jaj, távol álljon tőlem - óbégata birka, és énjét megtagadva, a kecskenyájak közé veté magát, és szakállt ereszte, és abszolút nem borotválkoza. És favágófejszével meg szekercével hegyezé a zabot naphosszat, és a számadó bojtár helyeslően bólinta, és jutalomra terjeszté vala elé őt.

Mindazonáltal birka a pénzt nem kapa vala kézhez, mivelhogy akkoriban szokatlanul erős fuvallat söpre végig a tájon, és a rajoni bojtárt is szél érte vala...

Egy kis mellékes

Legyen légy!

A megyei küldött, több napos terepszemle után úgy találta, hogy Csordacsúszon a cirokcirógatás nem eléggé jövedelmező üzemág, mással kell helyettesíteni. A teremben csend lett, mindenki a fejét törte.

- Olyan csend van, még légyzűmmögést sem lehet hallani - szólalt meg valaki halkan, légiesen.

- Ez az! Megvan! - kiáltott fel a küldött az asztalnál. - Műleget kell gyártani, több színben és rengeteg színárnyalatban...

- Az pláne nem zűmmög - hangzott egy bátortalan megjegyzés.

- Nem is azért kell gyártani, hogy zűmmögjön, hanem hogy pénzt hozzon a házhoz. Munkaerő van, műanyag kerül, gép lesz, olyan műlegeteket fognak fröccsenteni, hogy a halaknak a meglepetéstől tátva marad a szájuk.

- És ha nem harapnak rájuk?

- Az már nem a mi dolgunk, mi csalétket csinálunk és nem étvágyat. Azt csináljon a kereskedelem! - nyomta el csírájában az értelmetlennek ígérkező vitát a küldött.

Pár hónap múlva a sok műlegetől alig tudtak mozdulni Csordacsúszon. Az árubőséget és a zsúfoltságot az is növelte, hogy az új terméknek nem sikerült kiszorítania a piacról a valódi legeteket. Sőt a műlegetekre szakosodott műkereskedelem visszautasított két nagy kocsi szállítmányt, mivelhogy a küldemény egy része selejtes volt: az áramingadozás miatt fél szárnyú, fél lábú, rokkant legeteket fröccsentett a gép.

- Az a baj, hogy ezek a mai halak túl igényesek - vontá le a következtetést a küldött. - Elkapatták őket a halászok. Mindent megadtak nekik, s most azt sem tudják, mihez kezdjenek jó dolgukban. De kifogunk mi rajtuk, az biztos. Kiirtjuk a valódi legeteket, s ha kiéheznek, megeszik még a patkószeget is...

- Gyártsunk nekik egyenesen patkószeget! - indítványozta egyik kísérője. - Ha patkószeget adunk a halaknak, akkor a műlegetekkel megpatkolhatjuk a lovakat... És egyúttal az anyagrotáció elvét is érvényesítjük.

Nemsokára a csordacsúszai pecázók patkószeg-csalétekkel próbálkoztak. A halak elgyötört, karikás szemekkel meredtek rájuk, a csalétekhez azonban nem nyúltak. Egy különleges kísérleti csoport - élen a küldöttel - a lovakat közelítette meg, hogy kipróbálja a patkolásra szánt műlegeteket. A lovak rovarfajta ismeretei azonban felületesek lehettek, mert a műlegeteket összetévesztették a valódiakkal, és nemtetszésüket olyan nyomatékosan közölték a küldöttel, hogy az röptében az igazi legeteket utánozta.

- A bácsi miért szállt fel, és miért óbégat olyan erősen? - érdeklődött egy bámészkodó gyermek.

- A műlegeteket mi gyártottuk, de úgy látszik, hogy a repülést és a zűmmögést ő próbálgatja - hangzott a válasz.

Marosi Barna

Könyvének már első (csille) soraiból kiderül, hogy a szén legalább olyan fekete, amilyenre festik, s hogy a föld gyomra, éhomra, sokféle embert kénytelen bevenni. Riporteri tapasztalatára vall, hogy már madártávlatból meghallja a sörkertek és kiskocsmák dokumentértékű zshiváját, és a kósza hangfoszlányokat meg a röpködő széklábakat úgy ragadja meg, hogy abból kikerekedjék egy derűs fizetésnap minden fontos mozzanata. Az alábbi részlet hiteles bizonyítéka annak, hogy a légényszállások zuhanyozóiról frissen szedett öntözőrózsa a legszebb bányavirágok közé tartozik...

Bányászgomblyukban öntözőrózsa

Elnézem a Zsilt, e tipikusan Zsil-völgyi folyót, mely sarkig tárva hagyja maga mögött a Kárpát-kaput, és olyan nyugtalanul fetreng kavicságyában, mintha hegyes kövek nyomkodnák oldalát. Felső szakaszán még Retyezátot és Pár inget öblöget, alul viszont bőséges információ-hordalékkal lötytyinti nyakon a környezetvédelmi felhívásokat.

„Szerpent innen, szerpent túl”... dúdolgatom magamban, és akármelyik hegycsúcsról is nézem a múltat, szénporos dokumentumok igazolják, hogy ezen a tájon hajdanán csak gőzmozdonnyokkal tudtak biztosítani egy kevés londoni szmogot, s bizony előfordult, hogy már ennyitől is némelyik kényesebb völgytorok elszorult, a közeli tanyabokrok levelei pedig fonnyadni kezdtek.

Ha a szénre gondolok, Jókai százkötetes alakját látom magam előtt, amint fekete gyémánt-jaival és ihletett tollával nyitott vaskaput dönget. De ezúttal nem valami pliocén piknik érdekel, hanem a völgy két, tervszerűen tollasodó szárnya. Megyek tehát a főutcán, aztán megint megyek, s a következő megállónál arra leszek figyelmes, hogy a telepi placcot pihegő, hegyi tavasz és fűjtató rezesbanda üli meg.

Darócruhas hegyi miliót sugall az a mokány ló is, amely betonviadukton és függőszékes síliften ereszkedett a völgybe, csöpögő, friss sajttal és lógó orrú gazdájával együtt. Ha jól emlékszem, az első kolóniák is így alakultak ki: a juhászok prémgallérként vágni való bárányt körítettek nyakuk köré, a völgyben aztán eladták a hevesen rugdalózó gallért. Első útjuk a kiskocsmába vezetett, a második meredek kapaszkodó volt... fel az emeletes ágyba.

De emeletes tévedés lenne azt hinni, hogy a bányászt csak zuhanásveszély fenyegeti. Köztudott, hogy fizetésnapokon még a legmerészebb bányászok is csak Davy-lámpával settenkednek be az állandó robbanásveszéllyel fenyegető, terhes családi légkörbe. S a jelzett napokon a kocsmáros szájából bizony gyakran elhangzik a hagyományos „Szerencse fel a székről!” felszólítás, de még a szüksézáví kimutatásokból is bőbeszédűen kiviláglik, hogy ennek nem tud mindenki eleget tenni...

*

Lenn, a föld alatt, tökéletes a huzat, időnként meg-meglazul tőle riporteri kapcám. Ennek ellenére feszes a munkamenet, még az sem ülhet le, aki elővájással eléri a szénpadot. Így hát állva faggatom embereimet, akik a hidraulikus fémdúcok alatt bátran, recsegő szálfegyenesességgel felelnek kérdéseimre.

Nehéz János (Sóvidék) - A szülői házban születtem, de itt kaptam egy elfogadható lakást és egy ugyanolyan feleséget. Még megvan mind a kettő. Röviden ennyi...

Barakk Béni (Szilágyság) - Eleinte, amikor leszálltam a sihtbe, egészen megtorpant bennem a vérkeringés, és inamba szállt az ádámcsutkám. Később úgy megszoktam a fejtőkalapácsot, hogy most otthon a zsindelyszeget is azzal verem be a léckerítésbe.

Csordás Viktor (Ilonka-Lunka) - Én azt mondhatom, hogy dióhéjban megérte. Van tévém, akkor kapcsolom ki, amikor akarom. Van két disznóm, akkor nyiffantom meg, amikor jön a mészáros. Mosdás után megvan a napi feketém is... Szeretnék még két gyermeket magamnak, és sok kokszot az országnak. De ezt még az asszonynak sem mondtam, úgylát ne írja ki!

*

A férfiszállás napszinten van, de napnyugta után érek oda. A folyosóvégi körték kicsavarva, a sötétben egy újonc éppen klasszikus „kamrafejtéssel” próbálkozik. A gondnok azt mondja, hogy papíron le a kalappal, natúrban viszont nyugodtan föltehetjük a védősisakot, mert rém huzatosak a szobák. A falakon filmsztárok, némelyik ugyancsak natúrban. A füstöt vágni lehet, de egyáltalán nem érdemes, mert utána úgyis összeáll, mintha benne foglaltatna az otthon tevékenységi tervében.

A füstködben kitapogatom a két legérdeklődőbb arcot, hogy az újságba markáns szénrajzot készítek róla. Kétségtelen, hogy kemény vonású, érdeklődő emberek verődtek itt össze, kérdezgetéseim közben feszülten figyelik a lapjára. A gondnok annyira előzékeny, hogy egyenesen tollba mondja a rotációs szöveget. Eszerint pedig az ajtókon azért nincs kilincs, mert egy újítást követően a huzat mindig becsapja őket. „Aki ezekben a sodronyágokban gyökeret ereszt, az zárat is szereltet a szekrényajtókra”, mondja a nehézmosóműtől exkavátorral kiemelt, polikvalifikált takarítónő. Amikor megtudja, hogy riporter vagyok, a zuhanyozóról szakít nekem emlékebe egy fésző öntözőrózsát.

Szép, rozsdabarna rózsa, kellemes klórmész-illatot áraszt. Jegyzetfüzetem lapjai közé préselem, egy helytállásával kitűnt aknatorony és egy nagyothalló légkalapács mellé.

Interjú

Félálomban

- Kedves Mr. Sleeping, mindenekelőtt álomkóros olvasóink szeretnék megtudni, hogyan lett ön a Szendergéstani Intézet főkutatója?
- Hogy őszinte legyek, álomban sem merem remélni, hogy valaha az leszek. A heti egy-két nyilvános gyökintéstől meglehetősen rögzös volt az út a filozófiai célzatú mély alvásig. A tudományos előadásokon például először csak a vitaindítókat aludtam végig, most viszont elejétől végig horkolok.
- Az álomország meghódításához - ha szabad így kifejeznem magam -, hogyan fogott hozzá?
- Először, természetesen, kétkezi munkát végeztem: napi két-három műszakban álmokat szőttem. Később álomfejtéssel is foglalkoztam. Akkoriban, persze, csak kézi fejtésről lehetett szó, gépi fejtésre félálomban sem gondolhattam. Az utóbbi időben a mi szakterületünkön is sokat fejlődött a tudomány, hogy csak egyetlen példát említsek: hatalmas úthengerekkel ma már tökéletesen lehet utánozni a lidércnyomást.
- Az álomország meghódítása után mi következett?
- Miután évekig tartó alvásrohamokkal bevettem álomországot, kitárult előttem az álomvilág. Távolabbi utakra - álomban - hajóval indultam. Miután e vízi jármű mély álomba ringatott, gyönyörű vízióim voltak. Igaz, ahogy egy-egy gránitsziklához csapódott a hajó, mindjárt szertefoszlott az álomom.
- Megfigyeltem, hogy a Szendergéstani Intézet laboratóriumában a saját álomképeit is kiakasztotta a falra...
- Természetesen. Én magamat is állandóan figyelem, tanulmányozom. Megfigyeltem például, hogy nálam a pénzzavar többnyire alvászavarba csap át, s ez kellemetlenebb, mint a rossz álom. De én ilyenkor kidörzsölöm szememből az álmot, s egy áloműző hidegzuhany után tornászni kezdek az altatószereken. Sajnos, akadnak felelőtlen emberek is, akik mindig álomittasak, és úgy próbálgatják az alvajárást is.
- Az életben mi érinti önt kellemetlenül, Mr. Sleeping?
- Az ébredés. Amikor ráébredek arra, hogy többet is aludhattam volna.
- És mi az, amit kudarcént könyvel el?
- Ha az epés ember édesen alszik, attól én rögvest hiposzomniát kapok.
- További tudományos vonatkozású tervei?
- Szeretném bebizonyítani, hogy a tele szájjal való ásítás kedvezően befolyásolja a foghullást.
- S gondolja, hogy ez sikerülni fog?
- Tudja mit? Aludjunk rá egyet!

Mikó Ervin

A komótosan száguldó riporter típusa. A kilowattal nem dekázunk, valamint A Lotru nem lutri című írásaiban vízierőművek testes alapköveit ássa ki és cipeli be riportírodalmunkba. Szívesen szólaltatja meg azokat a támpilléreket, akik vattázott kabátban, borostásan is állják a sarat, és a süvítő széllel karöltve, kotta nélkül fújják a telepi indulót.

Ő a szerzője a „Hej, Dunáról fúj a szél, a barakkban már nem ér...” kezdetű munkadalnak, valamint az alábbi részletnek.

Gátország ostroma

Végre megtalálom Bérc Bercit, és nem tudom, minek szólítsam. Sziklakemény férfi, csak a moha meg a havasi gyopár hiányzik róla. Hidroenergetikus lenne az ő becsületes neve, de azt hiszem, ha a „fény emberének” szólítom, hamarabb megfordulnak utána a nők. Az apja csak hidraulikus volt (a fékgyárban), Berci többre vitte: vizet fakaszt a kősziklából, utána pedig csendes ütközetben hősiesen magasfeszültséggé alakítja. Igényes ember, amikor kezet ráz velem, akkor sem adja alább kétszázhusz voltnál.

Első ízben az alapkő elföldelésénél találkoztunk, azóta már az egész gátat felhúzták közénk, de ez egyáltalán nem akadályoz (öt évvel ezelőtt elkezdett) beszélgetésünk folytatásában. Igaz, Bérc Bercinek olyan erős a hangja: ha a telepen történetesen hiánycikk a dinamit, őt kéri meg, kiáltson, hogy megrepedjenek a sziklák. Amíg elkészítem az interjút, a televízió két világosítója tenyere teljes terjedelmével támasztja a gátat, hogy oda ne lapítson minket, laikusokat.

- A Vaskapu mit idéz fel önben? - kanyarítom át az első kérdést a gát koronáján.
- Van Orsován egy családi házunk; jól tippelt, tényleg vaskaput csináltattam elébe - kiáltja vissza egy terven felül átadott alagúton.
- No de a családi turbinaház kapujához a Vaskapu nevű erőmű adta az ötletet, nem?
- Természetesen. Sőt, elmondhatom, hogy a bádogcsatornák vizébe pisztrángokat telepítettem, úgy, ahogy Tarnicán láttam.
- Bérc elvtárs, szeretném a saját szájából hallani, eddigi pályafutásán mi volt a legnehezebb?
- Az, hogy az estit nappaliban kellett végeznem. Eleinte gátlásaim voltak, de rendre felszakadtak a zsilipek...
- Megkérdezhetem, hogyan kötött ilyen szoros barátságot a vízzel?
- Szegény apám, nyugodjék, esténként egy pohár vizet tett az éjjeliszekrénykémmre. Mondhatni, abban nőttem fel...
- És a család meghitt életébe hogyan vonult be a másik tényező, a villanyáram?
- Az igazat megvallva, nagyon lassan. Képzelve el, csak póznaként hozták. De hát átmeneti évek voltak: két póznát előre, egyet hátra, ahogy arra a továbbképzőn is rámutattak.
- És mondja, itt a hidrocentrálénál mind ilyen művelt emberek vannak?

- Mi tagadás, a többség csakugyan vízierő-művelt. A szakképzés olyan méreteket öltött, hogy tele vagyunk hátulgombolós káderekkel. Ha rászólok valamelyikre, ragadja meg a csákány nyelét, ki sem veszi a cuclit a szájából, úgy replikázik: „Lagadja meg maga, én szakképcett vagyok...”

- Hogyan érzi magát mint a Belevaló Betonkeverők koronázatlan királya?

- Hát, hogy őszinte legyek, abban a kavicsos, lágy masszában van valami, ami idővel megköti az embert. Csak ki kell várni a pillanatot...

*

- Kérem a nevét:

- Nem adhatom, szükségem lehet rá.

- Úgy értem, hogy hívják?

- GH. GH.

- A GH. a Gheorghe rövidítése?

- Nem. Apám hajdanán szeretett volna zenét tanulni, Enescu-tanítvány lenni. Nehéz idők voltak, így csak két hangjegyet tudott megjegyezni, a G-t és a H-t.

- De miért lett ön dupla GH.?

- Mert az én apám semmit sem szeretett csak félig-meddig csinálni. A hangjegyeknek is kétszer futott neki...

- Várjon csak, állítsam csatasorba kérdéseimet! Látom, ön beton-ember, acél-idegei vannak. Dolgozott már más erőműnél is?

- Ahol megjelenik a szabad ég, vagy odébb kell taszítani egy hegyet, én mindenütt ott vagyok...

- Gumicsizma, biztonsági öv, védősisak... nem nehéz öltözké?

- Dehogynem. De egy könyvelőnek is kell vigyáznia magára. Csak egy számot írok el, mindjárt kész a balamuk. Ha például 2 millió helyett 1 milliót írok, akkor a hegyipatak csak duzzog, morog, de nem hunyászkodik meg. Arról nem is beszélve, hogy a háromszarvú Dunát még nehezebb üstökön ragadni.

- Amióta a szőke Szamos barna lett, az önök szakmája, a könyvelés is változott valamit?

- Hogyne, kérem. Először, ugye, a legjobb indulattal is csak a saját tíz ujjamra támaszkodhattam. Később megérkezett a segédkönyvelő, akkor már húszra. Most itt a zsebszámológép, pillanatok alatt megmondja, mennyi a hiányunk.

- De a hiányosságok ellen küzdenek, nem?

- Természetesen. Az ellenőrök megzabolázására gyors tempóban épül az új védőgát.

*

A klub a Facsart Fa árnyékában van. A Facsart Fa telepi italkimérő, de csak módjával és munka után. Mellette áll a Derékbátort Csemete, irodalmi nevezetesség: alatta született a *Vasököl* című vers. Az utókor számára érdekes adalék lehet, hogy a költő nem elefánt-csonttoronyban ihletődött, hanem a helyszínen, a zsenge ágakkal küszködő, lelkes tanoncifjak között.

A klubban, hetente háromszor, két erőmű építői mérik össze erejüket. Gombfocit játszanak, a hátulgombolósok csak labdaadogatók. Egy jól csúsztatott szöglettrúgáskor karol tollamba a felelős:

- Riporter elvtárs, érdemes feljegyezni, hogy itt nem gombra, hanem betonra megy a játék. Ha a gombfoci összehozza a fiúkat, nemigen szélednek szét a munkatelepen sem. De a gombon kívül mi is neveljük őket. Megmagyarázzuk, hogy a víznek szabad esni (ez a szabadesés), az embernek viszont nem, mert annak kórház a vége. Akinek tériszonya van, az nem nézhet le a magasból. De ha mégis letekint, akkor mi nyilvánosan felnézünk rá... Mert az a bátorság jele.

*

Még egy történelmi pillantást vetek a tájra, és a szót ízlelgetem: „fényépítők”. Apró körtécskék gyúlnak ki agyamban, orromban cementpor foszforeszkál... Szinte hallom, amint a Facsart Fa mellett puhán verset ír valaki, amíg meztelen talpa alatt férfias derékropogtatással megköt a cement.

Új tollak

Két lábbal bicegve

Én nem vagyok elővigyázatlan fickó, aki futószalagon hiányzik a melóból, s ha akad is egy-két ártatlan kiesésem, a legnagyobb lelkiismerettel szoktam beszerezni az orvosi falazványt. De az utóbbi időben hiába jártam le a térdharisnyámat, almát ért az egész szisztematikus kilincselés.

Mire a diligyógyászhoz értem, már nagyon ki lehetek bolyhosodva az idegvégződéseim, mert ahogy a doki előkotorta a gumikalapácsot, akkorát ugrott a lábam, hogy két behemót felcser alig tudta nyugalmi állapotban tartani. Ennek ellenére, azt mondta a kalapácsos: semmi aggály, ez természetes reflex, olyan, mint annál a bizonyos kutyánál, amelyiknek folyni kezdett a nyála, amikor Pavlov elindult a kázinó felé. Erre eléggé begerjedtem, s már-már ott tartottam, hogy mesterséges légzésbe kezdek, mert a rendes ki-kihagyott...

Mikor a pulzusom visszazökkent a nemzetközileg hitelesített kerékvágásba, áttapogatóztam a szemorvoshoz. Arról szövegeltem, hogy a pupillatávolságom napról napra nő, a szempilláim pedig ugyanolyan ütemben rövidülnek, s ez a „dialektika” gyűléseken lehet, hogy jó, de termelési szempontból károsan befolyásol. A dokicsek jó tíz percet játszodozhatott az üveg-golyóimmal, én pedig erősen igyekeztem ikszet nézni, de nem tudtam átverni, azt mondta, olyan a szemem, hogy ha ezt vennék alapul, akkor mindenik macskának tízdioptriás szemüveget kellene rendelni.

Két lábbal bicegve mentem át a balneológiára. A fürdős dokit már az elején pontra tettem, megmondtam, nehogy valami pancsikálást recepteljen, mert én minden este kétszemélyes lavórban lubickolok, nekem a lábam ment gajdeszra, azt nyomorgatja a reuma éjt nappá téve. De a fürdős hapsi nagy emberismerő lehetett, mert egyenesen azt tanácsolta, vánszorogjak át a röntgenorvoshoz, az majd rávilágít a hasogatásra.

Illedelmesen átsántikáltam, de ő azzal kezdte, hogy megitatott velem egy bögre habarcsot, majd a képernyő mögé állított, és pásztázni kezdte a lábszáramat. Utána megint felhajtattott egy adag pépesített vakolatot, mert állítólag az első csésze csak az egyik lábamba volt elég. Végül kibökte, hogy a fatalpú szandálomon még az évgyűrűket is látja, de a lábamon semmi említésre méltó információt vagy deformációt nem észlel.

Ezzel az otromba szöveggel annyira felhéklyizett, hogy még a mesterséges légzésem is ki-kihagyott, az állam pedig egészen leesett, úgyhogy már afelől kezdtem érdeklődni, ki adna kölcsön egy selyemkendőt, amivel felköthetném. Mikor ezt az életveszélyes cécót láttelelet-ték, tényleg odarendelték a mentőt, végigszáguldottunk a városon, a kísérőorvos pedig még útközben kisütötte az egyetlen kezelési módot, és valami homályos hókuszpókusszal „intenzív munkaterápiának” titulálta.

A gyárkapuban az apám várt, de még intenzív fogadkozással sem tudtam lebeszélgni arról, hogy személyesen át ne adjon két ropogós, hazai csomagolásút... Rosszindulatú szemtanúk állítása szerint: majdnem légvonalban közelítettem meg a műhelyajtót, a mester bátorító jobbát pedig valahol a csepegés táján kerestem.

Cselényi Béla

Az olyan „eszmeunokák” közé tartozik, kik a nagypapa hálósipkájával együtt a sezlont is kidobják, hogy a saját kezüleg tákolt lócáról kedvükre lábalhassák bütykös verslábaikat. Fül-szövegének tanúsága szerint kamaszos, mutáló hangját egy kulcsonttörés férfias roppanásától számítja, emlékverseiben viszont sokszor azon a tejporos úton kalauzol végig, amelynek egy részét még hátulgombolósban tette meg.

Langaléta csecsemő

amikor még langaléta csecsemő voltam
tehát jól megtermett zsúrvekninél is
garantáltan nagyobb
megettem a szalmát játékmackómból
s pipigyáván vártam, paripa leszek-e
vagy telivér hintaló

hároméves lehettem, amikor Mici néni
olasz import-csizmájára állva, tagoltan
ki tudtam ejteni

 { kezemből a fakardot
 { és szájamon azt, hogy

 c o s a n o s t r a

de pechemre a pisai ferde makaróni őre
nálamnál is olaszabb volt
s kajánul, taljánul válaszolt
„maffiám, elverlek”, mondta
dél-porzikai tájszólásban, miközben
északi felemet pallotta
„elverlek, mint szódás a lovát
 és a 1/2-ségét”

zavaromban persze egyik lábamról
a másikra hibernáltam
míg rám nem szóltak a szomszédok
„béluka, lidércnyomás be az ágyba szundizni”
pedig én töklámpásommal már világosan láttam, hogy
 | a japán cseléd csütörtökön kimonós
 | az ír lány időzített sex-bomba
 | a holland szereti az amsterdómot
 | az angol meg pi-szmog a ködben

.....
de mi konstancán még szendviccet mondtunk
és halakként ívtunk persze csak ásványvizet
és persze nokturnum meg
ad acta
míg bogos verslábaikat egymásra nem rakta
kár, hogy az akváriumban elázott néhány kötélidegem

és alsómban a gyermekkori mézesmadzag
a felszolgált kagyló és csigalépcső íze pedig
hajmeresztő volt, úgyhogy hajmeresztés ellen
1 drb fésűt vettem
melynek hullnak ugyan fogai
de 7 nyelven beszél
és nem mond csütörtököt, legfeljebb azt:
La-li egy idi-óta
de csak egy idő óta...

A tudomány világa

Fotocellás tyúkszemirtó

Morzsa Elek időszámításunk kétezredik esztendejében arra ébredt, hogy művéséjében tartósan vibrál a fájdalom.

Persze hogy vibrál, ha az este három üveg sört ittam, és a túlterheléstől kiégett a hálózati biztosíték - világosodott meg előtte a fájdalom oka a félhomályban. A tizenkét fokos ital „Jubileum” feliratú volt, s Morzsa arra is emlékezett, hogy a gyár valóban kerek huszonöt esztendeje töltötte meg sörrel az első étolajtól gyöngyöző üveget.

Morzsa kihúzta művéséje csatlakozóját az elosztóból, rákapcsolta a beretsapkáján sorjázó napelemekre, majd felengedte az ablak rolóját. A beáradó napfénytől zümmögni kezdett a lábánál szendergő fotocellás tyúkszemirtó, de Morzsa nem feküdt nyomban vissza, s így az elmés készülék a paplan gombjait kezdte irtani programált lelkesedéssel és alapossággal.

- Halljuk a híreket! - mondta tagoltan Morzsa, mire a rádió varázsszeme lapos pillantással jelezte, hogy fogta a parancsot.

Jó reggelt kívánunk! Híreinket hallják. Külpolitika:

Tegnap a tárgyaló felek újabb jelentős lépést tettek a leszerelés érdekében. A Genfi-tó fenekén épült üvegcsarnokban, víznyomásos papíron megállapodtak abban, hogy a tárgyalóasztal lábainak lakkozása, valamint az alatta levő szőnyeg mintája továbbra nem befolyásolhatja a gyümölcsöző eszme-, illetve véleménycsere folytatását. Függőben maradt még a tárgyalóasztal körüli székek huzatának sorsa, az egyik szóvivő szerint azonban elképzelhető, hogy erről már a jövő évi, magas szintű találkozón döntenek.

A tudományos kutatás hírei:

Több évtizedes kutatómunka után fény derült a Bermuda-háromszög titkára. Az ENSZ égisze alatt működő és a FAO által (főül) táplált tudósok megállapították, hogy a már említett mértani alakzatban azért kerülhetett sor annyi katasztrófára, mert ott az óceán mélysége jóval meghaladja a hajók merülési szintjét.

Ugyancsak ezekben a napokban fejtették meg a lochnessi szörny titkát. Biológusok bebizonyították, hogy Nessi a kacsacsőrű emlősök meghitt családjába tartozik, és nem a vízben, hanem a szárazon hozta világra egy jól táplált, testes hírlapi kacsá.

Egy városszéli nápolyi vendéglőben ismét repülő csészealjlat láttak. Az egyik, cigarettafüstbe burkolt asztaltól felröppenő csészealjról - a falatozó szemtanúk megrökönyödésére - a külvárosi UFO-sztogatók még a levegőben lekapkodták a maradék makarónit. Nemsokára közbelépett a rendőrség: a maradék makarónikra a karabinierik tették rá kezüket.

A nyugati tőzsdéken ismét emelkedett a víz árfolyama. Az IPOSZ (Ívóvizet Palackozó Országok Szövetsége) tagállamai megegyeztek abban, hogy ismét emelik az ivóvíz hordónkénti árát. Jól értesült körökben tudni vélik, hogy az Északi-sark közelében meghibásodott egy (kockás taccs-zászló alatt navigáló) kalóz tartályhajó. A tiszta víz, sajnos, óriási mennyiségben ömlött az óceán olajába. Helikopterek bedobásával igyekeznek meggátolni a tiszta víz tovaterjedését.

Az éjjel álarcos fegyveresek törtek be a világ leghíresebb gén-bankjába. Meglepetten tapasztalták, hogy a tapintatosan főbe kólintott ör távozásukkor már félig halo-gén volt...

Táplálkozástudományi magazin:

Jó húsz évvel ezelőtt immár hírt adtunk arról, hogy szójából elfogadható minőségű műhúst lehet készíteni. Külföldi szója-szakos tudósok egy csoportja laboratóriumban előállított műszójából az eddiginél még művibb húst kísérletezett ki. Szemtanúk vallomása szerint, a bemutatón asszisztáló sertéseket kacagógörccsel kellett beszállítani a közeli állatklinika intenzív terápiás osztályára.

Hasonló jellegű kísérletről érkezett hír a trópusi országokból is. Megkísérelték olyan rovarirtószert előállítását, mely a gumiültetvények közismert ellenségét, a *Bogaricum Gumiarabicum* rugalmas állományát tizedelné meg. Az eredmények, sajnos, még nem eléggé biztatóak: az új szer láttán, illetve kóstoltán az említett *Bogaricum* legsatnyább példányai is neveltükben a potrohukat fogták. Jelenleg a tudósok egy kisebb (állítólag infantilis, de gyakorlatibb beállítottságú) csoportja azon töpreng, nem lenne-e gazdaságosabb a gumifák ágaiból parittyákat készíteni, s azokkal vadászni a cinikus rovarokra.

*

Morzsa Elek kikapcsolta a rádiót, visszament ágyához, és villanypárnájában fellazította az ellenállásokat, hogy kényelmesebb fekvés essék rajta. Nem maradhatott sokáig ágyban, mert pizsamája hajtókájából kiugrott Dixi, a kvarcbolha. Dixi egy ócska, de működőképes ébresztőórával volt állandó kapcsolatban, s Morzsa jól tudta, ha Dixi első mutatványait követően nem bújik ki az ágyból, akkor húsz másodperc múlva számíthat egy előfertőtlenített kvarcolásra (archaikusan: csípésre), körülbelül a horgasina tájékán. Kényszeredetten felkelt tehát, s miután visszatette a biztosítékot, előkeresett egy hanglemezt.

- Van még időm, s most legalább vita sem lesz miatta....

Morzsa lemez-ügyben feleségével szokott vitázni, ő azonban előző nap kisfiukkal interkontinentális rakétakirándulásra indult. Igaz, mire a visszaszámlálás befejeződött, kiderült, hogy az üzemanyagból csak interurbán kiruccanásra futja, de Morzsáné annak is örvendett, mert a leszállásra kijelölt városban, állítólag, lehetett kapni olyan üveghalakat, amelyek a poluált szobalevegőn sem tátonganak.

Morzsáné alföldi származású volt, és reggelente akác-sprayjel, gémeskút-eszencsel telítette hálósobája levegőjét. A műbögölyöket lemeztől lejátszott csikótrappolással üzte ki a lakásból, a konyhában pedig a magnóról reprodukált kolomphanghoz gulyáspasztát nyomott a vajás kenyérre. Férje nem nagyon rajongott a reggeli délibábos sztoriért, hegyvidéki származású lévén, kizárólag fenyőillatú sprayt használt, a műmókust pedig annyira felhúzta, hogy az egy ültében ruháskosárnyi műmogyorót tört fel.

- Hogy odavagy azokkal a kórusban kérődző teheneiddel! - mormolta Morzsa Elek a hangsebességnél gyorsabban száguldó felesége után, majd bekapcsolt egy vágterrről készült sztereo-felvételt, s hogy teljes legyen az illúzió, cujkaszagot porlasztott hozzá.

Később kiment a konyhába, újból bekapcsolta a rádiót.

Művelődési híreink következnek:

A legutóbbi felmérések számítógépes feldolgozásának eredményeiből kiderült, hogy a szabad-egyetem látogatóinak száma pontosan ötven százalékkal gyarapodott. Az utolsó előtti előadáson csupán két hallgató jelent meg, az utolsón azonban már háromra rúgott az érdeklődők összlétszáma.

A Március 6. utcai kiállítóteremben megnyílt a komputer-grafika ötödik biennáléja. A rangos seregszemlére a Kis-Küküllő mentéről feljött Kusztos Endre, neves grafikus, aki figyelmesen végignézte az impregnált plexit-keretbe foglalt alkotásokat, és amikor az egyik rajzon valódi fa gyökerének körvonalait vélte felfedezni, meghatottan törölgetni kezdte szemét...

Befejezésül űrmuzsikát közvetítünk. A Szférák Zenéje nevet viselő, amatőr intergalaktikus csoport az *Akácós (Tej)utat* játssza, utána pedig eldübörgi az *És akkor áttörtük a hangfalat* című slágert.

Morzsa Elek újból kikapcsolta a rádiót, majd kinézett az ajtón, hogy lássa, a tejkihordó robot felhozta-e a tejet. Üres volt az üveg. Morzsa nem nagyon lepődött meg ezen, mert előző este már beszéltek a lépcsőházban, hogy a robot akkumulátora kimerülőben van, alig tud felvászorogni a harmadik emeletig.

Visszament a konyhába, és a falba épített, szekrényyszerű házimixeren megnyomott két gombot: a tejporét meg a vizét. Kissé égett ízű, de (a megjelenő grafikon görbéje szerint) magas vitamintartalmú eledel csurgott ki az egyik csapon. Olyan kellemesen langyos volt, hogy Morzsának eszébe jutott az a színes diaposzítív, amelyet még 1980 körül készített egy élő pirostarka tehénről, s melyet azóta sem mert megmutatni kisfiának, nehogy összekavarja fejében *A granulált tejpor technológiája* című leckét.

Később a kávégombot nyomta meg, de aromás, fekete folyadék helyett a házi mixer kis képernyőjén megjelent Brazília térképe, alatta pedig néhány nyomtatott betű: ABKCSMVM... KAKV... Sorry. Morzsa Eleknek nem okozott nagy fejtörést a megfejtés, intenzív tanfolyamon sajátította el: A BRAZIL-KÁVÉ-CSERJÉT-MEGTÁMADTA-VALA-MI... KEVÉS-A-KI-VITEL.

Morzsa Elek ezután a teagombot nyomta meg, és - az O.K. felirat megjelenése után - valóban csordogálni kezdett a finom illatú angol tea. Morzsa gyorsan megreggelizett, kezeslábasba bújt, s rohant a megállóhoz. Ott derült ki, hogy a légpárnás járművek közül aznap csak a kockás párnahuzatúak közlekedhetnek, a klasszikus autóbuszok pedig már térnek vissza a garázsba.

Egyetlen autóbusz majdnem üresen robogott feléje. Morzsa Elek két kézzel integetett a gépkocsivezetőnek, hogy fékezzen le a megállóban. A fehér inges, nyakkendős sofőr egyáltalán nem vágott dühös képet, hanem elegáns mozdulattal bekapcsolta az elektro-mágneses műkezet, amely barátságosan visszaintegetett Morzsának, a kanyarban pedig fűgét mutatott neki.

Morzsa Elek szájában összefutott a nyál, tényleg, reggelire rég nem evett déligyümölcsöt...

Szőcs István

Ha más vitapartnere nem akad, önmagával polemizál szenvedélyesen és ellentmondást nem tűrő hangon. A krikosz-kraksz, valamint zezzug-írásról szóló megfajtéseit a szakembereknek máig sem sikerült megfejteniük. Sumérológiai tanulmányaiban a Tigris és Eufrátesz hordalékos partjára kalauzolja el az olvasót, aztán térkép és rokon támasz nélkül otthagyja, abban a hiszemben, hogy egymaga is hazatalál türk és besenyő némajelek elhallgatásával.

Szőcsnek sok híve van, s ezek egy része tekintély-tiszteletlenségéért tiszteli leginkább...

Érvek-ebek harmincadján

Mint már egyik tavalyi cikkemben jeleztem, ez év februárjában Alsóbuldogfalván előkerült egy rendkívül érdekes fakanál, mely a rég elcsitult zezzug-írás körül kavarhat újabb vitákat. Nincs szándékomban ezúttal kitérni a fakanál mindenik zugára, csupán annak egyetlen elgondolkoztató és fura díszítésére hívnám fel a figyelmet. Arra, melyet egyesek - sajnálatos oktalanságból - szúrágásnak minősítettek. (Szándékosan kerülöm a *szúette* kifejezést, mert amit a szú megeszik, az nem látszik!)

Mihelyt a meglepetésből felocsúdtam, nyomban felkerestem a *Szúevészeti* (szerintem: Szúrágászati!) *Tanszék* egyik adjunktusát, aki egy szúrágta kódex hátlapjára többször is felesküdt, hogy: a szú egy rendkívül érzékeny *mediterrán* vidéki élőlény, következésképpen Alsóbuldogfalván egyetlen óráig sem képes percegni. Ahogy hazaértem, újólal elővettem a fakanálról készült fotokópiát, és megállapítottam, hogy nem holmi szúszöszmötölést tartok a kezemben, hanem a zezzug-írás egyik legolvashatatlanabb bizonyítékát.

Mivel tudtam, hogy a fakanál előfordult az ókori Kínában is (ott csim-csám a neve; vajon nincs kapcsolatban a mi csámcsogásunkkal?), még alaposabban szemügyre vettem a zezzug-nyomtatványt, és egyik sarkában egy majdnem szabályos „E” alakzatot fedeztem fel. Tájékoztatlanok kedvéért megjegyzem, hogy ugyanez az *E* előfordul még Háromszéken is, mert ha lefelé fordítjuk (\sqcap), akkor egy háromlábú széket kapunk, amely lényegesen megkönnyíti a további fáradtságos kutatást.

Fölöttébb csodálom, nem tűnt még fel senkinek (főként a nyelvészeknek nem!), hogy ugyanez az *E* fordul elő a Mezopotámiát határoló Eufrátesz folyóban is, ahol a sumérok évszázadokon át fürödtek, és rokonaik után (utánunk) búvárkodtak. A komolyabb könyvekből az is kiderül (csak el kell olvasni őket!!), hogy az egyik egyiptomi (lám, ismét *E* betű!) katakombarendszerhez *E* alakú folyosó vezetett. A *katakomba* szó egyébként - megrövidült alakjában - a mai *gomba* szavunkban él tovább, természetesen esős időben, ami kétségkívül arra emlékeztet, hogy időnként a Nílus kiáradt, és elöntötte a katakombákat.

E kis kitérő után kanyarodjunk vissza vitapartnereim *szúette* elveihez. Alaposabb vizsgálódással ugyanis kideríthető, hogy még Alsóbuldogfalva szavunknak is köze van a titokzatos *E*-hez. Mert (s ezt épp a nyelvészek ne tudnák?) a mai Boldogfalva nyíltabbá válás eredménye. Eredeti alakja tehát Buldog volt, ahogy én használom. A buldog pedig - még egy l-lel is - mi más lenne, mint Eb? Nagy *E*-vel, persze, mert hajdanán még tisztelték az állatokat, és három lábbal (\sqcap); hiszen már Páskándi is megírta, hogy az eb olykor emeli lábát...

Ezek után csupán egyetlen kérdés marad nyitva: hogyan kerültek a buldogok Buldogfalvára? Köztudott, hogy az Eufrátesz közelében van a Tigris, amely onnan kapta nevét, hogy a folyó partja tele volt ezekkel a fondorlatos húsevőkkel. Nem vitás, hogy a tigrisek nem állhatták az

ember közelébe férközött bulldogokat, és ha tehették, el-elkapták a frakkjukat. De mivel a sumérok csak a bulldogok társaságában voltak boldogok (íme: tökéletes jelentésátvitel!), elindultak a szélrózsa minden irányába, hogy új ebtartó helyeket kutassanak fel.

Így jutottak el Háromszékre, pontosabban Eresztevényre (ahol megvesztegették a határpásztorokat, és azok áteresztették őket), majd a mai Buldogfalva közelébe. Elképzelhető, hogy a sok loholástól az ebek gazdái kifulladtak, s hogy Buldogfalvára *csupán a kutyák* jutottak el. Ők viszont - hűséges ebekhez illően - évszázadokon át szájról szájra adták a szóban forgó fakanalat... Tán mondanom sem kell, hogy ezt a szép gesztust őrzi *ebadta* szavunk. Az a szó, amelyet vitapartnereim - kiknek közönséges konyhai fakanál mellett lenne a helyük - készek lennének ebek harmincadjára juttatni.

Lászlóffy Aladár

Az első Forrás-nemzedék exponenseként még buzgó forrásban volt, amikor ráolvasták, hogy borzas verseivel nem elégíti ki a jól fűszert korrigényeket. Mire a kritikusok borzasságát csillagközelből emberközbe hozták, Lászlóffy felforrt, és néhány fényévnél tovább lépett az űrben.

Látomásos lírájába előszeretettel épít be olyan ókori elemeket, mint a gyakran meglovagolt trójai faló és a sokszor lóvá tett emberi fafej. Egyes verseinek tanúsága szerint tart attól, hogy a felhalmozott bambaság bombaságba csaphat át, az pedig könnyen elveheti robbanó jókedvünket.

Kozmikus potyautas

Ingyen utazom az időtlen időben,
legörbült szájjal a térgörbült térben -
kozmosz potyautas.
Néha magamon belül vagyok, néha magamon kívül,
esetleg karonfogva önmagam másikkal,
kettesben - egyedül.
Mete-örömmel csillag-szagokat érzek,
Küklopsz-radarommal űr-macskák nyávogó
ellipszisét követem: szabadesés,
szabadhuppanás, szabadnyekkenés...
Lubickolok a parttalan semmiben, mellettem
hellász-halászok ógörög parafadugókat
tanítanak úszni. Kezemben gótikus csukafej,
és folytatásként: uszonyban végződő numizmatikai
gyűjtemény. Lerágom a maradék hús-atomokat,
esővizet iszom, s fényt is eszem hozzá, hogy
lássak, s a prométheuszi tűzfalnak
fejjel ne menjek.
Esőszagú a víz, vízszagú az eső, később
értelmesen havazni kezd, és szól Thermopile:
„a levegőbe temetkezz, ne ide!”
Hyper-havazásban kétezer éves vagyok,
szimmogó-szitalásban háromezer,
havas esőben ötezer esztendő,
így hát pedzem már az űr-nyugdíjkorhatárt,
s mégis, ó, mégis űrlapot nyomnak kezembe,
hogy töltsen ki
...napjaim velük.
A Van és Nincs határán rikkant egy rigó,
fittyet hányva füttyül az egészre (mely csak rész),
s földigilisztá szaturnusz-gyűrűit lakmározza,
majd fellibben, és kimért Kárhágó-mozdulatot
tesz a kerítésen.
Odébb Bach és orgonasíp, arrább bachter és vonatsíp,

nyomában bizarr betűvonal baktat, semleges svájci
neutronokat szállítva Bernből vissza a Jura-korba
és az ógörög báránybégetés előtti időbe.

Mindhiába: testem leltári tárgy (nr. 28319),
s tudom, lélegzetnyire lakom a pihegésnélkülítől,
és majdan (vagy hajdan) harangozók izmaiba
programált bim-bam elhúzza nótánk...

Levelüket hullatják és olim-pusztit intenek a nimfák,
magam is mennék, de hát bomlóban a tisztelt textúra,
és ami marad, csak fonal,
a párkák kezében pedig orsó,
a többi meg mind, mind: falra hányt,
deprimált zöld borsó...

Cs. Gyimesi Éva

Nyelvnyűvögető írásai után Táplálkozás az egyszerűvel, avagy az értelmes majszolás gyönyöre című kötetét tette a versfogyasztók asztalára. Velős vallomásában elmondja, hogy a szakember buktatói tudathasadásos állapotból származnak: ha önfeledten olvas, akkor elfeledi, amit tud, ha meg tudatosan olvas, akkor nem feledheti, hogy valamit el kellene felednie.

Dilemmáját sűrű kérdőjelekkel és magabiztos lélekjelenléttel oldja fel. Alábbi tanulmányában Lászlóffy Aladár költészetének űrbéli betájolását harcolja ki nekünk - intuitív énjéből.

Motivált mögöttség

Lászlóffy Aladár költői üzenete csak akkor épülhet be partikuláris szürkeállományunkba, ha sikerül tetten érünk őt, amint különböző (álló-, ülő-, meditáló-) vershelyzetekben végigtekint a Galaktikán. Szintetikus látásmódjára ugyanis jellemző, hogy mihelyt teheti, befogja a pozitív és negatív végtelent, és a két pólust addig közelíti egymáshoz, míg meg nem történik a kisülés: maga a vers. Lászlóffy nem a privát pillanatot ragadja üstökön, hanem a kollektív pislogást, de abszolút privilegizált látásszögből. Vertikális szemtengely körüli forgása lehetővé teszi számára, hogy a kommunikáció univerzális jegyeit kövesse, s meglássa mindazt, amit nem vehet észre a közönséges halandó, akinek kozmikus port szórtak a szemébe.

Ő ott is jelen van, ahová el sem megy, és akkor is szól, ha lakonikusan hallgat. Idézek: „Vagyok a Nincsen, s ez minden kincsem, / mit ki nem mondok, arra füleljetek!” (*Nem ismereks magamra* című verse).

Lászlóffy énje Egyetemes Alany, s emiatt kényszerűen óvakodik attól, hogy partikuláris énjét kisajátítsa saját magának. Legjobb verseiben az én-tudat közelít a te-tudathoz, esetleg szublimálja az ő-tudatot, hogy létrejöhessen a mi-tudat, melybe belefér csiszolatlan kőkorszakból származó mi-tudatlanságunk is. A költő folytonosságtudatát leginkább novemberi esőcseppjeiben véljük kicsapódni. Újrafelfedezi az eső anyagelvűségét és a bádogcsatornák materialitását, melyeknek könyökén keményen, filozofikusan koppannak a cseppfolyósított képek.

Lászlóffy mindent el tud hitetni, mert mindent képes megmagyarázni. Például: „Pórus vagyok a világmindenség / gigászi univerzumában.” E kijelentés után az olvasó indokoltan - az univerzum epidermáját szeretné látni. A költő ugyan nem pontosan ezt mutatja fel neki, de rendkívül finoman, áttételesen utal a megfejtésre: „Ősöm az Epi-Dermatában dolgozott, / bőrt cserzett...” (*Pácban* című verse).

Lászlóffy programszerűen követi az anyag öntudatra ébredését, és mindenik évmilliádról pontosan beszámol: „Néztem a röögöt; mozgott, röhögött, / majd felállt, kirándulni ment a Neandervölgybe, / később kozmopolitizált, aztán bumm...” (*Vagy tán mégsem?* című verse).

A költő tudatosan vallja, hogy ő csak rész az egészben, de azt is, hogy kerekded egész az Egészben. Tehát: én-gyűrűje mellé koncentrikus körként helyezkedik el a világmindenség gyűrűje, amellyel még akkor eljegyezte magát, amikor egyenes ágú őse kozmikus porként tengett-lengett az űrben. A vízszintes és függőleges folytonosság-tudat kulcselem Lászlóffynál. S ha ezt a kulcsot elveszítjük, akkor nem jöhetünk rá annak nyitjára, hogy melyik koordináta-rendszerben tépelődik az önreflektáló költő: „Magamba tekintek, s látom az űrt, / Az űrbe tekintek, s látom önmagam / tetőtől talapzatig (*Egy lyukas dóroszlop monológja*).

Összegezőképpen elmondhatjuk, hogy Lászlóffy költői üzenetét a Szellem légterében kell keresni, szenvedélyesen és légszomjasan, számolva a kényelmesek léghárító mozdulatával s az általa átlényegített léggömb kockaalakjával. Nem véletlen tehát, hogy Lászlóffy így fogalmaz: „Feleim, a léggömb el van vetve...”

Útleírás

Bőrönd a légszakban

Amikor meghallottam a hírt, hogy légiúttal egybekötött tanulmányút áll előttem, első gyalogutam a bőröndüzletbe vezetett. A választék azonban kiábrándított, mert gyermekcipőben csoszogó koffertervezőink nem gondoltak arra, hogy a vadnyugati alvilág egyetlen késmetszéssel képes dekódolni műbőrből készült utazótáskánkat. Végül apám katonaládájába helyeztem maradék bizodalमत és apró ingóságaimat, úgymint: pizsamát, zsebkendőt, váltóárammal működő, két irányba kunkorító bajuszpödrőt és a földgolyó kicsinyített mását, hogy összehasonlíthassam a nagyobbikkal. A bőröndre egyébként négylevelű lóherét festettem, azonkívül a kölni dómot és a Nôtre-Dame-ból Quasimodo púpját, hogy külföldön is lássák, nem most szálltam le valamelyik félreeső falvédőről...

Mihelyt családtagjaimat ölelő karjaimból földre szotyogtattam, a röptérre hajtattam, ahonnan repülőgépek szálltak a magasba, és tűntek el a felhőkből készített cukorvatták között. Amíg két kiselejtezett palacsintasütővel a mi járatunkat is előterelték, megfigyeltem, hogy a légikisasszonyok a földön is elég biztonságosan mozognak, és hogy ők is olyan emberek, mint mi, mert szintén a bár köré tömörülnek, csevegnek, s nyoma sincs rajtuk annak, hogy olykor a fellegekben járnak.

Hirtelenjében tizenhárom légi lábat számoltam össze, és megszeppenten arra gondoltam: vagy a jegyet kellene visszaadnom, vagy a bőröndre kellene még egy négylevelű lóherét festenem... Végül azonban kiderült, hogy az egyik légikisasszony lába azért nem látszott, mert rövid időre eltűnt a bárpultot övező füstködben. Nemsokára megnyugodva, biztonságosan lihegtünk a repülőgép gyomra felé, amely először a bőröndöket nyelte el, azután minket. A légi cetnek egyébként két jól kivehető szárnya volt, és pilótája is lehetett, mert a gép felzúgott, de ők mindvégig névtelenségbe burkolóztak valahol a műszerek között, amelyek nélkül ma már a tapasztalt Ikarusz is nehezen boldogulna.

Kisvártatva bejelentették, hogy sok láb magasan fogunk repülni, de ezt ne szívjuk mellre, mert füstölni amúgy sem szabad, és a biztosítóöv a légikatasztrófák ellen készült, s bajban ismer-szik meg, mint a szürkebarát, ha nagyon szomorú az ember... Egyszer csak kinéztem az ablakon, és a Tűzföldre kezdtem gyanakodni, amit még Tierra del Fuegónak is becéznek, de utóbb kiderült, hogy ez még csak Gardo del Fuomo, vagyis közönséges szemétiégetés füstje egy itthoni gyümölcsöskertben.

A Szahara fölött azonban sok-sok vedernyi, zöldségeltevésre alkalmas homok ragadta meg a figyelmemet, és az, hogy ez a vidék teljesen parlagon hever, mert a tevehátakon való zöldségellátás igen-igen akadozik. Zöld foltokat - néhány oázis kivételével - csak egy profi bokszoló arcán láttam, az viszont nem öltött akkora méreteket, hogy az afrikai hatóságoknak érdemes lett volna felfigyelniük rá...

Az óceán fölött a tenger titkait szerettem volna kifürkészni, de Cousteau kapitány egyáltalán nem látszott a sötétben, és Verne Gyula nyomán nagy Nemoság borult a tájra. Ekkor kapcsolták be a gép gyomrának házi vetítőjét, amely indián filmeket varázsolt a magaslati lepedőre, élen Winnetou-ékkal és az ellenséges törzs néhány rezervált rézbőrűjével.

A filmen a törzsfőnökök, sajnos, angolszászul szívták a békepipát, haldoklás előtt csak az apacsvezér nyöszörgött valami magyaros „Tubi, orr nat tubicám”-at. Amikor a többszörösen férjezett légikisasszonyt megkérdeztem, hogy apacs barátai miért nem tanultak meg legalább

egy hazai tájszólást, a konyakospoharakkal libegő hölgy megígérte, hogy még leszállás után kiköszörülük a hibát, mivelhogy igazam van, különben is nekik két vendég pont olyan egyforma, mint két tojás, ha van.

Mihelyt Winnettou eltávozott az örök vadászmezőkre, elment a légi nő is, és szendvicseket meg jó tanácsokat szolgáltat fel arra vonatkozólag, hogy aki fázik, öltözzék fel, mert nemsokára átrepülünk az Északi-sarkon, ahol tudvalevőleg alattomos jéghegyek és súlyos fűtési gondok vannak. A jéghegyektől én egyáltalán nem félttem, mert tudtam, hogy eltüntetése érdekében a Titanic már megtette a magáét, a sarki fény ellen pedig napszemüveggel védekeztem. Ez volt az oka annak, hogy fentről, a magasságos hidegből, kissé sötét színben láttam a hagyományos pingvintáncot és a fókavadászatok kimenetelét. A tundrán alultáplált törpecserjéket vettem észre, és nagyon szétszórt fagymentes övezeteket, amelyeknek együvé hordása csakis nemzetközi összefogással lehetséges.

Időnként ciklonok környékeztek meg, amelyek többnyire az óramutató járását vették tekintetbe, csupán akkor jöttek zavarba, ha valakinek kvarcórája volt, melyről lespórolták a mánust. Az első trópusi ciklont látva, egy tapasztalatlan utas fel is kiáltott „Hurri! Kán!”, de többen lehurrogták, hisz ki tudná megmondani, hogy a nagy kavargás hány ingert okozott nekünk?

Később nagy-nagy légzsákok és valamivel kisebb légtarisznyák következtek, amikről nekem az otthoni átalvetők jutottak eszembe. Így utazgattunk Kuba irányába, ahol közismerten cukornádból fonják a kerítést, és sokan cukorsüvegekkel ünneplik a termés napját, mely tökéletesen helyettesíti a strandkalapnak is használt sombrero-t, azzal a különbséggel, hogy jobban odaragad a fejhez. Peruban láttuk a fővárost, Limát, és a fő állatot, a lámát, amelyről kolostorokat szoktak elnevezni, hogy a név akkor is fennmaradjon, ha az állatok eltűnnek.

Később felfigyeltünk az Andok hegységre, melynek az volt a csimborasszója, hogy magas csúcsai voltak, és hogy a hó sosem volt hiánycikk rajtuk. A kecsuaindiánok ugyan nem látszottak a magasból, de ott kellett hogy napozzanak, mert a fiam tankönyve szerint a spanyol hódítók ott találták őket, ami egy darabig rossz vért szült, de aztán minden jóra fordult, és a csatabárdot ácsszerszámként kezdték forgatni.

Leszálláskor a légi nő halált megvetően osztogatta a cukorkákat, és az teljesen átragadt ránk a csomagolópapírral együtt. Ahogy leállt a gép, kezembe nyomták a hazai spárgával többszörösen lebiztosított deszkabőröndöt, melyet az ottani alvilági alakok pokolgépnek néztek, és hanyatt-homlok menekültek a policájok védőkarjai közé. Így fest tehát Puerto Portocallo alvilága, így fest a földgolyó egyik egzotikus zuga, ahol teljes esztendőt töltöttem. Hogy miként, az remélhetőleg kiderült ebből a magasrendű útleírásból, amelyből szándékosan hagytam ki a repülőgép motorzúgását, hogy az éjszakai olvasásban senkit ne zavarjon.

Az út egyébként ingyenes volt, ezt akkor tudtam meg, amikor Rio de la Platán a pénztárcám után nyúltam, és Juan Diaz megkérdezte:

- Mi az?

- Lóvé - válaszoltam amerikánus könnyedséggel.

- Ne tegyél már lóvé! - szólt rám tört magyarsággal, és beültetett egy kapitalista módon összeharácsolt Bumm-Fordba.

A kocsni előneve, Bumm, természetesen arra célzott, hogy időnként ketyegő szerkezeteket szoktak elhelyezni alája...

Banner Zoltán

Hazai szív- és pódiumdobogató előadásai után egy Boeing típusú szuperszónikus lélekvesztőn váratlanul ausztrál vizekre evezett. Ottani élményei fakadnak fel belőle parttalan és gáttalan hömpölygéssel A kenguru a szabadság erszényes madara címmel. Feltárja ugyan krokodilország furcsaságait, de objektív (k)alapállással mindjárt az elején leszögezi, hogy az egész Melbourne-t nem kell azért Sidney...

Kenguruk földjén

Igen, ó, igen, itt vagyunk egy Boeing típusú gépben, bő ing típusú rövid ujjú ingben, de alattunk, ó, alattunk mintha a felcsíki (világot jelentő) deszkáknál jobban inogna e Boeing típusú struktúra, mely önmagának nem ura; de jön, ó, jön az égi kisasszony, fehér kezelővel osztogatja a gyümölcspecsétet, az édeskés mosolyt meg a savanykás cukrot, a kis zacskókat és a nagy légzsákokat, hosszúsága 163 láb (de milyen láb!), szárnytávolsága 118 kéz (egy indián utas szerint: irokéz!), repülési magassága zuhanás közben rendszerint csökken, motorai négy motoros, kereke singaporos, ebédelnék, de nem jött még fel a Dél Keresztje, így hát a sivatag nagy könyvéből olvasok (My homok it's konok...); igaz, nehézkesen forgatom e homoki leprellőt, de legalább látom, hogy lenn minden op art, minden pop art, minden concept art, és hogy ez időnként meg art...

Ír fegyencek partraszállási indulója a bokáig érő vízben:

My fair lady,
pizsamánk a régi,
de új élet vár:
new-austral...

Ó, igen, bolhaként pattanó kengurucsordák és fel nem itatott krokodil-könnyek földje voltam, de jöttek ír fegyencek, orosz aranyások, göndör gödörösók, jöttek maláj kulik, ragadály papulik, csoda-e, ha a nagy, szent kenguru nagy szent erszényében nem volt elég szent bankjegy, ha a diribdarab törzs tagjai bumerágra festenek, hogy a berámázott, beüvegezett műalkotás az új tulajtól visszaugorjék hozzuk; csoda-e, ha a Reend Ruhha törzs tagjainak csak bikinire futja, és időnként a tengerre futja, hogy görbe lábaikkal hullámlovagoljanak ott, hol Captain Cook távcsövébe nézett, s legott felkiáltott: „Szemem előtt egy pár luk, de esküszöm, hogy a szárazon pénztárcás kenguruk...”

Ó, igen, kenguruk, melyeknek szent uruk a nagy, faragatlan terméskő-természet volt, fekhelyük tengeri fűvel bélelt fegyenc-matrac, havereik az idomítatlan delfinek, melyek még nem tudták, mi a dallamkotta, mi a terrakotta, és a műkedvelő kézzel faragotta, nem sejtették, mi a műpartomlás, a Faust-keringő és a messze földre eltekeringő, hogy milyen érzés Billy boyra várni és hangya boyra ülni; később aztán megjelentek a barlangrajzok, a csúcsívek, rozetták, rozitták és a vízvezetéknek használt olasz spagetták; a zajos nápolyiak, kik a gyereket naponta szokták Verdi, felütötte fejét a mértani alakzat, mint a széki kubizmus gyatra, lapátoló utánzata, aztán Van Gogh, Van Dyck és Van Gög, végül pedig a drájving

mozik és a nonstop szórakozik, egyszóval a civilizésen; úgy bizony, barátim, az élet robog, a pénz pedig mani, de deszkákra ott is, akkor is kell adni...

most már megyek, tarsolyomban vers volt, erszényemben költeményt viszek, fogyó fegyenc-utódok lelkesen összedobott búcsú-négysorosát: „My, fair bariton / Bannert a hídon / végre látta már / sok új-ausztrál...”

Nemess László

Matrózingben, viharvert óceánjáró fedélzetén evezett be az irodalomba. Miután partot ért, hajónaplójából előszedte az útközben lepréselt lepényhalakat, és fejni kezdte belőlük a novella-ikrákat. Az ezekből kibújt és nyomdafestéket látott ivadékokat terelte együvé Guvadt szemmel navigálni című gyűjteményében. Az alábbi részlet dokumentumértékű bizonyítéka annak, hogy viharban még az ír-partoknál sem lehet olvasni, sőt a palackpostás is csak késve kézbesíti a várva várt üvegeket.

Hánykolódó házipapucs

Már két napja tartott a vihar, a ciklon hatalmas hullámokat ondolált az óceán vizére, és nimfákat csavart ki tövestül. Az elcsigázott, öreg hajók időnként lecsücsültek egy-egy útba eső korallpadra, hogy megszusszanjanak. A mi hajónk új volt, a legénység is frissen dobta ki magából az ebédnél felszolgált napraforgómagot. A másodtiszttengeribetegséget kapott, a harmadtiszttengeribb betegséget. Mindketten újoncok voltak, s nem tudták, hogy az óceánon tiltott gyümölcs a tengeribetegség.

Burbon, az öreg tengeri medve, le is tolta őket ezért. Igaz, utána vízhatlan orkánpantallóját is letolta, mert a vihar éjjel is tartott, s ő ilyenkor - alkalomhoz illően - pizsamában, házipapucsban osztogatta kapitányi parancsait. Amikor a fél füle megtelt háborgó tengeri vízzel és kagylótörmelékkel, kíváncsian az elsőtiszthez fordult:

- Will, mondja, mi véletlenül nem süllyedünk?

- Teljességgel oldalra billent a mosóteknőnk - válaszolta Will, majd a mellvédbe kapaszkodott, és rangjelzéseit próbálta kihalászni a zavarosból.

Burbon kapitány nyugodtan megfésülködött, s miután hullámai közül kiszedett néhány szál tengeri füvet, kimerítő jelentést kért mindenről, beleértve a matrózbütykök és a hajószegecsek kedélyállapotát is. Burbon bűvárként, tengerfenéken kezdte pályafutását, s tíz évbe telt, amíg felverekedte magát a hajófenékre. Utána újabb évtizedbe került, amíg a kötélhágcsón kapitányi rangig kapaszkodott. Hogy karrierjére állandóan emlékeztesse valami, amulettként - három tonnás horgony láncon - egy harmincmázsás hajócsavart hordott. Ennek gyakorlati haszna is volt, ha áthajolt a mellvéden, és amulettjét a vízbe lógatta, a horgonyokat le sem kellett eresztetni...

Mire Burbon házipapucsában tanyát verhetett egy élelmes papucsállatka, befutottak a jelentések. Az egyik matróz közölte: a konyhában akkora a víz, hogy a hajószakács egyenesen a kályhatetőre láncolt tepsikbe tereli a halakat. Egy Pacall nevű buzgó mócsing a rádiós-fülkéből szaladt fel, hogy jelentse: a fűrészhalak feldarabolták a törött lábú távirdász mankóit, az elektromos zsibbasztó rájáka pedig elvitték a tartalék akkumulátorokat.

- Akkor tényleg víz alatt van a fél hajó, ezt pedig tiltja a szabályzat - állapította meg a kapitány egy parafadugó könnyedségével.

- Most mit csináljunk, mentsük a patkányokat? - érdeklődött az állatbarát harmadtiszt.

- Vagy zsebeinkből ürítsük az óceánba a napraforgómagokat, hogy megszabaduljunk a fölös tehertől? - kérdezte a másodtisztt, aki államvizsgadolgozatát hasonló témából, *Kagylóhéj a hullámverésben* címmel írta.

- Dehogy! Megőrizzük a teljes rakományt és nyugalunk egy részét - recsegte a kapitány, és egy rákollóval vagdosni kezdte mutatóujjáról a körmöt. Ujja ezúttal is a Mars irányába mutatott, mint mindig, amikor hangtalanul akarta közölni a matrózokkal: „Ki-ki mars a saját helyére!”

Közben sós jelek (angolul: S.O.S. jelek) érkeztek több helyről, még a süket főgépész is jól hallotta a morze-ciripelést. Ellenkező irányból egy hatalmas óceánjáró tartott felénk, s úgy nézett ki, ha nem kerülhetjük el az összeütközést, akkor mindkét hajó pisze orral folytatja majd útját. Szerencsére radarunk az utolsó pillanatban derékszögű irányváltatásról kezdett locsogni.

- Merre került ki az a behemót hajó? - érdeklődött a másodtiszt, aki sem jobb, sem bal felől nem látta elhúzni az óceánjárót.

- Lefelé - válaszolta az elsőtiszt.

- Akkor vigyázzunk, hogy a hajócsavarral meg ne sértsük az árbocát - indítványozta a másod.

- Semmi aggály, elmentek mind halakat etetni...

*

Már közeledett a hajnal, mikor egy paszulykaróra gombostűzött szentjánosbogár - a Dél-Bummerráng partok világítótornya - jelezte, hogy nincs messze a szárazföld. A szolgálatos tiszt sextánssal bemérte az első, parton sétálgató nőt, aztán a relonpertliket a partmenti babákra akasztottuk. Gunnár, a révkalauz annyira belejött a manőverbe, hogy az első dél-bummerráng nőt el is jegyezte egy konzervből kivett szardellagyűrűvel.

A parton a fiúk magukhoz vették a régen várt palackpostát. Vegyes társaság volt, de legtöbben Jamaikából kaptak szívet, gyomrot melengető üzenetet. Igaz, utána az egyik srác olyan zavart lett, hogy a zsilipkapun át akart felmenni a szállodába.

Jövet Arabellát is felcsábítottuk a hajóra. Okos, barna szemei voltak, gyönyörű fogsora kikkillant szájából. Kecsesen, szinte lábujjhegyen sétált, majdnem mindenik matróz belehabarodott. A kapitány csak akkor vette észre, amikor valamelyik a farkára lépett, és szűkölni, majd vonítani kezdett. A genfi egyezmény értelmében a hajón tiltott volt a kutyaugatás, de Genf még olyan messze volt, hogy Arabella szopránját nem hallhatta meg a nemzetközi bíróság.

Annyi szent, ha Arabella nem csahol, a kapitány nem veszi észre, mert a tengerészek mindig, mindenik mosóteknőn összetartanak. Ha például egy matróz átbukik a fedélzeti korláton, akkor holtbiztos, hogy hajón maradt társait - irigységből - nem köpi be a kapitánynak...

Köntös-Szabó Zoltán

Beszélgetéseknek álcázott csatangolásai során gyakran benéz a hajdani Pata utca késdobálóiba, és a pult alól biztos kézzel emel ki egy-egy lecsúszott bútorfényezőt, füstös képű kályharakót vagy felszarvazott fészekrakót. Hogy szóra bírja őket, snapsszal vagy ótelepi kézfogással kínálgatja mindaddig, amíg előadják életüket, és melléje azt az elnyűtt lábbelit, amelyikbe nem szokták tölteni az italt...

Bádogfogsor elindul

Hiába is falaznék, az a nagy rokokó veritás, hogy csecsemőként még meglehetősen bírtam az emberiséget, beleértve a fejlődőképes koraszülötteket is. A hivatalos csipanyitogatáskor nemcsak a keresztszülők, hanem az egész kisuvickolt família a tenyerén hordozott, s én ott, helyben Tordán elgondoltam: milyen tejjel-mézzel folyik az élet, csak kitartana így redőnyhúzásig.

De sajna, nem tartott ki, s ezt kizárólag magának mondom, mert látom, hogy a szőjke kollégája a körmét piszkálgatja azzal a Parkernek nevezett tollazattal. Képzelve el, Abrudán doktorral tizenháromban csináltattam magamnak egy sor prima bádogfogot, s tizennégyben már jött is a hivatalos noszogató, hogy hagynám ott az egész csillogó kirakatot Galíciában vagy Doberdónál. Erre már a feleségem közbeszólt, s azt mondta: „Te Laji, ha otthagysz a fogadat, haza ne merj jönni! Nem azért áldoztam fel a legszebb ezüstoneszögömöt, hogy te elkótyavetyéld idegen humuszban...”

Minek adjam a bankot? Az a nagy biedermeier veritás, nem vetett fel a lelkesedés egy bronzbetűs márványtábláért, amire az én nevem „...és még sokan mások” tömörséggel került volna. Pláne, amikor megláttam, hogy a tömegsírok nincsenek kisprájcólva, egyből inamba szállt a díszlépés.

De hát milyen az élet? Tizennyolc után nem megjártam? Éppenséggel a Házsongárd et Temető nevű központi fektetőhöz kerültem sírkeretezőnek. Nem mondom, az egészséges munka, a friss levegő optimizmussal töltött el, de erősen hervasztólag hatott rám, hogy a beszívott szakik többnyire melankolikus nótákat énekeltek, olyanokat, mint: „Te rongyos élet...”

Úgyhogy egy szép napon a keretezőktől leléceltem, s elszegődtem az Uránia moziba munkahelyen szakképesített ajtónyitogatónak. Nem kimondottan a „dohány” vonzott, hanem az a jó kufferú kasszírjuci, aki a jegyeket tépdeste nagy eleganciával. Két matiné után azonban rájöttem, hogy a kufferhordásra több önkéntes jelentkező is akad, úgyhogy lábujjhegyen elvándoroltam az Olt mentére, mert a dajnákat dikheltem minden körülmények között és mindenik földrajzi zónában. A kenderáztató asszonyok pedig akkoriban a kenderen kívül a lábukat is áztatták, s minek részletezzem, meleg lelketű mókus lévén, ki-kiemeltem a vízből egy-egy nyirkos, átfázott kenderköteget, és magamhoz szorítottam. Vigyen el a tükrös kocsi, ha nem így volt!

A tükrös terepjáróról jut eszembe, hogy originál romabandában is ténykedtem, mégpedig nagyböggösi mivoltban. A melót bírtam, a zenét kameltam, ez lesz a dal, ha nem épp a diadal, mondogattam magamnak, ha bekávéztam a piától. Igen, de mikor egy sztereo-lemezejről tudomást vettem arról a bizonyos Jehudi Mehudi nevezetű polgárról, restelkedve szegre akasztottam a lófarkat, és elszegődtem szobafestőnek.

Brueghel és Gáll Ferike voltak az ideáljaim, úgyhogy kezdetben tájképfestést kiviteleztem igényesebb előszobákban. Csak később mertem rátérni a spaklizásra, ahol, mint látni tetszik, sok egyénit tudok felmutatni, ha felmutatok a falra.

No de hagyjuk az esti mesét! Annyi kávéalkádon caplattam keresztül, hogy abból ez a szőjke hapsi a kerekded leveleivel egy kocsiravalót tudna összeverni, ha lenne hozzá igyekezete, és a Parkerbe kapna betétet. Szóval, az a nagy, sajnálatos veritás, hogy bármilyen sudár és délceg is a létrám, én már ráncos mandula vagyok. Vasaljon ki az úthenger, ha nem így van!

Igaz, nem bánám, ha várna addig, míg kikavarom ezt a zöld színt... Mert, ha Gáll Ferike meglátná, hogy lilával rollniztam le az előszobát, bizony összezsápná azt a két formás palettáját. Szintúgy Pikasszó, aki azt a jó megjelenésű bikát festette minden modell nélkül, kizárólag saját elképzelés szerint...

Kányádi Sándor

(Játékos rigmus, melyet szereztem élesre töltött golyóstollal, 35. születésnapom előtt egy vékony paraszthajszállal K. S. tiszteletére. Az élettel való esetleges egybeesések, hasonlóságok kizárólag az én lelken száradnak - z. a.)

Nagy harang, nagy galamb

Giling galang
szól a harang
nagy küküllő
és nagy galamb
pogányul bong
az a harang
Bécsett húzzák, nem nálatok
de azért ti vigyázzatok
félreverik, jaj de félre
s félfülelnék az egészre
az egészre, „alles gut”-ra
sandítanak a szökőkútra
hallgatom a rekviemet
érdeklődnek „de hát, minek?”
„Mein Herr, önnek könnye torma,
nem jönne egy disznótorra?”
bizony por és hamu vagyunk
lúgnak valót alig kapunk
futkorászunk fától fáig
szögescipőnk térdig vásik.

Zeng, zúg mozart amadeus
a (wolf)gangon sok a hekus
hé, kuss! hallgass! - mondja a pap
s reverendájában altat -
tartottunk már ítéletet
megpróbáltunk két életet
eldobtuk az egyik magunk
most utána matatgatunk
futkorászunk fűtől fáig
nem kapunk egy rúd szalámit
szebenit vagy leberwurstot
ennyi kéne, doamne, mein gott.

Mondják, írják históriák
rebegik a lexikonok
gyomorszájat korbá rántják
hullásalma-ecetborok...
én királyom, nagy királyom
örülj hát a zsolozsmákon
mert a zsolozs ma vagy holnap
mindörökre elpatkolhat.

Óriás puliszka (karikába ülve)
felszállt glóriája, meredtté van hűlve
galagonya, somfa
a Tiszta Ész Kantja
domborodik, porhanyul
egy vakondok hantja
kaszáltunk úgy mi is, mint más
a mi kóstunk miért mis-más?
jön az asztma és a hurut
mindenkire rá jár a rúd
de eljárom a táncot
csiholom a kovát
rekvirált Göncölnek...
kifogom a lovát...

glória, gyertyaszag
gyertyaszag, glória
nem lehet itt tudni
kinek ki fia
miért akkor a gög
a licitáció...?
„Meine Damen, ki tudja
hol a vég-stáció?”
(von Marck bis Marck)
Márktól Márkig
szaladgálunk fűtől fáig
fától fűig oda s vissza
a sok tentát papír issza.

Hallgatólag vagy tacitus
volt monopol, volt spiritusz
megcsappant már amott emitt
zum Beispiel a nagy Detroit
megcsappanunk, megcseppenünk
ereszkedik az ereszünk...
tarisznyából - botladozva -
el van vetve minden kocka
hogyha kikel, learatjuk,
ne egye meg veréb, vadtyúk
éj születik, hol a bába?
ecet ég a zseblámpába
ecet ég, mert nincsen áram
villanykörték lettünk páran
hangyatej, kutyatej
kisujjamnyi mititej
hej, regő rejtem
de mennyire rejtem.

Nyikómente, mississippi
füstökét kell mellre szipni
amazon és mississippi
amit mondok, az nem sci-fi
amit kérdek, az sem dőre
írni kéne mohos kőre
wilkinson és miszter wattson
hol a galambfalvi kacrom?

Kisregény

egyetlen folytatásban

A sóderhivatal

Amikor az irodában cseregni kezdett a telefon, a háztetőn tollázkodó, békés galambok ijedtükben apró névjegyeket potyogtattak a cserepekre, és kétségbeesetten landoltak az ég felé. A szeplős tetejű épület homlokzatára mindössze két betű volt pingálva: V. H., s ez a beavatottak számára a Város Házát jelentette. Galmazbaboson példamutatóan takarékoskodtak a cégtáblákkal és a festékekkel: az orvosi rendelőre csak annyit írtak, hogy OR, a Felvágott Üzlet Lerakatára pedig, hogy FÜL. Az ijedt békegalambokra nem írtak semmit, de mindenik helybéli tudta, hogy egy amputálási kísérletben kidőlt haranglábról telepítették át őket azzal az ígérettel, hogy nevezetesebb ünnepek alkalmával olaját is adnak szájukba.

A telefon másodszor is csergett, s újból olyan hangosan, mint a tűzoltókocsi csengője, amikor a parancsnok házához robognak, hogy a tikkasztó hőségben eloltsák a veteményeskertben kókadozó növények szomját. A harmadik csengetés után Vízi a pecsétgyűrű súlyától kissé nehézkes kézmozdulattal ugyan, de intett titkárnőjének, hogy a zsírosbödön tetejéről - melyben a távbeszélő vergődött - leveheti a lakatot. Az edény mögötti falon aranyozott képrámában kétségbevonhatatlan érvényű aranymondás emelte az irodai hangulatot:

A TELEFONKAGYLÓ NEM NÉPDAL, HOGY SZÁJRÓL SZÁJRA JÁRJON!!!

Gizike óvatosan felemelte a kagylót, diszkréten a füléhez tette, majd áhítattal a mennyezet vízrajzi térképe felé nézett. Ebből Vízi nyomban megértette, hogy valahonnan fentről szólnak le, tehát őt keresik:

- Halló! Igen, igen, itt Vízi. Kérem elismételni, hogy tudjam feljegyezni. Tehát: futballpálya, futballcsapat, futballbelső, futballkülső... S ez mind legyen egyhelyt. Ma délután négykor... Rendben. Az is lehet, terven felül megleszünk, mondjuk, kettőkor. Mire kijön a küldött, a fiúk le is zuhanyoztak, csak a bírói lap kitöltése lesz hátra... Hogy nem lehet hamarabb? Ja, persze, ellenfél is kell. Szent igaz... Gondoskodunk mi majd ellenfélről is... Persze, persze, az a legkevesebb... Megértettem, meglesz. Hogyne, természetesen... - tette le a kagylót Vízi.

- Hű, azt a nemjóját! Baj van, Gizike. Honnan kerítsek én csapatot, pályát néhány óra leforgása alatt? Hívja csak fel gyorsan az *Operatív Sóderhivatalt*!

Stucni, a sportfelelős a Sóderhivatalban dolgozott anyagmozgatóként. Egy ideig a *Tavak és Tócsák* nevű egyesített vállalatnál szerepelt a fizetési listán. Az volt a feladata, hogy figyelje a vízállást, és ha a vízszint süllyedni kezd, kísérletet tegyen a víz elöntésére a halakba, amíg a tartálykocsikból megpróbálnak vizet önteni a tavakba. Egy alkalommal Stucni úgy döntött, hogy a Mesterséges Tó vízállása után megnézi a *Mula Tó* nevű testvérvállalatban is a folyadékszintet. Azon a napon pedig - egyesek szerint a csodálkozástól, mások szerint valami rejtett szivárgástól - a Mesterséges Tavak halállományának végképp táva maradt a szája...

A tömeges haltatógást követően került Stucni az Operatív Sóderhivatalba. Ott jobban feltalálta magát. Legfőbb ambíciója az volt, hogy a cég nevéhez minden körülmények között méltó legyen. A Vízzel való beszélgetés után sem akadt fenn olyan apróságon, hogy nem volt elől egyetlen kiskocsi sem. Beült egy tíztonnás billenőkocsiba, és azzal robogott a V. H.-hoz.

- Mióta oszlott fel a csapat? - érdeklődött Vízi.

- Úgy hét-nyolc éve... A két utolsó emlékezetes küzdelem külföldi csapatokkal folyt, a kubai Rummal és az orosz Vodkával. Ma is emlékszem rá, a fiúk meglepően jól tartották magukat.

- S a pálya? Mi a helyzet a futballpályával?

- A korszerű vetésforgó elveit érvényesítik rajta. Minden talpalatnyi helyen. Az idén éppen kaszáló...

- A széna be van takarítva róla?

- Csak egyetlen tavalyelőtti boglya maradt kinn, ahhoz viszont nem nyúlhatunk. Lefoglalta és leltári számmal látta el az M. B.

- Az meg mi? Megyei Bajnokság?

- Dehogy. Műemlékvédelmi Bizottság, csak spóroltam a betűkkel, ahogy javasolni tetszett.

- Ma délután négykor meccs... Addig csinálj valamit azzal az átkozott boglyával! Felszerelés dolgában hogy állunk?

- A trikók annyira kigyérültek, hogy kénytelenek voltunk megválni tőlük...

- S ki volt az a bolond, aki átvette?

- A téesz.

- És mire használja?

- Azzal kötözi le az almaecetes üvegeket.

- Úgy tudom, arra külön kapott gézt a sebészettől...

- Igen, de a gézből függőnyt csináltatott.

- És mi lett a függönyökkel?

- Átvettük mi. Azokból készítettünk mezt az atlétizáló lányoknak.

- Nem volt az kissé átlátszó?

- Dehogynem. Azért lett nálunk tömegsport az atlétika...

- Ide figyelj, Stucni! Most rögtön átmész az üzletbe, és vásárolsz hat trikót a délutáni meccsre. Legyen tehát készenlétben tizenegy játékos és számukra hat bő trikó! Vigyázz a csapat összetételére is! Minden szempontból megfelelő csapatot akarok.

- Arra gondoltam, hogy a 4-3-4-es felállítás lenne megfelelő. Jobb szélen játszik négy, bal szélen négy, középtájon három...

- Én most nem arról beszélek. A játékosok területi megoszlása nem érdekel. A társadalmi összetételre gondolok. Legyen a csapatban munkás, földműves és egy vékony réteg értelmiségi! Ezenkívül néhány veterán és néhány fiatal... Fél négyig tegyétek rendbe a pályát, és öltözzenek be a fiúk! Tizenegyen a hat trikóba... Remélem, ez nem okoz különösebb gondot?

- Ha tényleg jó bő dresszeket kapok, ez egyáltalán nem okoz gondot.

- Fő a körültekintés... Meg fogod látni, hogy délután a trikók megfiaznak. Tizenegy darabunk lesz, teljes készlet...

Stucni nemigen értette a trikóellésre vonatkozó homályos célzást, de azért készségesen rávágta.

- Természetesen, mester...

Ismét felpattant a tíztonnás billenőkocsira, és elindult, hogy összeszedje a csapatot. Először visszahajtatott az Operatív Sóderhivatalba, hogy felvegye a raktérre Szipákot. Szipáknak valamikor vesehomokja volt, így került minőségi ellenőrnek a Sóderhivatalba. A vesehomokját időközben elhajtatták, de őt egy két pontot érő csukafejesre való tekintettel visszatartották a Sódérosztályon.

A hajdani csatár - aki a pecsétetes orvosi papírok szerint még mindig homokot hordott a veséjében - a homokszállító kocsin rakományként foglalt helyet. Az autó rakterére kényelmes karosszéket tettek, Szipák abban ült, s így senki sem mondhatta, hogy a kocsin üresen szalad. Sofőr és rakománya együtt nyitott be a BUFÉT nevű kisipari szövetkezetbe. A kihallatszó, vidám nótaszó már messziről jelezte, hogy a fiúk kedvvel végzik azt a nehéz testi munkát, mely nemcsak a kabát könyöki, hanem a nadrág ülepi részét is alaposan igénybe veszi. Az ajtó fölötti felirat a Bútor Fényező Termék volt ötletes rövidítése. Az alapemberek a tízórás munkakezdetkor hiánytalanul elfoglalták törzsmunkahelyüket a kockás abrosszal leterített törzsmunkaasztaluknál, és a fehér köpenyes raktárnoktól rendre kikérték a vegyszereket. A törzsgárda meglepően összetartó volt, ha valamelyik tag fényezés közben összecsuklott és elnyúlt a padlón, a többiek nyomban felkarolták.

Stucni és Szipák összedobott némi pénzt, és kikért a raktárból egy üveg Cognac feliratú import vegyszert. A fiúk meglepetten összenéztek, majd leomló fürtjeikkel kezdtek babrálni kissé zavartan, vállmagasságban.

- Nem értem, mi a bajotok - fakadt ki Szipák. - Amikor még én is ebben a helyiségben dolgoztam, ez kiváló vegyszernek számított...

- Az a bibi, galambocskám - törte meg a fényes csendet az asztalfőnél dolgozó Bölény -, hogy mi már egyáltalán nem használunk import vegyszert. Egy idő óta csak helyi készítésű vízzel dolgozunk. Fenyővízzel...

- Ne bolondozz, Bölény! Ezt az ukázt ki adta nektek?

- Vízi. Azt mondta, hogy ha csak egy szemernyit is ragaszkodunk hozzá, akkor nem használunk mást, csak fenyővizet. Tudd meg, ez a városkának is jól jön. A fél határt már boróka-fenyővel ültették tele, s minden második ember nótafa lett. A folklórintézet egy egész kutató csoportot küldött ki, hogy énekeltesse az új hajtásokat.

- Hagyjátok most a szakmai kérdéseket! - szólt közbe Stucni, akinek sikerült közben egy üveg „Made in Helyben” feliratú vegyszert szereznie. Teletöltötte a poharakat, és egyet a magasba emelt:

- Fiúk, javasolom, hogy ünnepélyesen igyuk fenéig annak az embernek az egészségére, aki annyira megbízott bennünk, hogy egy rendkívül fontos esemény lebonyolítását kizárólag nekünk parancsolta meg.

A bútorfényezők értetlenül néztek maguk elé, zavartan forgatták kezükben a csorba munkapoharakat. Stucni folytatta:

- Ma, azaz máma délután négykor le kell játszaniunk azt a meccset, amelyet kábé nyolc évvel ezelőtt küzdöttünk volna végig, ha az ellenfél, mindjárt kezdés után, meg nem futamodik. Aki úgy érzi, hogy ma délután támogatás nélkül képes átlépni az új futballpálya oldalvonalát, az most jelentkezzék nálam. Hivatalos gázsit nem ígérhetek, arra viszont becsszómat adom, hogy munkával ünnepelhetek. Vagyis: mérkőzés után csak ti használjátok a Bútor Fényező Termet...

Stucni egyszerű, szívbe markoló szavai után többen is felemelték kezüket, Bölénynek viszont ez többszöri kísérlet után sem sikerült. Végül szemöldökével intett, hogy ő is hajlandó meghozni a Vízi által kívánt áldozatot.

- Nem maradhat ki éppen a csapat lelke... - hajtogatták a többiek, és közös erővel magasba emelték Bölény jobb karját.

Stucni egy rovatolt papírra külön oszlopba írta a lelkes bútorfényező munkások nevét.

- De ki legyen az a vékony réteg értelmiségi? - töprengett Szipák.

- Éppen te leszel... - jelentette ki Stucni határozottan. Csak cseppet se szerénykedj! Jól tudjuk mi, hogy a te melód, a homok szortírozása idegölő szellemi munka.

- Na jó - adta meg magát Szipák. - De ki lesz a földműves? Azt mondtad, agrár-pasas nélkül semmit sem ér a csapat...

- Jere a blokkokhoz, ott földművest is találunk!

Stucni viszonylag könnyű, ám fölöttébb értékes rakományával sokáig körözött a tömbházak között, amíg egy nagyobb erkélyű lakásra bukkant.

- Ez jó lesz! - kiáltott hátra rakományának, miközben behúzta a keziféket.

- Hol látsz te itt földművest? - értetlenkedett Szipák, és nem akart felállni a raktéri karosszékből.

- Ott fenn, a negyedik emeleten. Az a vén muki, aki a cserepes virágokat gondozza.

Felmentek, becsöngettek. Szipák bemutatkozás helyett egy szabatosan megfogalmazott kérdéssel kezdte.

- Uram, tudatában van-e annak, hogy ezek a virágok a kleptokókusz nevű göthös bacilusokat terjesztik, méghozzá teljesen gátlástalanul?

- Már honnan tudhatnám? - szeppent meg az öreg, s zavarában a harmadik emeletre kiaggatott pelenkákat kezdte öntözni.

- Onnan, hogy néhány másodperccel ezelőtt közöltem magával. Kollégám egyébként a Fuzionált és Abszorbeált Permetező Vállalat megbízásából jött, én pedig a Blazírt Baktériumok Területi Bizottságától. Ha azt akarja, hogy ne kobozzuk el a virágait, írjon egy nyilatkozatot arról, hogy tudományosan gondozza szoba-, valamint erkélynövényeit, és részt vesz az ezután tartandó tanfolyamokon. Na, nem kell berezelní, segítünk mi a nyilatkozat megfogalmazásában.

A virágok lelkes gondozója és a kleptokókusz önkéntelen terjesztője bártortalanul ugyan, de beleegyezőleg bólintott.

- Akkor meg írja! - szólt rá Szipák azzal a fölénnyel, melyet egykori tanítójától lesett el az első négy elemi többszöri megismétlésével:

„Alulírott (név) két, azaz 2 darab tanú előtt, senki által nem kényszerítve kijelentem, hogy jelen pillanatban 6 cserepes virágot tenyésztek balkonomon. Énnálam minden csakis szakszerűen folyik, vagyis kellőképpen van természetes-, illetőleg műtrágyázva, minek következtében valódi földművelőnek érzem magamat, alulírottat apai és anyai ágamon visszamenőleg. Egyúttal írásban kötelezem magamat arra, hogy ezután jelen leszek a bacilus-tanfolyamokon, méghozzá azonnali hatállyal, vagyis a mai nap délutánjával megkezdve, amikor hiánytalanul megjelenek a sportegyesület kaszálóján, ahol egy vadvirágtani kurzus lelkes hallgatója leszek. Kelt (dátum). Aláírás (név).”

- Ez már döfi - ujjongott Szipák a lépcsőházban. - Ha egy-két évvel később parancsolják meg a meccset, a taticsek alighanem tolokocsiban játssza le... - fűzte hozzá később az újsütetű értelmiségi könnyed fölényével.

Elégedetten ültek fel a billenőkocsira. S hogy Szipák könnyebben felkapaszkodhasson a raktérre, Stucni egy vasrácsos erkélyhez húzott a tíztonnás kocsival.

Délután fél négykor a rezesbanda tagjai pattanásig felfűjt pofazacskóval bizonygatták, hogy a sport iránti lelkesedésük nem ismer határt, amint azt már több beszámolóban is leszögezték. Sőt az utolsó zeneszám végigfűjása közben négyes oszlopokba felfejlődve masíroztak a pályán, hogy valamelyest letapossák a derékig érő füvet. Egyedül a blokklakó földműves rimánkodott, hogy hagyják lábán a vadvirágtani tanfolyam szemléltető anyagát.

- A sport itt csak ürügy egy magas szintű előadás megtartásához - magyarázta kétségbeesetten, de a rezesbanda tagjai nem hallgattak rá, folytatták az önként vállalt gyepgondozást.

A frissiben földésszé ütött tömbházlakó először azt sem értette, hogy a kurzus megkezdése előtt neki miért kell beállnia egy ilyen vadvirágellenes csapatba, de Szipák, a kapitány velősen megmagyarázta:

- Mindez azért szükséges, hogy majd kellő kondícióban végezhesse el a mélyszántást és a cserepes virágok gondozásához nélkülözhetetlen egyéb talajelőkészítő műveleteket.

Mire mindkét térfélen láthatóvá váltak a nagyobb vakondtúrások, megérkezett Vízi. Alkalomhoz illően öltözködött: klottgatyát, lábszárvédőt és melegítőfelsőt vett fel, nyakkendőjét pedig egészen lazára, vagyis sportosra kötötte. Mögötte Gizike lépkedett el-elsüllyedő, magas sarkú cipőben, karján díszes díványpárnával. A párnán olló feküdt, mellette arasnyi fehér szalag.

Vízi, nem sokkal megérkezése után, bal szemöldökét rántotta fel, amit Szipák, az értelmes értelmiségiek intuíciójával, baljóslatú jelnek velt, és „pofa be” felszólításként továbbított a zenekarnak. A karmester egy meredeken ívelő allegrónál gyors mozdulattal lelohasztotta a lelkes pofazacskókat.

- Mi az a fekete vászonnal letakart halom a pálya közepén? - kérdezte Vízi, rá egyáltalán nem jellemző fojtottsággal.

- A tavalyelőtti boglya, amiről beszéltem - válaszolta Stucni. - Vagyis a leltári számmal ellátott műemlék. Síremléknek álcáztam, hogy a bírák ne köthessenek bele...

E tömör felvilágosítás után Stucni ünnepélyes bemelegítő mozdulatokkal a boglyához ment, és rátett egy feliratot, mely kétségbevonhatatlanul tanúsította, hogy „Az ismeretlen futballista földi maradványai” nyugosznak a felezővonalnál. Miután visszatért Vízihez, még odasúgta:

- Az lenne jó, ha nemcsak a pályát avatnók fel, hanem az ismeretlen focista síremlékét is.

Vízi bólintott, mire a rezesbanda újabb számba kezdett. Eközben két veterán futballista megfogta az arasnyi szalag két végét, és ünnepélyesen kifeszítette. Gizike a díványpárnáról levette az ollót, odanyújtotta Vízinek, aki ünnepélyes nyiszteléssel elvágta a szalagot. Ez nyilván azt jelentette, hogy a kaszálót hivatalosan is futballpályának léptették elő.

A szalagvágás után Vízinek a penészedő emlékmű mellé tett dobogóhoz kellett mennie a nászinduló pattogó ütemére. Gizike suttogó szavaiból ugyanis a fűvósok karmestere gyászinduló helyett nászindulót értett, így az ismeretlen futballista stopnimaradványainak megközelítése szokatlanul vidámra sikeredett. Sőt a nászindulót hallva egyesek arra következ-

tettek, hogy az ismeretlen futballista nős állapotban hagyta ott fogát a gypeszőnyegen, azért illeti meg a családalapítás néhány fennkölt akkordja.

A vendégcsapat tagjai feltűnően sápadtan szemlélték a barátságos mérkőzés nyitányát. Amikor véletlenül fülükbe jutott, hogy a megboldogult futballista vendégjátékos volt, többen közülük papírt kértek, hogy végrendelkezzenek. Az érvényben levő utasítások értelmében azonban a labdarúgó-mérkőzéseket a legcsekélyebb papírfogyasztás mellőzésével kellett lebonyolítani, kívánságukat tehát nem teljesítették. A rendezőség példaként Vízit emlegette, aki éppen akkor lépett fel az ünnepi emelvényre, de nem tartott papírt a kezében. Egy-két bemelegítő köhintés után szabadon kezdett bele ünnepi beszédébe.

- Igen tisztelt sportrajongók és faultokban, valamint férfias belemenésekben edzett labdarúgók! Vajon lehetne-e nagyobb megtiszteltetés számunkra, mint itt állni az ismeretlen középcsatár földi maradványai mellett, mely maradványokat műemlékpártoló bizottságunk máris felkarolta és munkatervébe iktatta?

Az ismeretlen futballista - vagy ahogy a családban becérték: az ismeretlen focista - erőből duzzadó példája példa kell hogy legyen mielőttünk, akik a legkisebb belemenések láttán is hangosan felszisszenünk. Ha valaki igen, akkor az ismeretlen balszélső igazán megérdemli, hogy kalaplevéve álljunk önzetlenül hátrahagyott múzeumi leletei előtt, mert erejét nem kímélve vergődött át egyik térfélről a másikra, és fáradságot nem ismerve botlott a labdába, valamint a megrettent ellenfélbe. Ma még szinte ismeretlen előttünk az ismeretlen futballista mindenik hőstette, de bízunk abban, hogy a sporttörténet - a legelőgazdálkodással vállvetve - tiszta vizet önt a pohárba, és az ismeretlen labdarúgó tettei egykor kötetekre rúgnak. Emléke legyen áldott, sírhantja könnyű, példája pedig ragadós, akár a mézesüveg karimája... Annyi biztos, megtanulhatjuk tőle, hogy kell emelt fővel, zokszó és fölösleges reklamáció nélkül fübe harapni...

Vízi klorofilldús étkezésre buzdító szavait taps követte, majd újból a nászindulóra zendített a zenekar, amiből egyesek arra következtettek, hogy az ismeretlen labdarúgó kétszer is nősült életében. Alaposabb életrajz-rekonstrukcióra azonban már nem jutott idő, mert pályára lépett a két csapat.

A helybeliek szokatlan felszerelése nagyon meglepte a vendégeket. A galmazbabosiak tíz mezőnyjátékosa öt trikóban jelentkezett, mindenik mezbe két-két játékos bújt. Csupán a kapusnak kinevezett virágkertésszel kivételeztek, részint azért, mert neki már nem jutott társ, részint mert a szabályzat nyomatékosan leszögezi, hogy büntetlenül csak egy játékos foghatja meg a labdát...

A virágkertész nem nagyon rajongott a futballnak nevezett oktan és rendszertelen szaladgálásért, de meccs előtt Stucni megnyugtatta, hogy neki nem kell részt vennie a csapatjátékban.

- Taticsek, ha véletlenül magának rúgják a labdát, megfoghatja, de a fő feladata az, hogy vadvirágokat gyűjtsön a kapu környékén, mert mérkőzés után köszönteni akarják a vendégjátékosokat.

A tömbházbeli virágkertész készségesen bólintott, és a pályaválasztást követően, kapuja környékén, hozzá is látott egy mutatós bokréta összeállításához. A mezőnyjátékosok már valamivel nehezebben helyezkedtek el a pályán. Az azonos trikóba bújtatott balhátvéd és balszélső csak feldobott pénzéremmel tudta eldönteni, hogy először a támadó sorban játsszanak-e vagy pedig hátul.

A vendégcsapat játékosait annyira meglepte a páros felállítás, hogy kisebb csoportokba verődve közel fél óráig az emögött rejlő taktikai húzások lehetőségét igyekeztek számba venni. Igaz, ezalatt a helybeliek se jutottak nagyon messzire, mert a nagy füben minduntalan elveszett a labda, s amikor végre megközelítették a tizenhatos tájékát, és a szélső beadásra készülődött, a vele egy trikóban játszó hátvéd visszaindult, arra hivatkozva, hogy bizonytalan kimenetelű kalandokba nem bocsátkozhat, őt a saját kapuja tájékára köti a hűségesküje.

A hátralevő tizenöt perc alatt két vérszegény támadást vezettek a vendégek. A másodikat követően a helybeliek olyan mesterien eldugták a labdát, hogy a félidőt jelző sípszó után egy fűj alól vette ki a leltározási teendőkkkel megbízott veterán szurkoló.

Szünetben a fiúk körbeülték Stucnit, aki sörösüvegeket nyitott ki, a teljesítmény további fokozása érdekében. Egyedül a kertész nem ivott, ő a kész bokkrétával átsétált a másik térfélre, és a tizenegyes pont tájékaról gyepekockákat emelt ki, hogy otthon feljavítsa velük az egy cserépre eső virághozamot. A többiek viszont - főként a bútorfényezők - olyan szorgalmasan nyakalták az üvegeket, hogy amikor felharsant a bírói sípszó, azt kezdték osztani, miként létezik, hogy két bíró fűj a sípjába, mégis egyetlen hang hallatszik.

A rejtély megfejtésére hosszas eszmecsere után sem jöttek rá, így hát feltápaszkodtak, és elhatározták, hogy a második félidőben korszerű, labda nélküli futballt játszanak. Ezt be is tartották, mégpedig olyan pontosan, hogy az ellenük megítélt szabadrúgáskor - amelyet, nyilván, csak vakond túrásról lehetett elvégezni - nemcsak hogy nem álltak sorfalat, de elszaladtak a kapu közeléből, nehogy a Vízi által sugalmazott új taktika csődöt mondjon.

Így jutott a pöttyös a hálóbá befutás előtt tíz perccel. A középkezdesre már nem került sor, mert amire a nagy füben felvándoroltak a felezővonalig, a bíró lefújta a mérkőzést. A közönség egy része fűtült, a vendégjátékosok viszont örömmámorban úsztak, és a tévében látottakból ihletődve, rögtön elcserélték trikójukat a másik csapatéval. Vízi átadta a vendégeknek a mezei virágból szedett gyönyörű bokkrétát, jó erőnlétet és az elkövetkezendő szabadrúgásokhoz természetes vakondtúrasokat kívánva, barátságosan arcul paskolta őket.

- Most már érted, miért kellett elveszítsétek a meccset? - fordult Stucnihoz, miután arcul legyintette az utolsó vendégjátékost is.

- Most már értem. Hat trikó helyett tizenegyet kaptunk. Zseniális húzás volt, mester...

A rezesbanda ismét rázendített. Ezúttal a *Kék Duna* keringőt fűjta, de nem a vendégek, hanem a helybeli focisták tiszteletére, akikkel valóban forgott, keringett az egész világ, beleértve a kétszer nősült, ismeretlen futballista sírhantját is.

Két hét múlva Vízi a *Rozzant Relikviák és Működőképes Műtűrkék* körzeti osztályánál dolgozott. Előléptetésénél figyelembe vették, hogy a „régészeti kutatások szempontjából fehér foltnak számító zöld gyepon - az ellenfél elterelő hadmozdulatainak ellenére - észrevette azokat a stopnimaradványokat, amelyek ma is letűnt idők bokazenéjét idézik fel kifinomultabb fülekben...”

Áthelyezésekor Vízi kedvenc beosztottját, Stucnit is magával akarta vinni, s hogy valami jó állást szerezzen neki, beadványokban ecsetelte kiváló képességeit. A jellemzésekben hosszasan elidőzött annál, hogy Stucni teljesen ismeretlen sírhantok gyöngéd ápolásában szerzett hervadhatatlan érdemeket. Már úgy tűnt, hogy a *Három Lapát* nevű hantolási vállalat alkalmazza virággondnoknak, de a sarki virágárusasszony kiűtötte a ringből. A döntéskor figyelembe vették az asszonyság alapos terepismeretét, és nem utolsó sorban azt, hogy a

hantokról összeszedett virágokat csakis a vállalat kapuja előtt szokta árusítani. A kegyelet hervadó jeleinek szabályos körforgása tehát teljesen biztosított volt.

Vízi pár nap alatt tökéletesen megszokta új karosszékét, sőt az igazgatói kinevezéssel járó papírvágókést is kezdte túrhetően használni. Eleinte ugyan csodálkozott, hogy magasabb körökben ilyesmit tesznek az asztalra szalonnázni, de néhány sikertelen kísérlet után kapcsolt, hogy nem a műanyag kést kell megélezetni, hanem a császárhúst megfőzetni.

Már-már öreg portásokat meghazudtoló fürgeséggel tudta szelni a kalóriadús eledelt, de még mindig nem volt tisztában azzal, mit jelentenek a cégtáblára írt „relikvia” meg „mütyürke” kifejezések. Az ételmaradékot újságpapírba csomagolta, visszanyomkodta újonnan vásárolt diplomatatáskájába, aztán becsengette a kapust, hogy kipuhatolja a furcsa szavak értelmét.

- Maga szerint mi a relikvia és mi a mütyürke? - szegezte neki a papírvágókés pengéjét az előre kigondolt kérdéssel együtt.

A kapus megszeppent, icipici végzettségére meg nagy-nagy családjára hivatkozott.

- Mégis, mit gondol, maga miért kapja a fizetést az állam zsebéből? - csattant fel Vízi.

- Én, kérem, azért kapom a fizetést az állam zsebéből, mert rá vagyok utalva - vallott a portás töredelmesen. - Ha jól utánagondolok, amikor munkába állítottak, annyit tényleg mondtak, hogy a műemlék az olyan emlék, ami mostanában ki van téve szakképzetlen betörők galád támadásainak. De én már akkor frissiben felesküdttem, hogy kész leszek akár nyugodalmas éjszakáimból is lecsípni egy-egy órácskát, hogy műemlékeinken és a nemzetgazdaság szempontjából fontos mütyürökön csorba ne essék.

Vízi hamar belátta, hogy a kapus fogadalmától nem lesz sokkal tájékozottabb, elkérte hát a leltári lajstromot, hogy átfussa. Nem tévedett: a hatáskörébe tartozó apróbb tárgyakon kívül az épületek is fel voltak tüntetve rajta.

I. fejezet: a Rozzant Relikviák, úgymint

1. Egy db be nem fejezett, mérsékelt málldozó irodaépület. (Történelmi nevezetessége: a falakon törökbúza tenyészik. Szakirodalom: „Török hódoltság”, „A törökülés pihentető hatása mindhárom műszakban”, „A törökméz térhódítása az édességgyártó iparban.”)

2. Egy db repedt kanálisfödél, föléje felütött, szakadt sátorral és a sátorban tanyázó félnormás munkásokkal. Megjegyzés: a kanális a *Búvópatak* nevű vállalat hatáskörébe tartozik, sőt a csatornamunkások is oda tartoznak, mihelyt leszállnak a mélybe. (Történelmi nevezetessége: a kanálisban olykor szennyvíz folyik, és ezt már a középkorban is tudták.)

3. Néhány db csonka szobor, csonka torony, csonka bástya, csonka várfal meg egyéb csonka apróságok. (Nevezetességük, hogy már sok évszázaddal ezelőtt is TSONKÁK voltak.)

II. fejezet: Működőképes Mütyürkék

1. Egy db antik keljfeljancsi, félig műanyagból. Kora felbecsülhetetlen, mérete egyelőre ismeretlen.

2. Egy db cirkuszi műlovarnő. Kora felbecsülhetetlen. Mérete, lóval együtt: egy lóhossz. Magassága: öt láb. Indoklás: a ló négy, a műlovarnő egy lábon szokott állni.

Vízi itt elgondolkozott. S ezt onnan lehetett tudni, hogy a papírvágókés hegyét - fogpiszkáló helyett - olyan erősen dugta metszőfogai közé, hogy a műanyag eszköz hegye letört.

- Teringettét! Itt a ló körül bűzlik valami. Meg kell látogatnom a műlovarnót. Helyesebben, meg kell munka-látogatnom, még hozzá minél előbb...

A cirkuszban éppen próba volt. A zenekar azt próbálgatta, hogy a zene ritmusát a szaladó ló lábdobogásához igazítsa, a ló hátán egyensúlyozó műlovarnó remegő lábakon imbolyogva is próbált mosolyogni, a gyeplőt, ostort markoló férfi próbált úgy tenni, mintha legyezgetés közben nem a fodros szoknya, hanem a ló tompora érdekelné. A lovarnó, név szerint Pompinelli Larisza, széttárt karjaival, fején strucc tollal előléptetett pulykaszárnyvégekkel, pici szoknyácskájában úgy festett, mint egy jól táplált, pihés madárka, amelyekkel bármikor megeshet, hogy zuhanórepüléssel közelíti meg az anyaföldet.

Larisza egy különleges átszervezési szempont érvényesítésekor került a Működőképes Műtyürek közé. A nyelvészeti indoklású utasítás úgy szólt, hogy minden működőképes *mű*-vel kezdődő tárgy, élőlény lehetőleg egy intézményhez tartozzék. Így került egy kalap alá a műlovarnó egy működőképes *mű*helyajtóval, amit később a Rozzant Relikviák közé soroltak, majd teljesen kivettek a leltárból, de csak azért, mert előzőleg valaki teljesen kivette a sarkából.

Vízi a határozott fellépés híve volt, s hogy ezt bebizonyítsa, úgy kidüllesztette mellét, hogy a zakója elején levő három gomb betanított cirkuszi bolhákat megszégyenítő fürgeséggel pattant a földre. Vízi felment a zenekar vezetőjéhez, s miután az ártatlan kottafejeket összeütötte, vészjósló hangon közölte:

- A maguk műlovarnóje leltárilag hozzám tartozik...

A zenekar tagjai addig is tisztában voltak azzal, hogy a műlovarnó leltárilag nem tartozik a cirkuszhoz, csak éppen azt nem tudták, hogyan cseppen oda Vízi, és ki ő valójában.

A karmesteri pálca hirtelen megállt a levegőben, a fúvósok düledt szemmel várták a következő intést, hogy pattanó pofazacskójukból kiereszthessék a levegőt, a kecsesen botladozó lónak pedig egyből földbe gyökerezett a lába. Ezt követően Pompinelli Larisza tényleg zuhanórepüléssel közelítette meg a földet, s fejjel úgy beleállt a porond fűrészpórába, hogy egy közelben gubbasztó strucc azonnal konzultációra jelentkezett nála. Mire a művésznőt kiásták, Vízi már mellette volt.

- Ezt tulajdonképpen hogy képzeled? - förmedt rá, s szemében annyi indulat volt, hogy a paripának becézett, edzett csatáló önként lemondott a kockacukorról és félrevonult.

- Mit? - csodálkozott Pompinelli Larisza, és szoknyácskája ráncai közül próbálta kipallani a mosztkályhávalót.

- Amit itt nyilvánosan művel... Azt hiszi, amiért leltárilag működőképes műtyürke, struccpolitikát folytathat?

- Ígérem, nagyon fogok vigyázni, hogy lehetőleg többet ne álljak fejre - szeppent meg Pompinelli, valami működőképes ellenőrt sejtve Vízi személyében.

- Nem arról van szó! Sőt, ellenkezőleg, csak valami hasonlóról van szó - harsogta Vízi. - Ha ez így megy tovább, a munkavédelmi ülésen ön lesz az a negatív példány, akit én, az új igazgató feldolgozok, mert fütyül a rendelkezésekre és a pecsétes papírokra. Hogy merészel maga fél lábon utazni egy mozgásban levő ló hátán? Nem gondolja, hogy ezzel meg-

kérdőjelezi az önbe fektetett tanítási költségeket? Hogy pontosabban fejezzem ki magam: a tanítási költségek megtérülésének lehetőségét. Ha lepottyán a lóról, annak ki issza meg a levét? Csakis a rokkantak pénztára meg a betegsegélyző...

- De kérem, tessék elhinni, ez egy teljesen rendhagyó eset volt. Az ilyesmi velem nagyon ritkán szokott előfordulni...

- Fenét, engem nem lehet átrázni. Ez nem rendhagyó eset, ez egy lóhagyó eset volt - javította ki Vízi zsonglőri ügyességgel.

- De különben is - emelte fel hangját -, micsoda műlovarnő, aki nem műlovon lovagol?

- De kérem...

- Ne kérjen semmit! Vegye tudomásul, hogy én, az új főnöke, nem tűröm, hogy fél lábbal a lovon legyen, féllel pedig a sírban.

- De kérem...

- Mondtam már, hogy ne kérjen és ne feleljen. Különben is, aki kérni akar valamit, az fogalmazza meg írásban, és menjen el vele az iktatóba! Vegye tudomásul, ha ez így megy tovább, levágom a veszélyességi pótlékát! De hogy ne menjen így, intézkedni fogok... Kizárólag a maga érdekében... Hamarosan közben járok, hogy a műlovarnő alá egy műlovat adjanak, ahogy az dukál. Beszerzünk egy csinos falovat, azt néhány férfi kerekeken körbetolja. Persze felszerelnek rá egy kimustrált hídkorlátot is, hogy legyen amibe megkapaszkodjék. Világos? Nem akarom, hogy a működőképes műtűrkék közül át kelljen helyeznem a rozszant relikviákhoz bokaficam vagy csonttörés miatt. Megértette? Nem kérdeztem!

Amire Vízi atyai intelmeit befejezte, nemcsak a fúvósok pergamenszerű pofazacskója, de még a nagydob is leereszkedett...

Miután visszatért az irodába, munkafüzetébe a jól végzett munka örömével írt be néhány szót a Pompinelli Larisza neve után: „Műlovarnőm munkabaleseti lehetőségeit - egy hídkorlát közbeiktatásával - orvosoltam. Ezután rend lesz ott, fegyelem és körültekintő kapaszkodás...”

A munkafüzetet visszaakasztotta az ajtóbélésbe vert munkaszegre, aztán ismét elővette a leltári lajstromot.

- Most a csatornamunkások következnek - mondotta magában, és keskeny diplomatatáskájába igyekezett bepréselni egy pár terepjáró gumicsizmát.

Ebben a pillanatban lépett be a portás, aki Air Mail feliratú, díszes szélű levelet hozott. Vízi átvette a borítékot, majd becsengette a kapust, és átadta neki:

- Szeretném, ha pár percen belül átvehetnem a mai postát...

A kapus elérte a célzást, szalutált, elrohant a legközelebbi étkezdébe, kölcsönkért egy viszonylag ép zománcú tálcát, rátette a borítékot, s azzal visszament Vízihez.

- Tessék parancsolni! - mondotta, s szemmel láthatóan kínosan ügyelt arra, hogy a boríték becsületén zsírfolt ne essék.

Vízi másodszor is kézbe vette a borítékot, s miután a törött papírvágókéssel elfogadhatóan megtisztogatta körmeit, két ujjal addig csipegette a boríték szélét, amíg ki nem esett belőle egy ujjlenyomat-gyűjteménynek tűnő étlap. Hátlapján szálkás, egymásra dülő betűkkel ez állt:

„Kedves Relikvia és Mütürke Vezetőség, kedves Új igazgatónk! Ezen pár sorainkkal kívánjuk tudatni, hogy a tengernek partjára szerencsésen megérkeztünk, melynek párját tiszta szívünkől kívánjuk. Szülővárosunk kanálisaiban gyalogszerrel boldogultunk, azután biciklipumpával felfújtuk a gumicsónakot, és különféle folyóvizek hátán lefelé csorogva kikötöttünk itt, ahol egy otthoni madár sem jár, de rengeteg a fürdővendég. Az otthoni sátrat ütöttük fel, azt, amelyiket a kanális fölé szoktunk tenni, hogy a csatornába ne potyogjanak elővigyázatlan elemek, és párolgó levesünkbe szórakozott legyek.

Erről jut eszembe - jobban mondván, eszünkbe, mert többes számban vagyunk -, hogy itt, a tengerparton kevés a fóka, de sok az eszkimó. Vagyis: kevés a vendéglő, és nagy fókavadászat folyik, hogy evéskor horogra akadjanak a pincérek. Első nap kinéztünk magunknak valami »menü fixet«, ami onnan kapta becses nevét, hogy fix, hogy egy óra leforgása alatt sem hozták ki.

Ám amikor nagy okosan kitapasztaltuk, hogy a pincérek jól kivehető, vagyis meghatározott útvonalon közlekednek, kollégánk, Lecsmér, egy hegesztőpisztollyal eltérítette az egyiket. Ugyanakkor azt mondta neki angolul, hogy «huj-duj-duj», amiből a mártásmájszter azt gondolta, idegen eltérítő vagyunk, és rögtön megadta magát.

Nem mondhatom, prima porózus cipőtálpát szervírozott, s melléje olyan borsót, amit vérengzőbb vadászok a sörétespuskába szoktak tenni. Amikor ezt több szolamban is szóvá tettük, azt ígérte, ha tudjuk tartani a szánkat, jön a meglepetés. És jött is, mert mi tartottuk a szánkat, mégpedig nyugtatomb képében. Három-négy lapot is igénybe vett, és mi, a balekok, azt hittük, valami jó folytatásos regényt ír, de mint kiderült, egyetlen csonka ceruzával olyan számoszlopot emelt, ami meghaladja elemi fokon szerzett ismereteinket. Pedig dicsekvés nélkül állíthatjuk, hogy annak idején eljutottunk egészen a pozitív végtelenig, ami nagy haladás volt akkor, amikor még voltak visszahúzó erők.

Miután többszöri zsebkutatást rendeztünk saját ruháinkban, lepengettük a végösszeget. Akkor bizalmasan a fülünkbe súgta, nem venné rossz néven, ha adakoznánk a Nemzetközi Baksis-alap javára. Valami ficnit vakart elő, és azt állította, hogy az ENSZ felmérései alapján sok még az alultáplált pincér, akinek egyelőre csak szerény gépkocsira futja. Ekkor határoztuk el mi is, hogy visszatérünk szerényebb kereteink közé, vagyis a tengerparti fővényre, és csakis a magunkkal hozott karbidlámpával főzünk. Ha otthon, a munkasátor alatt tudtunk vele municípiumi szinten kotyvasztani, akkor miért ne tudnánk itt, a messzi távolban?

A szurokfőző üstöt befogtuk tokányok és egyéb ingyencségek készítésére. Néhány napi kísérletezés után olyan gyakorlatra tettünk szert, hogy most csak úgy duvadnak hozzánk a fürdőzők, mintha vadnyugati filmet vetítenénk az öreg John Vénnel megtűzdelve.

Sajnos, arra már nem voltunk képesek, hogy legalább pult alatt székeket kerítsünk, így ki kellett írjuk a sátorkantinra, hogy *Török tokány karbid módra*, ami azt jelenti: csak azokat szolgáljuk ki, akik törökülésben foglalnak helyet a homokon. Ez jó is, mert ezáltal kiküszöböltük a tolongást, hiszen ülve elég nehéz egymást megelőzni és tolongani. Most jut eszembe, pontosabban eszünkbe, mert mi összetartunk, hogy volt egy költői hajlamú vendég is, aki direkt firmafestőnek adta ki magát. Ő mondotta, kóserebb lenne, ha az lenne kiírva: *Török tokány morbid módra*. Ez hamarosan be is következett, mivelhogy egyetlen adag morbid tokányért személyesen átpingálta a feliratot, és mi nem bántuk, mert többen mondták, hogy a firmának is meg kell legyen a sava és a borsá.

Tehát - vagy ahogy Lecsmér mondaná: szó, ami szó - egyelőre megáll az ész, olyan jól virágzik új iparágunk, melynek párját szívből kívánjuk kedves mindnyájuknak. Ha a sors szeszélye erre találná vetni, ne kerüljenek el, mivelhogy az élet gyorsan tovaszáll, mint a birkatokány párája, amint azt a szív küldiben szokták leszögezni a rádió hullámhosszán.

A messzi távoból üdv, elsősorban Bali, azután Lecsmér és stb-iek kivétel nélkül.

Ui. A hazamenést illetően egyelőre nem döntöttünk, úgy gondoljuk, ha kanálisdugulás lesz, az csak jól fog, mert akkor sok reklamáló fél meggyőződik arról, hogy nem mi vagyunk az okai...

Még egyszer mi, Baliék."

Vízi dühében akkorát csapott az asztallapra, hogy az intarziás technikával rárakott virágokban azonnal megállt a nedvkeringés.

- Úgy kirúgom őket, hogy a lábuk sem éri a kanálist! - kiáltotta.

- Azt nem lehet - jegyezte meg higgadtan a kapus, miközben mutatóujjával apró kanálisfödeleket rajzolgatott a zsíros tálcára. - Egészen pontosan: csak félig lehet kirúgni őket, de én azt hiszem, félig nem érdemes.

- Hogyhogy nem lehet egészen? - ámult el Vízi.

- Amint látni tetszett, a leltárból is kiderül, hogy a csatornamunkások csak akkor tartoznak a Rozzant Relikviához, ha a kanálisfedéllel babrálnak. Vagy ha kártyáznak a lyuk felett. De ezt én teszem hozzá, saját tapasztalataim alapján. Mihelyt leereszkednek a kanálisba, attól a szent minutumtól kezdve a Búvópatak hatáskörébe lépnek. A fizetés felét onnat kapják, sőt úgy tudom, le is tettek egy félnormás esküt, hogy lelkiismeretesen bujkálni fognak, ahogy azt a Búvópataknál elvárják az alkalmazottaktól.

- Lehet, hogy életbe léptettek olyan papírformaságokat, amikre ez van leszögezve, de én akkor sem hagyhatom, hogy a munkaerő elszivárogyon a Rozzant Relikviától. Egy ilyen nagy jövőjű cégnek a folytonosságra, sőt a fiatalításra is kell gondolnia... - érvelt Vízi inkább magának, semmint a kanálisfödeleket maszatoló kapusnak.

- De hát nem vándorolt el... - dünnyögte amaz.

- Nem, csak fizetés nélküli szabadságra csónakázott engedély nélkül. Az igazgató engedélye nélkül...

- Már hogy ment volna fizetés nélkülre? - hökkent meg a portás ekkora naivság hallatán. - A példás eltűnésért tán még prémiumot is kapnak a Búvópataktól. Máskor is így szokták. Munkaruhában leereszkednek a csatornába, s két-három hét múlva ugyancsak munkaruhában felbukkannak ugyanott. Hogy közben a tengeren is voltak? Ahhoz kinek mi köze? Nem igaz?

- Nem igaz! Nem igaz! Ha a Rozzant Relikviától kapják a fél fizetést, akkor napi négy órát üljenek abban a rozszant sátorban, ami nálunk van nyilvántartva! Ha meg ez nem tetszik nekik, dolgozzanak annál a föld alatti csermelynél, de a sátrat kimosva, kivasalva adják le, hogy tegyék vissza a raktárba.

- Az kizárt - közölte röviden a kapus.

- Miért lenne kizárt?

- Azért, mert a kanálisból máshol nem tudnak a felszínre jönni, csak azon a kanálislyukon, amelyik hozzánk tartozik. Az egyik vállalat a föld gyomráért felel, a másik pedig a gyomorszájáért. Mindig ezt mondta a régi igazgatónk, akit direkt a belgyógyászatról helyeztek hozzánk, ahol valami fő hordágytologató volt.

Vízi tehetetlen dühében ezúttal a portás kabátjának válltömésére csapott, s ettől akkora porfelhő kerekedett, hogy csak iránytűvel találták meg a kijáratí ajtó kilincsét.

- Akkor elmegyek a málladozó irodaházhoz - határozott Vízi. - Ott biztosan van élet.

Vízinek igaza volt... Amikor a málladozó relikvia körüli összkomfortos barakkokhoz ért, már élénken süttöttek a tojásrántottát, pedig még csak hajnali nyolc óra volt. A koránkelők egy része az irodaház mellett épített olimpiai medencében úszkált, mások a bitumenes röplabda-pályán végeztek bemelegítő mozgásokat a naponta tervbe vett vakoláshoz.

A barakk-mozi reggeli előadása megkezdődött, s a tenispálya mellé is odahúzták már a gumislagot. Gondos kezek öntözőrőzsát szereltek a gumicső végére, de teniszhaló helyett egyelőre négy-öt, egymás mellé tett kavicsrostát használtak. A szabályos időközökben kiutalt meszet a stagnáló építkezésnél nem tudták elhasználni, emiatt naponta többször is megvonalták a tenispályát, méghozzá olyan vastagon, hogy egy idő után masszív mészpálánk vette körül. Így váltak fölöslegessé a labdaszedésre befogott inasok, de nem eresztették szélnek őket, hanem ideiglenesen áthelyezték a kézilabdapályára kapufának. Ez egyáltalán nem bizonyult könnyű foglalkozásnak, de mindenik kék foltért egy méter patyolatfehér ágyneművásznat utaltak ki nekik „a munkahelyi vizesborogatás egyik komponenseként”.

Vízi először a félkész irodaépületnél nézett szét, s meglepetten tapasztalta, hogy a méternyi magas, málladozó falakon, de főleg az általuk határolt szobányi parcellákon gyönyörű törökbúzák pödrik bajszukat.

A munkazaj hivatalosan hat órakor kellett volna hogy kezdődjék, ám az építők maroknyi lelkes csoportja vállalta, hogy a környékbeli lakók kérésére meghosszabbítja az éjszakai csendrendeletet. A csoport tagjai annyira igyekeztek érvényt szerezni a pannókra kiírt SÍRI CSEND jelszónak, hogy ha egy írástudatlan légy zümmögni kezdett, lapáttal agyoncsapták. Ilyenkor a lapát nyele rendszerint darabokra tört, de ezt - leltárilag - a kultúra oltárán hozott áldozatnak tekintették, mert a légycsapkodók a *Halbicska* nevű munkatelepi faragóköri tagjai voltak. Szabad idejükben szerszámnyeleket, főleg lapátnyeleket tetováltak, mélyfaragással. A csoport egyébként büszke volt arra, hogy az öt év óta épülő irodaház falainál a zajtalansági szint jóval meghaladja az országos átlagot, s ezt egy kovácsoltvas keretben elhelyezett grafikon még szemléletesebbé tette.

Vízi a rövid terepszemle után egy bokoraljban rozsdázó talicskába ült, onnan figyelte a telepi pezsgést. Tíz órakor megérkezett a munkavezető. Kocsiját köhajtásnyira hagyta, s a magánparkolótól lábujjhegyen közelítette meg a telepet, hogy árnyékban szundító beosztottjait nehogy felébressze. Az ébrenlevőket barátságosan hátba veregette, majd megkérdezte tőlük, mit álmodtak.

Utána sorsot húztak, hogy ki keresse meg a betonkeverőt. Ez gyorsan ment. Tizenegy tájt már zúgott a gép. A keverő belseje szokatlanul tiszta volt, s a figyelmes szemlélő azt is észrevehette, hogy a két betonkeverő szakember nem lapáttal, hanem malteroskanállal öntögeti bele a kevernivalót. Tíz perc múlva kész volt a kevert, s aki kért belőle, levette műanyag védősisakját, és fegyelmeszeten sorba állt.

Vízinek messziről csak az tűnt fel, hogy a betonozók hajadonfőtt járkálnak. Egyszerre lépett ki a bokorból és az inkognitóból.

- Májszter úr, nem gondolja, hogy ebből még baj lehet?

- Miből? - hökkent meg a munkavezető.

- Abból, hogy az emberek védősisak nélkül járkálnak, és hogy én vagyok az új igazgató. Miért nem húzzák fel végre legalább az első emeletet?

- Az lehetetlen... - hebegett a mester.

- De hiszen ember van, téglá van...

- Eddig minden stimmel, igen tisztelt igazgató úr. A kukoricához azonban nem szabad nyúlni. Azt a *Kertnélküli Kertészek Kezelősége* tartja nyilván, és ők görcsösen ragaszkodnak minden talpalatnyi helyhez.

- De hogy kerül ide a törökbúza?

- A tudósok szerint a törökök hozták be, de az őszintét megvallva, én még mindig ingázó munkásaimra esküszöm. Hajdanán, a tízórai szünetben itt, a fundamentumon malmoztak két-három órácskát. S falusi származású ember mivel malmozik? Kukoricával... Néhány szem a földre hullhatott. Amikor kikelt, éppen erre járt egy kertnélküli kataszteri ügynök, és erélyesen azt mondta: idáig s ne tovább! Akkor, ha jól emlékszem, épp az ötödik sor téglánál tartottunk. Azóta az a pár sor téglá is jórészt elporladt, s jelenleg mindenik szoba helyén kísérleti parcella van. Egy híres agrárszakember szerint pár év múlva egészen pontosan fogjuk tudni, hogy a tervbe vett ebédlő vagy a fürdőszoba helyén nagyobb a hektárhozam.

- Szóval ezért kénytelenek egy helyben topogni... - enyhült meg Vízi.

- Hát persze. Kimondottan nemzetgazdasági érdekből. De az is igaz, hogy mi már megszoktuk a Rozzant Relikvia kebelében. Ha tető alá kerülne az épület, valamelyik nagyokos a főnökségről rögtön kiagyalná, hogy nincs mit keressünk ennél a jó nevű anyavállalatnál. Szóval átpakolnának valami modern relikviához. Sőt én attól tartok, amilyen rövidlátók egyesek, egy hoppra még az igazgatói állást is megszüntetnék.

- Csak nem? Maga ezt komolyan gondolja?! - szeppent meg Vízi.

- Erre mérget vehet. Nem most szálltam én le a tapétáról. Ha jól megszámláljuk, legalább negyven esztendeje falazok. Az én munkakönyvemet kétszer is renoválták, hogy belefértjen az én odaadó aktivitásom...

- Mi a véleménye, jól fogna, ha elmondanék egy rövid, lelkesítő beszédet arról, hogy milyen fontos a vállalati hűség, a fegyelem, és aki lassan jár, az nem üti meg a bokáját? Egyáltalán használna valamit? - puhatólózott Vízi.

- Hát, bizony nem ártana - kapott az alkalmon a munkavezető. - Egyedül már alig vagyok képes ezeket az embereket lebeszélni az olyan primitív, elavult műveletekről, mint a betonkeverés, falrakás. Itt van például ez a lépcső... Földszint nélkül, ugye, az emeletet nem húzhattuk fel. Az emeletre vivő lépcsőt viszont valami rossz beidegződésből ők mégis megöntötték. Tessék megnézni! Úgy fest, mintha az égig érő lajtorja cementmakettja lenne...

Vízi biccentett, és többször is megköszöri torkát. Ez azt jelentette, hogy a lelkesítő beszédet komolyan gondolta. A munkavezető először fütttyenteni akart, hogy maga köré gyűjtse a munkásokat, de amikor eszébe jutott, hogy egyesek közülük még alhatnak, csendesebb rekrutálási módszerhez folyamodott. Lábujihegyen az úszómedencéhez ment, és leengedte belőle a melegített almasamponos vizet. A fürdőzők hamarosan köréje gyűltek, mert ő szokta kiosztani a törülközőket. Intésére ekkor lépdelt fel a cementlépcső legfelső fokára Vízi.

- Kedves dolgos, munkára termett barátaim! Örömmel szereztem tudomást arról az önuralomról, amellyel kirobbanó temperamentumotokat immár évek óta fékezni igyekeztek. Valóban nem csekély önuralomra, s legalább dupla adag önszuggesztióra van szükségetek... Cseppet sem könnyű a munkára termett - akarom mondani, a fáról a munka kedvéért lemászott - embernek zárt medencében lubickolnia akkor, amikor két szép, dolgos tenyerében felsajog a munkavágy.

Tudom, hogy az a kevés kukorica, ami itt terem, egyelőre nem nyom annyit a világ élélmezésének konyhai mérlegén, amennyit kellene, de ne feledjétek, hogy egy csempézett fürdőszoba még beépített porcelán papírtartóval sem húzza le a másik serpenyőt. Jobb, ha tőlem tudjátok, az idő majd minket igazol. Pontosabban titeket, és azt a kertkezelőséget, amely e nagy városban - szobányi parcellákkal egyelőre - megtörte a szántóföldi növénytermesztés lehangoló egyhangúságát. Nincs tehát mért restelkedjétek e fel nem húzott falak miatt. Ellenkezőleg: a kiutalt anyagból elkészült üdülő- és sporttelep, valamint a zajsint állandó csökkenése mind, mind a ti dolgos kezetek munkáját dicséri. És van-e szebb, van-e felemelőbb a teljesítménygörbe hangtalan, egyszólamú dicséreténél?

Még a kérdőjel ott ágaskodott egy emelet magasságában, amikor Vízi véletlenül egy meglazult téglába rúgott, majd üggyel-bajjal lekászálódott a lépcsőről. Szavait gyér taps és sűrű törmelék hullás követte.

Másnap Stucni a következő táviratot kapta:

„Azonnal jere stop érdemes sport mester lehetsz stop a munkatelepen stop sok beosztottal stop fő az edzés sőt majd fő a teljes kukorica is stop ne T tovább felkiáltójel idézőjel vissza.”

Stucni valóban a lehető leggyorsabban: táviratilag érkezett. Ingóságait teherpoggyászba tette. Ingóságai közé tartozott egy darab kacsalábon forgó magánvilla, amelyet vakolt tyúkölként adott fel a vonatra. A verandát díszítő szarvasagancsot ruhafogasként postázta, a beépített ruhásszekrényt pedig nagyobb méretű vakablakként.

Az érkezése utáni napon Stucni már a telepen dolgozott. Vízi előzőleg elintézte, hogy a régi főmestert soronkívül elküldjék levelezői tanfolyamra bélyegragasztónak. Szenvedélyes hangú ajánlásában hosszasan ecsetelte, hogy a főmester - aki bizonyítottan asztalosivadék - a szomszédok tanúsága szerint, gyermekkorában rendszeresen belenyalt apja enyvesdobozába. Ez pedig kétségtelenül amellest szól, hogy a bélyegre kent vékony enyvréteg igen kellemes gyermekkori emlékeket fog felébreszteni benne. A levelezői tanfolyam bélyegragasztói szakának elvégzése tehát nemcsak az építkezési vállalat szempontjából lesz hasznos, hanem az egyén szempontjából is, akinek hat hónap alatt bőven lesz alkalma arra, hogy felidézze magában a gyantaszagú gyaluforgács ropogását, a tejfölként bőrdző enyv illatát, s nem utolsósorban az atyai nyaklevesek ízét, zamatát.

Stucni a megüresedett főmesteri állásban főedzői szerepet töltött be. Már utazás közben elhatározta, hogy megszervezi a *Lassú Víz Partot Mos* nevű sportegyesületet, hogy valami újat, meglepőt vigyen be a sablonos telepi életbe. Teljesen egyéni válogatási meg edzési módszereket alkalmazott. A kosárlabdacsapat tagjait úgy válogatta ki, hogy a veszteglő toronydaruval felemeltette magát a magasba, és egy dunyhából szórni kezdte a tollakat. Akiknek sikerült olyan magasra ugrani, hogy össze tudtak szedni egy közepes pihepárnára valót, azok helyet kaptak a keretben.

Ezután a mélyvízbe dobta a fiúkat. Előzőleg azonban egy-egy talicskakereket kötött a nyakukra. Aki a kerékkel is flottul lebegett a víz felszínén, az máris a kézilabdacsapat tagjának érezhette magát. Aki nem lebegett, azt beosztotta iszaptakarítónak a medence aljára.

A kemény kéz némi elégedetlenséget szült, de Stucni nem hátrált meg. A teniszütők helyett hóhányó lapátot adott beosztottjai kezébe, s az új szabályzat értelmében az nyert, aki úgy megütötte a labdát, hogy azt a salakból csak mélyfúrással lehetett felszínre hozni. Ez ellen - igaz, hogy erőtlenül - a telepi geológuscsoport tiltakozott, mert az időszakos talajpróbákat addig a kapásnövények tövéből vették, a föld mélyrétegeibe került labdákért viszont fel kellett állítaniok az egész felszerelést.

Stucni érkezéséig az volt vonzó a telepen, hogy mindenki akkor hódolhatott szenvedélyének, amikor akart, és úgy, ahogy kedve tartotta. A dominózók csakis sötétedés után voltak hajlandók játszani, mégpedig macskaszemmel díszített cementkockákkal. Stucni azonban a viszonylag kevés mozgással járó dominót nem ismerte el telepi sportágnak, sőt a macskaszemeket a vízilabdázók fürdőnadrágjára szereltette, hogy pontosan nyomon követhesse víz alatti mozgásukat.

- Én már torkig vagyok ezzel az olimpiai pancsikálással - tört ki egyszer az egyik melós az éjszakai pillangóúszás után.

- Tudjátok mit? - kapta fel a fejét egy iszaptakarító. - Ha már úgy alakult, hogy nem rakhatunk falat, nem vakolhatunk, szervezzük meg az amatőr malterlöttyintők mozgalmát. Abban legalább fél gőzzel hódolhatunk régi szenvedélyünknek. Sőt az is lehet, hogy valamelyik vakolat-vetélkedőről elhozzuk a nagydíjat...

Többen is bólogattak, a kosarazók viszont nemigen rajongtak az új ötletért.

- No és? Ha megkapjuk, mondjuk, a vaktában vakolók érdemoklevelét? Az a papír még ablakpucolni sem jó, olyan kemény kartonból készül...

- Mi viszont torkig vagyunk a víz alatti kerékvontatással - prüsszöltek az úszók.

- Hóhányó lapáttal teniszezni... ki hallott még ilyet?

- S hát a mélyfúrás? - fakadt ki az egyik geológus.

- Ma már a szakképzettebb giliszták sem mennek fejjel a falnak, akarom mondani, a földnek. Ha lehet, ma már azok is vízszintes irányban korzóznak, úgy három centivel a felszín alatt, a porhanyó talajban. S ha valamelyik stréberkedik és mélyebbre ás, azt rögtön kiközösítik a gyűrűsférges népes családjából. Mi viszont állványokat szerelgetünk, s olyan nekibuzdulással fúrunk, mintha azért szálltunk volna le a fáról, hogy utána a gyökerek közt matassunk.

- Tenni kell valamit...

- Tudjátok mit? Énekeljünk el egy szép, régi munkadalt: „Az élesdi csárda ki van festve...”

- Az nem elég - legyintett valamelyik önkéntes légyecsapó a Halbicska nevű telepi faragóköri tagjai közül.

- Mi lenne, ha titokban folytatnók az építkezést?

- Tudod, mi lenne? Nyilvánosan megszegnők a törvényt. Azt, amelyik védőszárnyai alá vette a törökbúzákat.

- Ide figyeljete! Nekem egy ügyvéd haverom azt mondta, mindenik paragrafus mellett szoktak hagyni egy kikaput. Mi lenne, ha a kihágás után eliszkolnánk azon?

A kirobbanó ellentéteket, időlegesen, a betonkeverő meghitt, monoton zümmögése simította el. Stucni a régi hagyományon mindössze annyit változtatott, hogy az élsportolók több kevertet kaptak, mint a többiek.

Egyik nap a Vízi címére újabb levél érkezett. A Rozzant Relikvia kapusa azonban hiába szaladt el tálcáért a közeli étkezdébe, mert azt székenülőből épp akkortájt alakították át talponállóvá. Elloholt hát a legközelebbi express büfébe, ahol kétórai álldogálást és egy merész kézmozdulatot követően sikerült szert tennie egy csorba szélű tálcára. Ám mikor a levelet átnyújtotta rajta, Vízi kissé méltatlankodott a tálcaszínvonal érezhető esése miatt, a portás azonban diszkréten figyelmeztette, hogy ezen nem Air Mail, hanem Loco felirat szerepel. A jelenlegi megszigorított rendelkezések értelmében pedig a műanyag tálca is luxusnak számít, mert a helyileg postázott levelet legfennebb egy ütött-kopott pléhtányér illetné meg.

A levél átirat volt, s ez mindjárt az első sorokból kiderült.

„Mi, a cirkusz vezetősége, átírunk a Rozzant Relikviák és Működőképes Műtyürek osztályára azon ügyben, hogy anyagilag a csőd szélén állunk, és ha ez így megy tovább, részünkről nem következhet semmi más, mint egy-egy előre megfontolt szaltó *mortale*. Arról van szó, hogy az eddigi előadások fénypontja: a Borzderes-, valamint a Pejko-díjakkal kitüntetett műlovarnő, Pompinelli Larisza az újonnan bevezetett deszkaparipán nem nyeri el becses nézőink tetszését, s ily módon úgy megcsappant a forgalom, hogy a jegycsípők két jegy kezelése közben veszik ki nyári szabadságukat. Nyomatékosan kérjük tehát rehabilitálni az előző intézkedés során kibuktatott csatalovát, vagy valamilyen más úton visszatornászni a magasba nézőink számát. Amennyiben nem, úgy erélyesebb eszközökhöz fogunk folyamodni.”

Aláírás: Nemfontos

(Pecsét helyett: egy oroszlán mancsának körvonalai)

Vízi a telefonhoz lépett.

- Halló! Stucni! Ide figyelj! Van egy kis cirkusz... Jobban mondva, egy kis galiba a cirkuszban. Arra kérek, holnaptól kezdve küldj mindennap vagy harminc embert az előadásokra. Valami tudományos hantával add be nekik, hogy ez kötelező felkészítő a magasban dolgozó munkásoknak.

- Magasban dolgozó? - töprengett Stucni. - Egy pillanat, egy pillanat! Hoppá, megvan!!! „Tériszonytani kurzus a kőműveseknek...” Remek ötlet, nem? Szavamat adom, csak azokat fogom felmenteni, akik írásban adják, hogy ezután kizárólag pincelakásban dolgoznak...

Másnap Stucni közölte beosztottjaival, hogy az alapozó edzéseket ezután, időnként, meg kell szakítaniuk a tériszonytani kurzus miatt, amelyet a kőművesek egyöntetű óhajának figyelembevételével a cirkuszban tartanak. Szavait kitörő örömmel fogadták. Főként azok dobálták magasba védősisakjukat, akik a gyenge teljesítmény miatt lábukra kötött vonatkerékkel vakvágányon vesztegeltek, s ráadásul fekbért is kellett fizetniök.

A jelzett időpontban elegáns turistabusz húzott az őszkomfortos barakkok mellé, és a kurzus résztvevői - nyakkendősen, frissen vasalt munkaruhában, spirálfüzettel és ácszeruzával felszerelve - beszálltak. Az első nap jól mulattak. Leginkább a magasban dolgozókat, a légtornászokat figyelték, de lenyűgözte őket a hastáncos is, aki tele hassal is olyan filigrán figurákat

tudott felmutatni, amilyent közönséges halandó éhomra sem képes produkálni. A legjobban azonban akkor szórakoztak, amikor Pompinelli deszkaparipája megellett, és egy préseltlemez-csikónak adott életet a porond sarkában.

A második nap már kissé unták ugyanazt a mutatványt, a harmadik nap csapd le csacsival ütötték agyon az időt, két hét múlva azonban a cirkusz szó hallatán többen is enyhe émelygést éreztek a gyomruk tájékán. Egyre többen jelentettek beteget, sőt akadt olyan is, aki hetente kivetette a vakbelét. Hogy a sok műtétől megkímélje magát, cipzárt tétetett a megfelelő hasi tájékra, s ennek megvolt az az előnye, hogy háromnaponként a villámzár javító mesterhez is elkérezhetett.

Stucni jó vezetőhöz illően arra törekedett, hogy jó példával járjon elől. Az első sorban foglalt helyet, igaz, nem annyira a bárdolatlan hídkorlát látványa vonzotta, hanem a műlovarnó valamivel formásabb lába. Amikor észrevette, hogy a cipzár-divat futótűzként terjed a tériszonytani hallgatók között, bekopogott Vízihez, hogy a szembeszökő létszámcsökkenés megakadályozására kiötljenek valamit.

Mielőtt kieszelték volna, hogy miként lépnek a pszeudo-vakbelemek tyúkszemére, csergett a telefon.

- Halló! Halló! Igen, itt Vízi beszél a Rozzant Relikviától. Micsoda? Búgópatak? Búvópatak? Ja, persze, a testvérvállalat. Köszöntöm, igazgatókolléga. Na mi újság, mi újság? Mi...? Hazajöttek a csatornamunkások? Csak kerüljenek a szemem elé, majd én megmutatom nekik! Lesz itt nemulass morbid módra...! Micsoda? Nyertek? Még díszoklevelet is? Hát ez hallatlan! Egyenesen hihetetlen. Esküdni mernék, hogy valami nemzetközi csatornát dugaszoltak ki... Morbid tokány török módra? Igen, igen. Említettek valami ilyesmit. Hogyne, emlegették a kanálisfödelet is. Írtak egy takaros, rövid munkajelentést. Mit? Mit? Nekem? Pontosan nekem kell köszönteni őket? De hiszen... Ja, a kanálisfödél miatt. Jó, jó, most már értem. Világos. A viszontlátásra. Rohanok...

- Ide figyelj, Stucni! Jó hírem van. Nyertek a fiaim a török tokánnyal. Képzeld, egy egész berbécshosszal előzték meg az isztambuli profi tokányfőzőket. Én fogom felköszönteni őket. Ha akarsz, jere velem, de nyomás...

- Ezt nem értem. Miért nem a Búvópatak üdvözli őket? Azt hallottam, a Búvópatak felségvizein szoktak csónakázni.

- Nem ilyen egyszerű a dolog. Amikor elmentek, nehezeknek magukkal vittek egy kanálisfödelet, s azt a zsűri a csapat emblémájának nézte a versenyen. Márpedig, ha a kanálisfödél, akarom mondani, az embléma a Rozzant Relikviáé, akkor a beszédet is annak az igazgatója kell hogy elmondja...

Amikor a fülledt, zsúfolt terembe léptek, már csak néhány számozott állóhely volt üres. A város legelegánsabb éttermeit öt-öt amatőr kotyvasztó képviselte, a felszolgálókat pedig néhány szendergő alak a *Kétbalkezesek Klubjából*. A nap - mármint a tengerparti nap - hősei már az emelvényen ragyogtak, és a kupagyőztesektől ellesett pózban tartották fejük fölé a kotyvasztóvetélkedő nagydíját: a kézműipari eljárással kormozott hatalmas üstöt.

Vízinek már arra sem volt ideje, hogy nyakkendőjét, amelyen több színnyomásos balerina piruettezett, alkalomhoz illően kiszabadítsa nadrágszíja szorításából. Amikor a dobogóra kellett lépnie, a balettező hölgy egyik lába még mindig derékszíja szorításától zsibbadzott.

- Fiaim! Vagy ha nem veszitek rossz néven, testvéreim! Testvéreim az ínycsiklandozó szagokban és az öklömnyi párákban! Ha valaki tudja, mi egybegyűlt főzicskélők, fogyasztatók tudjuk, mit jelent a tengerparti mostoha körülmények között, piszkos moszatok és alattomos algák társaságában előteremteni azt a majoránnás, gyömbérízű, morbid szagú birkatokányt, amely meghozta nektek a babért. Tán mondanom sem kell, mekkora örömmel tölt el minket ez a kormozott üstnek álcázott kristályserleg, mely az elkövetkező időkben a szeme előtt kell hogy ragyogjon minden meggyőződéses tokányfőzőnek. Köszönöm nektek, fiúk, hogy városunk kanálslyukaira ezután nemcsak repedezett kanálsífődelet, hanem hervadhatatlan babérkoszorút is helyezhetünk. Ezt csak jelképesen mondom, de ez így is van rendjén, mert a babérlevél importáru, és bizony nagy felhajtásba kerül, amíg kiköt nálunk. Most pedig búcsúzzunk egymástól egy neves, jó ízlésű hadvezér ínycsiklandozó szavaival: „Jöttem, láttam, ettem”...

A Vízi szónoklata csak olaj volt a tűzre. Arra az aragázzal táplált, kék lángú tűzre, amely fölött már lelkesen sistergett a zsír. A röpgyűlések mintájára szervezett röpbankett a késő délutánba nyúlt, emiatt Vízi meg Stucni a kőműves-műszak lejárta után ért ki a telepre.

Nem hittek a szemüknek. A kétemeletes irodaépület teljesen elkészült. Az építőknek még arra is volt gondjuk, hogy a tetőre - a szokásos bokréta helyett - mutató szóvirágot tűzzenek.

- A gazemberek! - robbant ki Stucni. - Szinte pillanatok alatt lerombolták, amit eddig építettünk. Egy kicsit keményebbre fogtam a gyeplőt, hát nem felláztak? Felláztak, és dolgozni kezdtek. Hát ezt érdemljük mi, akik bevezettük őket a tökéletes kikapcsolódás rejtelseibe?

- Nem mi alapoztuk meg a telepi életet, Stucni - javította ki Vízi halkán, lehorgasztott fővel. - Mi csak ápoltuk a haladó hagyományokat, és rámutattunk néhány új lehetőségre. Abban viszont igazad van, nem ezt érdemeltük. Ez a málladozó épület tartotta a lelket igazgatói székemben. Most csak az a kérdés, mi lesz a székkal, és mi lesz velünk, Stucni...

Nemsokára Vízit magas helyre hívták. Éppen hónapzárás volt, és a liftesnőnek egy sűrű kötésű pulóvert kellett befejeznie, emiatt nem működött a felvonó. Vízi a tetőjavító munkásokkal egyezkedett, hogy egy vödör szurok helyett őt röptsék a magasba. A borraivalóval nyomatékositott óhajnak akkora foganatja lett, hogy a hórukkal végződő visszazámlálás után Vízi nem vödörben, hanem kényelmes karosszékből repült felfelé.

A bizottság tagjai meglepően kedvesek, közvetlenek voltak. Hellyel és egy pohár gyöngyöző szódavízzel kínálták meg Vízit, aztán egyenesen a tárgyra tértek.

- Kedves Vízi igazgató! Legyen szíves, árulja el nekünk, honnan tudta, hogy ebből még baj lehet? - érdeklődött az asztalfőnél ülő.

- Hát, kérem... hogy egészen őszinte legyek, azt már lehetett sejteni... - tördelte a kezét Vízi.

- Ne szerénykedjék, Vízi kartárs! Magunk közt vagyunk, ki vele! Honnan tudta ön, hogy baj származhat abból, ha az építők nem teszik fel a védősisakot?

A Vízi szeme úgy kikerekedett, mint kisuvickolt bakagomb a katonai díszszemlén.

- Az építők?

- Igen, az építők. Nem tartották be a munkavédelmi előírásokat, és egy közülük - amint azt ön jó előre megjósolta - napszúrászt kapott.

- Hát ez... majdnem természetes. Igaz, én csak azt mondtam, hogy ebből baj lehet, de nem beszéltem mellé, mert tényleg olvastam valahol, hogy az ultraibolyák egyre inkább megmutatják, hogy őket sem lehet csak úgy sutba dobni.

- Ez nem is olyan természetes, Vízi kartárs. A régi igazgató többször is mondotta, hogy ebből még baj lehet, mégsem történt semmi. De amikor ön jósolta meg, nyomban bekövetkezett... Úgyhogy, hiába szerénykedik, szabadkozik, mi tudjuk, hogy kivel van dolgunk. És holnaptól kezdve magasabb, felelősségteljesebb munkakörben fog dolgozni. Remek megsejtéseire való tekintettel átveszi a *Nyitott Tenyér* nevű jövőkutató intézet irányítását. Csak semmi apelláta! Egyetlen ellentmondó szót sem akarok hallani! Mi már régóta keresünk egy előrettekintő embert. Egy olyan tisztánlátó vezetőt, aki tudatában van annak, hogy a jövő még sok homályos dolgot rejteget számunkra.

- De hát ebből még baj lehet...

- Legyünk őszinték, Vízi kartárs! Ez nem ellenérv, ez csak kifogás. Ne feledje, az egyéni jövőkutatást fel kell áldoznunk a kollektív jövőkutatás oltárán. Tehát... fel a fejjel, és mindig előre, mert a jövő előről, frontálisan szokott támadni.

Az asztalfőn ülő, idős ember kedélyeskedő szavain a bizottság tagjai egyöntetűen elmosolyodtak. Vízi homloka és az elébe tett szódavíz olyan tökéletes szinkronban gyöngyözött, hogy a bizottság ennél beszédesebb fogadalmat el sem tudott képzelni a *Nyitott Tenyér* új, talpraesett vezetőjétől.

A *Nyitott Tenyér* nevű jósda - vagy újabb nevén: jövőkutató intézet - egy nem létező telek napsütötte szegletében állott. Alig létező falain hatalmas üvegablakok voltak, hogy kívülről is követni lehessen a nem létező íróasztalok mellett dolgozó tisztviselők munkáját. Vízi nem volt meglegedve az intézmény nevével. Szerinte a *nyitott tenyér* nem sugallja eléggé azt, hogy a jövő meglepetéseket is tartogathat, márpedig kinevezésekor, igaz, csak ködösen, de valamiféle homályról beszéltek, és köztudott: mindig annak kell a legvilágosabbnak lennie, amit homályosan közölnek.

Hosszas töprengés és alapos dokumentálódás után úgy döntött, hogy az intézet neve *Félig Nyitott Tenyér* lesz. Abban benne van a homály is, ezenkívül sugallja a légyfogás ősi mozdulatát, tehát felhívja a figyelmet a hagyománytisztelet egyik lehetséges módjára.

A *Félig Nyitott Tenyér* kapui tárva-nyitva álltak azok előtt, akiknek Stucni, az új kapus intett, hogy bemehetnek. Ő pedig elsősorban azokat engedte be, akik írásban is megfogadták, hogy bármit mondanak nekik, bentről mosolyogva távoznak, hogy ábrázatukkal jó kedvre hangolják a kint várakozókat. Elképzelése szerint ez a derűs, békés láncreakció idővel elhozhatná a mosoly országát, ahol a mélabús embereket múzeumokban mutogatnák a múlt csökevényeként.

Bent, az intézetben az alkalmazottaknak szigorú szabályokhoz kellett igazodniuk. Vízi közölte, hogy rendkívül precíz munkát vár tőlük. Az ügyviteli osztályon az aktákat olyan pontosan kellett egymásra tenni, hogy a rakásból még véletlenül se lógjon ki a lóláb. Az utasítást követően, a tisztviselők egy része még aznap vízszintmérőt vásárolt, hogy az iratok dőlésszöge nehaladja a nem létező asztallaphoz viszonyított egy-két fokot.

- Furcsa egy intézet ez a miénk - állapította meg Vízi hűséges beosztottja előtt. - Igazgatói állás van, igazgatói szék viszont nincs... Mi a véleményed, Stucni, ilyen esetben hogyan lehet székfoglaló beszédet tartani?

- Hát... én legalábbis úgy gondolom, hogy nem létező székfoglaló esetében nem létező székfoglalót kell tartani...

- Mit, hogy ne szóljak egy szót se? Hogy ez a sok tökkelütött azt higgye, még háromig sem tudok számolni?

- Dehogy, nem arra gondoltam. Úgy értettem, hogy szék nélkül kell megtartani a székfoglaló beszédet. Az még stílusos is lenne. Láttam, a színházban is úgy szokták mostanában: a színpadon nincs kályha, de azért bedurrantanak a kandallóba. Hogyan? Csak úgy... mutogatással. Legjobb esetben az egyik statiszta produkálja a rőzseropogást. Szóval szék nélkül tessék beszélni, és lehetőleg hang nélkül...

Vízi úgy is tett. Felállt egy dobogószerű emelvényre, és szónoki pózba merevedve nagy beleéléssel tátogni kezdett. Akiknek sikerült megfejteniök a hangtalan beszédet, a beavatottak fölényével néztek a többiekre. A kevésbé találékonyak a kiválasztottak mimikájához igazították elragadtatásuk külső jeleinek adagolását.

Beszéde végeztével az új igazgató kartonlapokra írt, lelkesítő feliratokat helyeztetett el a papírvékony falakon. A legfontosabb jelmondatot foszforeszkáló betűkkel üveglapra festették: A MA A JÖVŐHÖZ KÉPEST KISMISKA! S hogy az alkalmazottak világosan lássák, Vízi miként képzei el a további munkát, előadásorozatát rögtönzött a következő címmel: *A multidisziplináris monokli mint a jövőbelátás nélkülözhetetlen kelléke*. Ehhez a bonyolult fejtegetéshez a szemléltető anyagot - valódi monokli híján - Stucni szolgáltatta. Stucni még a sorozat megkezdése előtt a *Fonnyadt Fasírt* nevezetű italkimérőben egy remekbe szabott jobbegyenest inkasszált a bal szemére. A lilás színekben pompázó monokli tehát kéznél volt Vízinek, mihelyt hívatta a portást.

Stucni egyébként a borkánnak is nevezett üvegkalitkában gubbasztott egész műszak alatt. A belépők tesztelésén kívül feladatai közé tartozott, hogy az alkalmazottaknak ne árulja el, mikor érkezik Vízi, az igazgatót viszont azonnal riassza, ha a *Jelen* valamelyik ellenőre közeledik a jövőkutatóhoz. Ő válaszolt a telefonon feltett kérdésekre is. Ha némelyik türelmetlenkedő sürgette a jövőt, és részletkérdésekre volt kíváncsi, akkor Stucni főnöke jelmondatainak szellemében válaszolt. Egyik, gyakran ismétlődő felelete így hangzott: „A jelen csak kismiska, a jövő viszont nagymiska lesz...”

Műszak végeztével a kimenő alkalmazottak táskájába kukkintott, nehogy kávézaccot vagy a jövőkutatás szempontjából egyéb, értékes kelléket vigyenek haza. Hogy nagyobb legyen a tekintélye, szállodai portások függönyrojtos egyenruháját - a generálisi öltönyt - viselte, a kukkintáshoz pedig magasfeszültségű árammal működő elektronmikroszkópot használt.

Az intézet egyik legrégebbi hajtása az *Ősjósda* nevű kabinet volt. Itt egyetlen cigányasszony dolgozott tömény cigarettafüstben, földre kuporodva. Felszerelése egy pakli zsíros kártya meg egy elnyűtt horoszkóp volt. Az öregasszony az egyszemélyes jövő kutatásával foglalkozott, s a viszonylag szerény taksáért nemcsak nyugtát, hanem némi vigaszt is adott a hozzáfordulóknak. Annak a lánynak, aki a szűz jegyében született, megjósolta, hogy hamarosan férjhez megy, aki a kos jegyében sírt fel először, azt megnyugtatta, hogy nem szarvazzák föl. A konyhai mérleg jegyében világra jött molett nőt meg azzal áltatta, hogy filigrán patikai mérleggé válnak.

Vízi dühösen nyitott be az Ősjósdába.

- Tudja maga azt, hogy ezeknek a kártyáknak az amortizációs idejük rég lejárt? - förmedt az egyszemélyes kutatóintézet összalkalmazottaira. - Foglaljon helyet, és vegye úgy, hogy most röpgyűlésen vagyunk. A hanyag nemtörődöm mentalitást elemezzük ki.

A cigányasszony az egész dühkitörésből mindössze annyit értett, hogy nem kuporoghat tovább, le kell ülnie a földre.

- Tisztában van azzal, hogy ezeket az elnyűtt kártyákat törvényeink értelmében rég le kellett volna adnia?

- Hová? - kérdezte megütközve a cigányné.

- Akárhová. A lényeg az, hogy ki kellett volna vonni őket a termelésből. Mit képzeli maga, avitt kártyákból lehet pontosan jósolni? Hátha jön egy állami kontroll, s a nyakamba szó egy szép kerek összeget? Vegye tudomásul, hogy ettől a perctől kezdve az Ősjósda önfeloszlatással megszűnik, az alkalmazottakat pedig átprofilírozzuk.

- Jaj, eszem a zúzáját, igazgató úr, hogy milyen egy kedves tetszik lenni. Akkor én ezután is valami kabinyettben dógodzzok, nem?

- Hohó, nem úgy verik a cigányt! Először részt vesz egy hathónapos kávézacc-átképzésen.

- Hat hónap? Hát annyit egy jól sikerült zsebmetésért szoktak adni...

- Ne beszéljen itt összevissza. Ha akarja, átprofilírozza magát, ha nem, le is út, fel is út...

- Hát én inkább a le is fel is utat választom, hogy a gyászokosi állna meg a kapuja előtt - jajveszékel a cigányasszony, de arra ügyelt, hogy a mondat második felét ne hallja meg Vízi.

- Akkor pedig hálásan köszönjük az eddigi közreműködést, további jó munkát, jó egészséget kívánok!

A szabadúszóvá lett jósnőnek olyan gyorsan kellett távoznia, hogy a pakliból alig sikerült elcsennie a tőkászt, amelyet új mestersége emblémájának szánt. Egy gombostűvel elnyűtt kabátja hajtókájára tűzte, s másnap már pörkölt tökmagot árult a Félig Nyitott Tenyér kitért kapuja előtt.

Vízi az Ősjósda felszámolását csak első lépésnek szánta. Másodikként a zacc-kabinetben dolgozóktól kobozta el a kávécsészéket. A koffeinjósok kénytelenek voltak tenyerükben lötyögtetni a jövő kontúrjait sejtető üledéket. Harmadik lépésként a kávézaccot is törölte az intézet jelenléti naplójából. Aki továbbra is kávéból akart jósolni - márpedig a belső szabályzat ezt írta elő -, annak otthonról kellett kávéát vinnie, de nem termoszbán, hanem üvegben. Ezzel némiképp módosult a koffeinjósok egyéni fűtése, s melegített samott-téglák helyett kinek-kinek a maga kávézüvegét kellett a lába alá tennie. A nagy lábú férfiak kénytelenek voltak literesüveget használni, a kis zoknit viselő nőknek megtette a negyedliteres üvegflaskó is.

Az újítás során fölöslegessé vált téglákból az igazgató hamarosan víztornyot építtetett. Szivattyúra ugyan már nem futotta a költségvetésből, de két alkalmazott vödörrel vitt fel annyi vizet, amennyit a túlfolyó berendezés kezelőjének - pipettával - a földre kellett csepegtetnie. Végül is minden szó igaz volt a szivárvány összes színeiben pompázó fénycsöves feliratból: EZ EGY VÍZTORONY, ÉPÍTETTE VÍZI.

Az igazgató - ahogy mondani szokta: a látókör bővítése céljából - alkalmazottait rendre jutalomkirándulásra vitte a pirosban álló torony tetejére. Igazgatói véleménye szerint onnan gyönyörű kilátás nyílt a környékre, ahol - nyilvánvalóan a jövőkutató intézet áldásos tevékenységének köszönhetően - sokan köpték a markukat, hogy elibe menjenek a jövőnek.

Egy ilyen kirándulócsoporthoz kalauzolása közben ismerős arcra lett figyelmes.

- Kisasszony, mintha én már belebotlottam volna önbe valahol? - szólt a pipettával csepegtető hölgyhöz.

- Igen, igen... persze, sőt nem is olyan régen - hebegett Pompinelli Larisza. - Ha még tetszik emlékezni, a cirkuszban... A ló hátán, a felemelt fél lábamba tetszett belekötni munkavédelmi okokból. Aztán pedig volt olyan kedves, és elküldette azt a jól ácsolt hídkorlátot a struccpolitika ellen, ahogy mondani tetszett.

- Ön a műlovarnő? - ámult el Vízi.

- Igen, én vagyok. Jobban mondva én voltam a Borzderes-, valamint Pejko-díjakkal kitüntetett lovarnő. Aztán a múltal tényleg műlovarnő lettem. Sajnos az ön jó példája olyan ragadós lett, hogy végül az állatidomárok ketrecből csapkodtak az oroszlanok felé, a légtornászok pedig a porondra rajzolt trapézon dolgoztak. Úgyhogy a hajmeresztés lassanként teljesen kiküszöbölődött a cirkusz életéből, és amikor egyetlen jegy sem kelt el, szétszéledtünk. A pónilovak beálltak a mini-téveszbe mini-igavonóknak, az elefántok rakodómunkások lettek az erdőkitermelésnél. Így illeszkedtünk be a társadalomba...

- És ön? Ön a ló hátáról, akarom mondani a hídkorlátról hogy kerül egyenesen az én tornyomba? Ráadásul az én tudtom nélkül...

- Ott is a magasban dolgoztam, itt is... Tetszik tudni, ezzel a törekeny pipettával bánni egyáltalán nem könnyű. Mondhatni, precíziós munkát igényel. Ez a szabályos csepegtetés akár cirkuszi mutatványnak is beillene... Stucni intézte az egészet. Ő iratta alá a kérvényemet is... Igaz, arra a papírra nem a művésznevem volt írva, hanem a civil: Pompinelli Larisza helyett Pomogács Lina. Jól megértjük egymást... Amikor idegen látogatók érkeznek, akkor Stucni nem egy, hanem két cementlapra köpködi a tökmagot. Az innen, a toronyból is látszik. Ilyenkor én dupla adag vizet csepegtetek...

- Jó, jó, ötletes dolog, de hogy került ön össze Stucnival?

- Még a cirkuszban. Amikor egyszer közelebbről meglátta a lábamat, azt ígérte, hogy közelebbről megkéri a kezemet...

- A leánykérés, az még hagyján. Az ősi szokás, mi pedig tiszteljük a haladó hagyományokat. De mégis, hogyan képzelték? Házasság is, munka is?

- Jaj, mi már gondoltunk arra, hogy az ilyen személyes apróságok ne zavarják a termelést. Elfelejtettem mondani, Stucni csak a fél kezemet kérte meg, hogy a másikkal zavartalanul csepegtethessem a vizet.

- Így már egészen más. Aki múltó családi életét is képes feláldozni a víz évezredek körforgása érdekében, az a mi emberünk - mondta körbehordozva tekintetét Vízi. - Larisza kedves, a következőkben megnövekedett tervmutatók várnak önre. Mi, a vezetőség úgy gondoltuk, nem elég, ha ez a víztorony csak a nevét igazolja. A csepegtetés tehát már kevés... Ez a víztorony borvizet fog termelni. Ha törik, ha szakad. Először csak cseppenként, később majd növeljük a hozamot.

- Szóval nemsokára két pipettával dolgozom?

- Nem pontosan erre gondoltam. Ide figyeljen! Teljesen ingyenes ivókúra-szolgálatot létesítünk, csupán a belépésért kell majd fizetni a kapunál. Mindenki korlátlanul fogyaszthat, de aki tíz cseppnél többet iszik, azt egoizmusért megbélyegezzük. Félig nyitott tenyerünkön nem hordozhatjuk a társadalom heréit, gondolom, ez teljesen világos.

- Teljesen világos, az élösködők, a telhetetlenek ne igyanak - vágta rá Vízi kísértői.

- De honnan szerzünk gyógyvizet? - kérdezte Larisza immár vízfakasztói minőségben.

- Van nekem egy jó ötletem - magyarázta Vízi. - Tudomásom szerint létezik valami Hébe-Hóba nevű vállalat, amelyik ásványvizet palackoz. Azokból az üvegekből láttam én már néhány darabot a Fonnyadt Fasírtban. No mármost, Stucni rég jár abba a kocsmába, mondhatni törzstagnak számít. Larisza kedves, az anyagbeszerzésben tehát Stucni fogja segíteni önt. Tűz-víz, itt állandóan kell hogy csepegjen a gyógyvíz! Megértette? Nem kérdeztem! Jó munkát, zökkenőmentes anyagbeszerzést! Ja, igen, még valamit! Ha fiuk születik, én szívesen víz alá tartom. Gyógyvíz alá, mert akkor már azt is megengedhetjük magunknak...

A helyi lap egyik dolgos, hétköznapi számában a következő apróhirdetés látott nyomdafestéket:

„Nagy tenyerű kubikost keresünk könnyű irodai munkára. Szükséges iratok: anyakönyvi kivonat, apasági bizonylat, a családregegy fontosabb fejezetei, vázlatos családtervezési program, a családfa vastagabb ágainak vagyoni helyzete. A Félig Nyitott Tenyer kapui tárva-nyitva állnak a jelentkezők előtt.”

Másnap reggel talicska-erdő vette körül a Félig Nyitott Tenyeret. A bizottság elnöke Vízi volt, helyettese Vízi, a föld mozgatásában nagy tapasztalattal rendelkező embereket pedig csakis egy olyan felkészült ember képviselhette, mint Vízi. A döntőbizottság ilyenszerű összetétele lehetővé tette a tökéletes nézetazonosságot, és azt, hogy a három felszolgálendő kávéból két csészényit visszautaljanak egy brazil kikötőbe.

Stucni elsőnek egy gödörását engedett be.

- Mutassa a tenyerét, tata! - szólt rá Vízi, miután családregegyében nem talált egyetlen szubverzív fejezetet sem. Mint kiderült, az öreg a háborúban is szakmájában dolgozott, és az események alakulásától függően olykor túlóráznia is kellett. Akkoriban rengeteg földet lapátolt, de ez sem volt elég nyugdíja megalapozásához, mert amikor kómába esett, elfelejtette befizetni a betegségélyzöt.

- No, most nézzük meg az életvonalát! - folytatta Vízi az alkalmassági tesztek sorát. - Hoppá! Itt baj van! Nagy baj van. Nyugodtan zsebre teheti a mancsát, tata. Az életvonala túlságosan szaggatott... Remélem, tudja, mit jelent ez. Köszönöm, elmehet. Gondolom, tudja, hogy ez nem jótékonysági intézet...

- Tényleg van valami baj? - csodálkozott az anyaföld mozgatásában megőszült gödörásó. - Hogyhogy nem jótékonysági intézet? Én dolgozni jöttem. És én eddig is alapos munkát végeztem. Akárkitől megkérdezheti, olyan nyughelyeket készítettem, hogy engem még nem reklamált meg senki a negyven esztendő alatt...

- Az ilyesmi engem nem érdekel. Értse már meg, hogy ez nem valami sánctakarító vállalat, ez tudományos intézet. Itt folytonos, kompetens munkára van szükség. A szaggatott életvonal pedig gyakori betegszabadságot jelent. Mit képzelsz? Felvesszük, jósolunk a tenyeréből néhány hónapig, aztán maga szó nélkül beadja a kulcsot... Kérem a következőt!

Stucni változatlanul az üvegkalitkában ült, és arra összpontosított, hogy a nyitott ablakon át lehetőleg egyetlen járdalapra köpködjön a cigányasszonytól vásárolt tökmagok héját. Egy-két eltévedt tökmaghéj nem okozott galibát, de ha szembetűnően sok jutott a második cementlapra is, akkor a toronyban - teljesen indokolatlanul - megkezdődött az erőltetett menetben történő vízadagolás. Két mesteri célzás között intett a következőnek, hogy bemehet.

Tagbaszakadt kubikos lépett be. Akkora tenyere volt, hogy fekete vinilintáskája pénztárcának tűnt kezében. Amikor becsukta az ajtót, az emeleten dolgozó jósok kávézacc nélkül is tektonikus kéregmozgásokra esküdtek. A családfa nála is rendben volt, egyetlen alma sem esett messze a fájától.

- Mutassa a tenyerét!

A kubikos kinyitotta. Olyan volt, mint egy viaszosvászonból készített, repedezett térkép. A legmagasabb domborzati formát egy hatalmas vízhólyag képviselte rajta. Vízi figyelmesen megnézte: az életvonal nagy ívben elkerülte a megkérgesedett vízhólyagot. A bizottság három tagja - egyöntetűen - jelképet látott ebben. Sőt tán némi garanciát is a további együttműködést illetően.

- Tetszik nekem ez a kéz - jelentette ki Vízi, a bizottság elnöke.

- Határozottan jó benyomást kelt - erősítette meg Vízi, az alelnök.

- Csakis ilyen lehet egy igazi kubikos keze - mondta el szakvéleményét Vízi, aki annak idején az irodaház körül látott már kisebb földhányásokat.

- Holnaptól tekintse magát a Félig Nyitott Tenyér alkalmazottjának - mondta Vízi, az igazgató. - Meggyőződése, hogy az ön dolgos kezével újabb téglát teszünk a tudomány fellegrádjának alapkövére.

- Jaj, a téglákat ne is tessék emlegetni! - ugrott fel a kubikos. - Nekem elegendő volt a nehéz testi munkából. A talicskások szerint: a munka nem nemesít, hanem púposít. Hát nem valami könnyű irodai munkáról volt szó?

- De igen, persze hogy arról - igyekezett megnyugtatni Vízi. - Üljön csak vissza nyugodtan! Először is meg kell barátkoznia az új munkaközösséggel, bele kell kóstolnia a legújabb kutatási módszerekbe. Világos? Az lesz a legjobb, ha már most megismeri leendő kollégáit.

Vízi megnyomott egy gombot. A zaccjósok pillanatok alatt kettes sorba álltak, és fél szemükre multidiszciplináris monoklit illesztettek.

- Ezennel elkezdődik a zaccjósok átprofilírozása tenyérjósokká - jelentette be ünnepélyesen Vízi, aztán a kubikos tenyérre mutatott. - Most pedig tessék megnézni a jövőt!

A monoklis emberek, hely- és időmegtakarítás végett, párosával járultak a kubikoshoz.

- Nahát! Szenzációs! Fantasztikus! - lelkesedtek rendre, de miután kiléptek az ajtón, bambán néztek egymásra.

A lapáttenyerű egészen zavarba jött. Nem értette, mi ez a lelkesedés, és egyáltalán mi mindenre képes egy ilyen furcsa, félszemű gyülekezet. A könnyű irodai munkát úgy képzelte el, hogy időnként kimossa a tintatartókat, megitatja az itatóspapírokat... Esetleg fűzfa-vesszőből papírkosarat fon, de mert a papírt úgysem szabad eldobni, később átalakítja lámpa-

burává. De hogy az ő tenyerét nyilvánosan mutogassák, mint vásári ponyva alatt a haltestű nőt?

- Azt a nemjóját! Akkor inkább ezután is a talicskát tologatom azon a fosznideszkának titulált sperlemezen...

Felugrott, és olyan sebesen távozott, mintha előzőleg nem a Feneketlen Gödör nevű talicska-trösztnél dolgozott volna, hanem a Cape Kennedyn.

- Álljon csak meg! Álljon meg, tisztelt kubikos barátom! Várjon, mert részletesen elmagyarázok mindent - kiáltotta Vízi a tudomány fellegvárához szánt, nagy markú téglának, és igazgatói tekintélyével mit sem törődve, rohanni kezdett utána...

A Stucni kalitkája előtt következett be a váratlan esemény, amely erősíteni látszott azt az össznépi megfigyelést, hogy egyetlen banánhéj is betöltheti egy jól gondozott műjégpálya szerepét. Igaz, ezúttal a banánhéjat a Stucni köpködté tökmaghéjak helyettesítették, de ez semmit sem változtatott a következményeken. Vízi elvágódott...

Égnek lendülő, hórihorgas lába olvasottabb szemtanúknak a versbe szedett ösztövért kútágas látványát idézte fel, koppanó feje pedig az éji bogarat, amely legendás légikatasztrófa után nyomban elhallgatott. A tökmagárus cigányasszony, anélkül, hogy guggoló helyzetéből felegyenesedett volna, kisagyi sérülést állapított meg, és Stucni ezt a diagnózist telefonálta meg a mentőknek.

A vöröskeresztesek azt válaszolták, hogy ők nem jöhetnek, mert a legutóbbi átszervezés értelmében a *kisagyi* sérülések a *kisipari* szövetkezet hatáskörébe tartoznak. Stucni többszöri sürgetésére a gyapjúfésűlde küldött el egy vöröskeresztes matraccal felszerelt utánfutót. A traktorfülke tetejére szerelt villogólámpa azonban nem működött, s emiatt a kisipari sérülttel csak lépésben haladhattak a déli csúcsforgalomban. Jobb megoldás híján, Stucni személyesen kuporodott a sárga lámpa tetejére, időnként körbefordult rajta, és a gyerekektől hallott stílusban szirénázott: ti-tá, ti-tá...

A járókelők a mutáló szirénázásra felkapták fejüket, egyébként azonban békés, már-már patriarkális hangulat kocsonyásodott a város házai közé. A menet fölött egy csapat fehérített tollú békegalamb körözött, de nem galmazbabosi illetőségű, hanem a helybeli kisipari szövetkezet tulajdona. A madarak szájában olajág volt, és mindenik ágon egy feliratos szalag. Távcsővel tán ki is lehetett volna olvasni:

„EZ EGY OLAJÁG. KÉSZÍTETTE A HELYBELI KISIPARI SZÖVETKEZET.
HA ÖN IS RENDEL ILYET, AKKOR SZENT A BÉKE...”

-&-